KITALARARASI VE ULUSLARARASI UÇUŞLARINIZ İÇİN TÜRK HAVA YOLLARI YAZ TARİFESİ

29 MART 1987-24 EKİM 1987

İSTANBUL'DAN

AMSTERDAM	— Salı, Perşembe, Pazar
ATİNA	— Hergün
BELGRAT	— Salı, Perşembe, Pazar
BERLİN	— Perşembe, Cuma, Cumartesi
BRÜKSEL	— Pazartesi, Çarşamba, Cuma,* Cumartesi
CENEVRE	— Pazartesi, Perşembe, Cumartesi
FRANKFURT	— Hergün
HAMBURG	— Perşembe,* Cuma, Cumartesi
KOPENHAG	— Cuma, Pazar
KÖLN	— Pazartesi, Çarşamba, Perşembe, Cuma,
LEFKOŞE	— Salı, Perşembe \Cumartesi, Pazar
LONDRA	— Hergun
MADRİT	— Salı, Cuma
MİLANO	— Perşembe, Cumartesi, Pazar
MÜNİH	— Hergün
PARİS	— Pazartesi, Perşembe, Cuma, Cumartesi, Pazar
ROMA	— Pazartesi, Salı, Çarşamba,* Perşembe,*
SOFYA	— Pazartesi \Cuma, Cumartesi, Pazar*
STOKHOLM	— Salı, Çarşamba
VİYANA	— Perşembe, Cumartesi, Pazar
ZÜRİH	— Pazartesi, Çarşamba, Perşembe, Cuma, Cumartesi, Pazar

İSTANBUL'DAN

ABU-DABİ	— Salı
AMMAN	— Pazartesi, Çarşamba, Perşembe, Cuma
BAĞDAT	— Pazartesi,* Salı, Perşembe, Pazar
BAHREYN	— Çarşamba,* Perşembe,* Cumartesi
* BOMBAY	— Pazar
CİDDE	— Salı, Çarşamba, Perşembe, Pazar
DAHRAN	— Çarşamba, Pazar
* DELHİ	— Çarşamba
DUBAİ	— Perşembe, Pazar
KAHİRE	— Salı, Perşembe, Cumartesi
KARAÇİ	— Salı-Pazar
* KUALA LUMPUR	— Çarşamba
KUVEYT	— Pazartesi, Çarşamba, Perşembe
SİNGAPUR	— Çarşamba,* Pazar
ŞAM	— Çarşamba, Pazar
TRABLUS	— Salı, Perşembe, Pazar
* TUNUS	— Cuma

ANKARA'DAN

AMSTERDAM	— Cuma, Cumartesi
BERLİN	— Cuma
HAMBURG	— Cuma
FRANKFURT	— Cuma
KÖLN	— Cumartesi
MÜNİH	— Cumartesi
AMMAN	— Pazartesi, Perşembe
CİDDE	— Pazar
DAHRAN	— Çarşamba, Pazar

İZMİR'DEN

ATİNA	— Salı
FRANKFURT	— Pazar
KÖLN	— Cumartesi
LONDRA	— Pazartesi, Çarşamba, Pazar
MİLANO	— Cumartesi
MÜNİH	— Pazar
PARİS	— Cumartesi
* ROMA	— Pazar
ZÜRİH	— Çarşamba, Cuma, Pazar

ANTALYA'DAN

* FRANKFURT	Perşembe
LONDRA	Pazartesi
MÜNİH	Cuma,* Pazar
* ZÜRİH	Cumartesi

ADANA'DAN

CİDDE	— Salı, Perşembe

DALAMAN'DAN

* FRANKFURT	— Cumartesi

* Yeni Uçuşlarımız

Açıklamalı bilgi ve Rezervasyon, için Satış Bürolarımız ve IATA Acentelerimizle temas edilmesini Sayın Yolcularımıza duyururuz.

TÜRK HAVA YOLLARI
TURKISH AIRLINES

26 NİSAN 1987 YIL:5 SAYI:16 600 TL. (KDV dahil)

nokta

ARTVİN'DE RADYASYONLU KUZULAR

Muhalefet partileri ve öğrenciler aynı görüşte

EYLEM SÜRECEK

YORDAM

Otomobilin ikinci yüzyılının erişilmez eseri

Yeni 7 serisi, tasarımdan üretime 7 yoğun yılın, 8 milyar DM. bilimsel araştırma harcamasının, 6000 tasarımcı ve mühendisin yaratıcı çalışmasının ve 20 yeni buluşun, kısaca BMW teknolojisinin eseridir.

Yeni 7 serisi BMW, aerodinamik ile bütünleşmiş estetik güzelliğe sahip dizayn ve sportif yapınıza uygun sürüş zevkiniz için, dünyanın her türlü iklim ve yol koşullarında 6 milyon km. test edildi.

Dış sıcaklık, atmosferik basınç, yol koşulları gibi motor ile ilgili verileri bilgisayarında değerleyerek, ateşlemeyi saniyenin binde biri gibi bir süre içinde ayarlayan elektronik motor kontrol sistemi, Motronik III.

Gövde emniyetini arttıran, tamponlardaki şok emiciler ve basınç kutuları.

Elektro-hidrolik sistemi ile direksiyon hafifliğini ve hakimiyetini mükemmelleştiren BMW servotronik.

Değişik iklim ve yol koşullarında, sürüşte ve frende kaymayı, patinajı, savrulmayı önleyen ABS ve ASC.

Gösterge panelinde, 35 ana fonksiyona kadar izleyebileceğiniz digital uyarı sistemi.

Farların aydınlatma alanını yük ve yol koşullarına göre sabitleştiren far stabilizasyon sistemi ve aydınlatma alanını % 30 arttıran elipsoid far sistemi.

Otomobilin ikinci yüzyılında, ileri teknolojide yeni ufuklar açan bu yenilikler, yeni 7 serisi BMW'nin en önde katettiği kilometre taşlarından sadece birkaçı ...

Otomobilin ikinci yüzyılını yaşamak, yeni 7 serisini ve tüm BMW çeşitlerini değerlendirmeniz için, BMW Türkiye Genel Mümessili BORUSAN OTO ve Yetkili satıcıları sizleri bekliyor.

BORUSAN OTO
SERVİS ve TİCARET A.Ş.
BMW Türkiye Genel Mümessili
Meclisi Mebusan Cad. No:323
Salıpazarı-İSTANBUL
Tel:1/149 40 43/44 - 1/149 33 11
1/149 31 98 - 1/149 35 91
Telex: 25587 bmwb tr.
Atatürk Bulvarı 199/F Kavaklıdere-ANKARA
Tel: 41/28 25 69 - 41/67 54 58
Telex: 42996 abor tr.

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Öğrenci eylemleri sürecek 12

TÜRKİYE

Kaygı verici anlaşma 22
Çernobilzede kuzular 25
Söyleşi/Oltan Sungurlu 28
Polislerin "Bizim doktor"u 30
Korkutan köy koruculari 32
Doktoru şair eden çatı katı 34

DÜNYA

Filistin örgütleri birleşme yolunda 38
Rodin'in mahvettiği kadın 41
Albaylar cuntasının 20. yılında Yunanistan 44

EKONOMİ

AIDS'in maliyeti 48

TOPLUM

Kumar makineleri yasaklanacak mı? 52
Cinslerin cinsel tercihleri 56

KÜLTÜR-SANAT

Kemal Tahir tartışılıyor 60
Siyasal sinemadan seçkin bir örnek 66
Ertuğrul Özkök ve 68'liler 70

İZLENİMLER

Soğukçeşme Sokağı 73

SPOR

Spora düşman inşaatçılar 76

DİĞER BÖLÜMLER

İçindekiler 3
Nokta'dan 5
Ne Nerede 7
Panorama/Türkiye 36
Panorama/Dünya 46
Günlerin Getirdiği 50
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Eylemler sürecek

ANAP Milletvekili İsmail Dayı'nın verdiği tek tip öğrenci derneği düzenlenmesiyle ilgili yasa teklifi üniversite öğrencileri tarafından protestolarla karşılandı. Gençler "Özerk ve demokratik üniversite gerçekleşene kadar mücadelemiz sürecek" diyorlar. Muhalefet partileri öğrencileri destekliyor.

(Sayfa 12)

KAPAK FOTOĞRAFI MİLLİYET ARŞİVİ

Çernobilzede kuzular

Özemre'ydi, Cahit Aral'dı, fındıktı, çaydı derken, Çernobil radyasyonu bu kez de Artvin'deki büyük ve küçükbaş hayvanları hedef aldı. Birkaç köyü tarayan **Nokta**, yüzlerce ölü ve sakat doğan hayvan saptadı.

(Sayfa 25)

Kuşkulu anlaşma: SEİA

Bugünkü SEİA'nın eski anlaşmanın genişletilmişi olduğu ileri sürülüyor. 7 yıl önce Cumhuriyet Senatosu üyelerinin hazırladığı raporda ise şu cümleler geçiyordu "...Anılan tesislerden elde edilen bilgiler doğruca Amerikan makamlarına intikal ettirilmekte..." 7 yıl önceki Cumhuriyet Senatosu üyelerinin hazırladığı raporu ilk kez **Nokta** açıklıyor.

(Sayfa 22)

Hukukumuz Türk ve İslam

"Adalet Bakanı Oltan Sungurlu Türk Ceza Yasası'nda yapılacak değişikliklere ilişkin olarak sorularımızı yanıtlıyor. Sungurlu, şu anda hukukumuzda, İslam hukukunun mevcudiyetinin inkâr edilemeyeceğini söylüyor.

(Sayfa 28)

Tek kollu haydutlar

Yapılan değişiklik sonucu yeni otel kumarhanelerinin kurulması tümüyle engelleniyor. Ya mevcut kumar makinaları? Çark hâlâ nasıl ve kimler için dönüyor?

(Sayfa 52)

Miltur'dan herkese tatil olanağı

Bütçenize uygun hesaplı tatiller için Miltur'un size sunduğu avantajlardan yararlanın...

Yurtdışı Turları

Londra Turu
Paris Turu
İtalya-Yunanistan Turu
Atina-Selanik Turu
Uçak ile Avrupa
Otobüsle Batı ve Orta Avrupa
Uçak ve Otobüs ile Avrupa
Otobüs ve Uçak ile Avrupa
Kanarya Adaları Turu
Uçak ile İskandinavya
Moskova-Leningrad Turu
Mısır Turu
Seyşil Turu
Klasik Amerika Turu
Uzakdoğu Turu
Dünya Turu
Rodos
Malta
Kıbrıs

Yurtiçi Turları

Altınoluk Motel Çavuşoğlu
Akçay / Öge Motel
Çeşme / Altınyunus
Kuşadası / Kuştur Tatil Köyü
Kuşadası / Özçelik Otel
Bodrum / TMT Tatil Köyü
Bodrum / Miltur Bitez Motel
Bodrum / Mavi Yolculuk
Marmaris / Turunç Otel
Marmaris / Marbella Otel
Marmaris / Flamingo Otel
Marmaris / Martı Tatil Köyü
Side / Turtel Tatil Köyü
Side / Sidelya Tatil Köyü
Alanya / Motel Banana
Alanya / Kalyon Otel
Alanya / Panorama

Miltur TATİL KÖYÜ KUMBAĞ
15 Mayıs'tan itibaren hizmetinizde.

Lisan Kursları

TWA

İngiltere'de lisan kursları
İngilizceyi İngiltere'de öğrenin.
Anglo World deneyimi ve Miltur güvencesi.
İngilizce öğreniminiz için ideal olanaklar.
• İşadamlarına, • Meslek gruplarına,
• öğrencilere, çeşitli yaş gruplarında
Yaz tatilinde ve yılboyu kurslar.

Türkiye Genel Satış Acentalığını yaptığımız TWA (Trans World Airlines) ile tüm Amerika biletleriniz için hizmetinizdeyiz.

ERKEN KAYITTA SÜPER İNDİRİM PROGRAMININ SÜRPRİZLERİ

1- Yurtiçi turlar için erken kayıt yaptıranlar arasından çekilecek kura ile 2 kişilik bir aileyi 1 Mayıs haftası Alanya Banana Motel'de ağırlıyoruz.

2- Yurtdışı turlar için erken kayıt yaptıranlar arasında çekilecek kura ile bir çifti 7 Haziran haftasında Kıbrıs-Girne Dome Otel'de 1 hafta ağırlıyoruz.

Miltur "Tatilde Güvenceniz"

A-751

İstanbul Satış Büroları:
Elmadağ: Cumhuriyet Cad. 193 (80230) (İstanbul Radyosu karşısı)
Kadıköy: Altıyol Opera Onur Çarşısı Kat 4 No. 434-435

Elmadağ : 146 04 20 (4 hat) 147 47 10 - 148 22 15 147 24 25
Kadıköy : 337 40 06 - 337 30 06
Ankara : 118 20 15 - 118 57 48
İzmir : 21 87 13 - 21 85 86
Adana : 12 554 - 14 996
Bursa : 21 00 99 - 22 20 97
Eskişehir : 10 448 - 15 295

erken kayıtta SÜPER İNDİRİM — **ERKEN KAYITTA SÜPER İNDİRİM**

2 Mayıs'a kadar kayıt yaptıranlara ***Yurtdışı turlarda 30.000 TL komşu ülke turlarında 5.000 - 10.000 TL. Yurtiçi turlarda 10.000 TL. indirim.***

ÖNCE GEZ SONRA ÖDE

Ücretlilere ve emeklilere 12 ay taksitle tatil ***2 Mayıs'a kadar kayıt yaptıranlara peşin fiyatına 12 ay taksitle tatil***

BEDAVA ikinci tatil — **BEDAVA İKİNCİ TATİL**

Yurtdışı turlara katılan herkese ***Yurtiçinde bedava ikinci tatil.***

Seçmeli tatil SÜPER İNDİRİMİ — **SEÇMELİ TATİL SÜPER İNDİRİMİ**

Seçtiğiniz 3 turdan herhangi birine gitmeyi kabul edenler ***20.000 TL indirimli tatil*** *yapıyor.*

Miltur'dan TATİL SİGORTASI — **MİLTUR'DAN TATİL SİGORTASI**

Tur süresince ***1.000.000 TL.'na sigortalısınız.***

KREDİ KARTI İLE ÖDEME — **KREDİ KARTI İLE ÖDEME**

Ödemelerinizde ***Diners Club*** *veya* ***Visa*** *kartlarınızı kullanabilirsiniz.*

Geniş ve soğuk duvarların çevrelediği spor salonu, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün hemen arkasına rastlıyordu. Jimnastik minderleri, salonun tam ortasına toplanmış, üst üste yığılmıştı. Girişin hemen solunda, üzerinde telefonlarla alçak bir sehpa ve duvara dayalı sandalyelerle, minik bir "sahra karakolu" kurulmuştu. Sehpanın gerisinde oturan emniyet üst düzey yetkilileri, gruplar halinde getirilen öğrencilerin kimliklerini alıyor, daktilolara takılı bol karbonlu kâğıtlara işliyorlardı.

Gözaltına alınan 300'e yakın öğrenci, kızlar ve erkekler olmak üzere iki ayrı gruba ayrılarak salonun duvar diplerine oturtuldular.

Ve bekleyiş başladı...

15 Nisan Çarşamba günüydü. Yıllardan sonra ilk kez böylesine büyük bir öğrenci grubu gözaltına alınıyordu.

.....

Hemen hemen aynı saatlerde, Ankara'nın bir başka semtindeki Meclis binasının genel kurul salonunda oturan adam sıkıntılı bir bekleyiş içindeydi. Kapının aniden açılmasıyla geçmek bilmeyen saatlerin sonu geldiğini anlayıp biraz olsun rahatlamıştı. İçeriye giren, Milli Eğitim Komisyon Başkan Vekili İsmet Özarslan'dı. Özarslan, karşısındakinin endişe ve merakla dolu bakışları karşısında bir an durakladı... Sonra yavaşça "teklifi geri çekmek zorunda kaldık..." dedi.

Bu cümle karşısında İsmail Dayı'nın ilk tepkisi "tepkisizlik" olmuştu. Sözü geçen teklif, bir hafta içinde gazete manşetlerine geçen öğrenci yürüyüşlerinin, polisle çatışmaların ve gözaltına alınmaların çıkış noktası olan "tek tip öğrenci dernekleri"nin kurulmasına ilişkin teklifti. Kısaca,İsmail Dayı Meclis'e verdiğiteklifte, rektörlük denetiminde kurulacak güdümlü, tek tip bir dernekle, öğrencilerin örgütlenme özgürlüğünü elinden almak istiyordu. Oysa, hiçbir derneğe zorunlu katılım olamazdı. Dayı'nın isteğine göre ise, öğrenciler otomatikman derneğe üye olmak zorunda kalacaklardı ve derneğe üye olmak için değil, ancak çıkmak için dilekçe vereceklerdi. Hitler dönemini anımsatan bu uygulama, yüzlerce öğrenciyi eyleme başlatan fitili tutuşturmuşsa da, bu teklif Dayı için son derece olağandı. Çünkü aynı Dayı, Hitler'in "Kavgam" isimli ünlü kitabını çevirmiş ve yayınlamıştı.

Ömür adamdı doğrusu...Daha önce bira yasağı önerisi ile "başarılı" bir adım atmıştı. Geçenlerde Meclis'e verdiği bir başka ilginç teklif hafif tebessümlerle karşılanmıştı. İsmail Dayı, cuma günleri, öğle tatillerinin namaz nedeniyle iki saate çıkarılmasını istiyordu. Dayı'nın öğrenci derneklerine ilişkin son teklifi ise bardağı taşıran son damla oluyordu... Bu olay üzerine öğrencilerin tepkisi yıllardır alışılmamış boyutlara ulaşınca, ANAP hükümeti karışıyor ve komisyon olumlu bir adım atarak teklifi geri almak zorunda kalıyordu. Yani olan Dayı'ya olmuştu. 61 yaşına gelmiş olan bu Aydınlar Ocağı kurucusunun siciline bir de "gençlik düşmanı" kaydı düşülmüştü.

.....

Nokta'nın bu haftaki kapağında kamuoyunu meşgul eden öğrenci olaylarının tüm öyküsü yer alıyor. Kim nereye mal etmeye çalışırsa çalışsın gerçek olan tek bir şey vardı: 7 yıllık suskunluk artık bitmişti. Sadece muhalefet değil, ANAP içindeki bazı üyeler dahi öğrencilerle aynı görüşü paylaşıyordu. Kıvılcım çakmıştı bir kere. Eylemler sürecekti. Ama bunun illa bir "rejim sorunu" olması gerekmiyordu. Öğrenciler daha demokratik bir üniversite ve daha özgür bir ortam için sürdüreceklerdi eylemlerini.

Orda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Ayşim Alpman, Ayşenur Arslan, Duygu Asena, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel Şahin, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz
SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI İpek Çalışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN Salih Memecan
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Nurcan Akad (Ankara)
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Nadire Mater
ÖZEL HABER BİRİMİ Dürin Ababay (Şef), Neyyire Özkan, Hakan Akçaoğlu
DIŞ HABERLER Ayşim Alpman, Aydın Demirer
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahıroğlu
KÜLTÜR SANAT Sungu Capan
YAYIN DANIŞMANI Engın Ardıç
ARAŞTIRMA Ergun Hıçyılmaz
TEKNİK SEKRETER Tahsın Armağan
BÜROLAR İstanbul: Haşmet Babaoğlu, Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Alper Görmüş, Eren Külahlı, Leyla Olça, Mahmut Övür, Seral Özzeybek, Can San, Itır Şahingiray, Nihan Taştekin, Mehmet Yalçın
Ankara: İzzet Dağıstanlı, Hıdır Göktaş, Perin Pigey, Hüseyin Şentürk, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşcuoğlu, Hüseyin Akşit, Haluk Müftüoğulları, Nuray Şirin, Sevkuthan Nevsuhan
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurtdışı: ALMANYA: Yağmur Atsız,İNGİLTERE: Merih Colakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
GÖRSEL BÖLÜM Nihan Bilkay (Görsel Yön. Yrd.), Emre Ulaş (Grafik/İllüstrasyon), Ali Aydın (Prodüksiyon)
FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Erik Molberg Hansen, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Nermi Erdur (Fotoğraf), Necati Güngör (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Meçit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)
KATKIDA BULUNANLAR: Pertev Atasay, Özan Aytekin, Rana Berk, Ayça Gülsoy, Ayşen Gür, Hande Ergenç, Hakkı Deveci, M. Gabbay, Nevin Kaygun, Hızır Tüzel, UBA.

ADRES Gelişim Yayınları, Levent İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel Şahin, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Unverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Guman Birıncıoğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

DÜNKÜ İSTANBUL'DA HOVARDALIK (Fuhş-i Atik), Ahmet Rasim, Arba Yayınları, İstanbul 1987, 288 sayfa.

Tanzimat sonrası edebiyatımızın ve basınımızın belki de en özgün yazarı olan Ahmet Rasim'in eski İstanbul'un hovardalık hayatından ayrıntılı ve canlı kesitler çizdiği ünlü anı kitabı "Fuhş-i Atik", Nuri Akalioğlu'nun sadeleştirmesi ve çok geniş bir Ahmet Rasim Bibliyografyası eklenmiş haliyle Arba Yayınları'nca basıldı. Kâğıthane gezmelerinden Şehzadebaşı piyasasına, Galata batakhanelerinden Beyoğlu âlemlerine, dünkü İstanbul'un ünlü evlerine ve fahişe yuvalarına kadar zamparalık, hovardalık ve çapkınlık üstüne, Ahmet Rasim'in güçlü hafızası, keskin gözlemciliği ve gazeteci bakışıyla kaleme aldığı yazılarından oluşan bu kitap, eski İstanbul'un cinsel yaşamı üstüne, bunca yıl sonra keyifle okunan bir kaynak eser niteliğinde.

BURSA CEZAEVİ'NDEN VÂ-NÛ'LARA MEKTUPLAR, Nazım Hikmet, Cem Yayınları, İstanbul, 270 sayfa.

Vâlâ Nurettin'in eşi Müzehher Hanım'ın, Nazım'ın "içeride" geçen yıllarını yeni bir ışığa kavuşturan bu derlemesi, 1945-1950 yılları arasında büyük şairin sevgili dostları Vâ-Nû'lara gönderdiği 129 mektubu kapsıyor. Kitaba, Nazım'ın annesi Celile Hanım'ın bazı mektupları ve **Nazım Hikmet'in hiç yayınlanmamış bazı şiirleri** de eklenmiş. Nazım'ın duygularını, düşüncelerini bütün açıklığıyla ortaya koyduğu, günün birinde yayınlanacaklarını herhalde düşünmediği bu mektuplar, onu biraz daha yakından tanımamıza büyük katkıda bulunacak... "Bursa Cezaevi'nden Vâ-Nû'lara Mektuplar", mutlaka edinilmesi, okunması gereken bir kitap.

BRECHT-TİYATRO ŞİİRLERİ, çeviren Kerem Çalışkan, Metis Yayınları, İstanbul, Şubat 1987.

Hayatını materyalist dialektiği sanatta gerçekleştirmeye adayan Bertolt Brecht, bu yoldaki çabalarını, pratikte düştüğü çelişkileri en iyi

şiirlerinde dile getirmiştir. Derli toplu bir "külliyatına" kavuşamadığımız Brecht şiirlerinin bir kısmını, Metis Yayınları Kerem Çalışkan'ın çevirileriyle **Tiyatro Şiirleri** adı altında toplamış. Tiyatronun sorunlarını araştırdığı "Messingkauf" oyunundaki şiirlerin büyük kısmını oluşturduğu kitapta, ayrıca Brecht'in "Oyunculuk Sanatı Üzerine" adlı şiirsel metni ve çalışma günlüğünden parçalar var. Esat Tekand'ın çizgileriyle renklendirilmiş kitap bu haliyle sanat, şiir ve özellikle tiyatro ile ilgilenenler için yararlı bir çalışma.

İŞ DÜNYASI SAVAŞLARI, Barrie G.James, Çev. Hasan Sanama, İlgi Yayıncılık, 1987.

Barrie G. James bu kitabıyla iş dünyasındaki mücadele yöntemlerine, yeni ve daha çok askeri stratejinin kurallarından kaynaklanan bir bakış açısı getiriyor. Bu yapıtta, pazar ortamında çarpışmaları kazanabilmek için, askeri stratejinin tüm uygulama şekilleri, boyutlarıyla ele alınmış. Kitap, askerler, araştırmacılar ve tüm iş çevrelerinin başvurabileceği el kitabı niteliğinde.

PARK, öyküler, Naim Tirali, Cem Yayınevi, 1987 İstanbul, 112 sayfa.

"Yirmi beş Kuruşa Amerika", "Aşka Kitakse" gibi öykü kitaplarıyla tanınan bir dönemin ünlü gazeteci-yazarı Naim Tirali, karşımıza ilk basımı 40 yı önce yapılan **Park** adlı kitabının üçüncü basımıyla çıkıyor. Tirali kitaba ayrıca o yıllarda yazdığı ama kitabına almadığı iki öyküyü eklemiş. Naim Tirali'nin öykülerinin yeniden basımıyla, yeni kuşakların iyi bir yazarı günümüzde okuma olanağına kavuşmaları sevindirici.

YAZI NEDİR, derleme denemeler, Roland Barthes Yayına hazırlayan: Enis Batur, Hil Yayın, İstanbul 1987.

Roland Barthes yazma fiiliyle bütünleşmiş bir büyük yazar. "Yazı Nedir", bu büyük yazarın yazı ve edebiyat üzerine düşündüklerini derleyen bir yapıt. Önemli bir yapıt. Yaşadığımız çağı bu çağda üretilen yazıları anlamak ve bu noktadan başka noktalara sıçrayabilmek için önemli bir araç. Hil Yayın tarafından basılan **Yazı Nedir**'i yayına hazırlayan Enis Batur bu günlerde atakta. Denemeleri, çevirileri, derlemeleri birbiri ardına basılıyor. Batur, bu kitaba da bir önsöz yazmış. Barthes'ın neden büyük yazar olduğunu ve düşüncelerinin oturduğu sosyal ortamı anlatıyor.

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı Yok,** deneme, Duygu Asena, Afa Yayınları (1)
2. **İdam Gecesi Anıları,** anı, Halit Çelenk, Onur Yayınları (3)
3. **Gülünün Solduğu Akşam,** anı, Erdal Öz, Can Yayınları (2)
4. **Bin Belge,** inceleme, Erbil Tuşalp, Dost Yayınevi (6)
5. **Bir Dönemin Tanıklığı,** anı, Müzehher Vâ-Nû, Cem Yayınları (4)
6. **Korkuyu Beklerken,** öykü, Oğuz Atay, İletişim Yayınları (5)
7. **Sarı Kırmızılı Kaşkol,** Hınçal Uluç, Bilgi Yayınları (11)
8. **Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği,** roman, Milan Kundera, İletişim Yayınları (7)
9. **Roman Gibi,** Sabiha Sertel, Belge Yayınları (10)
10. **Abdülhamit Gerçeği,** inceleme, Orhan Koloğlu, Gür Yayınları (14)
11. **Stress ve Başa Çıkmanın Yolları,** Zuhal-Acar Baltaş, Remzi Yayınevi (12)
12. **Yön Hareketi,** inceleme, Hikmet Özdemir, Bilgi Yayınları (15)
13. **Muhteşem Süleyman,** inceleme, Andre Clof, Milliyet Yayınları (8)
14. **Yeşilçam Dedikleri Türkiye,** roman, Vedat Türkali, Cem Yayınları (13)
15. **Ayna Merdiven,** öyküler, Ferhan Şensoy, Ortaoyuncular Yayınları (—)

Bu listenin hazırlanmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da Akademi, Deniz, Gençlik, Nezih ve Ankara'da Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm ve İmge, İzmir'de Dost, İleri ve Yavuz, Antalya'da Akdeniz. (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta önceki sıralamadaki yerini belirtmektedir.)

NASAŞ
Nasaş, Türkiye'nin alüminyum işleyen en büyük özel sektör kuruluşu. Sahip olduğu iki önemli ortaklığı Dinnas ve Tetra Pak-Nasaş ile, Türkiye'ye, "ileri teknoloji" kazandırmayı sürdürüyor. Dahası, İran ve Mısır'a teknoloji satıyor. Bugüne değin, hep teknoloji ithal ettiğimiz A.B.D.'den Japonya'ya kadar pek çok ülkeye, bugün, büyük miktarlarda işlenmiş alüminyum ihraç eden Nasaş, Türkiye'ye döviz kazandırıyor. Nasaş'ın 1986 ihracatı 30 milyon doları aşıyor ve bu rakam Türkiye'nin toplam alüminyum ihracatının % 60'ı.
Hayati malzeme alüminyumun, çağdaş Türk toplumunun yaşamına gerekli katkıyı yapabilmesinde üstlendiği sorumluluğu bilinçle, başarıyla taşıyan Nasaş, dünya çapında teknolojisi, dev kapasitesiyle Türkiye'nin sanayileşmesinde ve kalkınmasında büyük bir görevi yerine getiriyor.
Ve Nasaş, ambalaj sanayiinden ulaşım sanayiine, madeni eşya sanayiinden kimya sanayiine, inşaat sanayiinden elektronik sanayiine yeni hammaddeler, yeni uygulamalar sunmaya devam edecektir.
Türkiye'de alüminyum Nasaş demektir. Alüminyum hayat demektir.
NASAŞ "Nasaş alüminyum demektir, alüminyum hayat demektir."
NASAŞ FABRİKA: 41810 Dilskelesi Gebze Tel: (1991) 6550/8 hat Teleks: 34128 gena tr. Faks: 6550/8 hat

Yavuz Turgul'un ikinci filmi "Muhsin Bey" bir Şener Şen filmi

SİNEMA

MUHSİN BEY. "Fahriye Abla"yla çıkış yapan Yavuz Turgul'un yazıp yönettiği ikinci filmi **Muhsin Bey,** geleneklere bağlı, alaturka müzik seven, nesli gittikçe tükenen bir İstanbul efendisi olan ve gittikçe "arabeskleşen" ortama ayak uyduramadığı için meslekten elini eteğini çekmeye hazırlanan bir organizatör Muhsin Bey'in (Şener Şen) öyküsünü anlatıyor. Muhsin Bey'in, Urfa'dan türkücü olmak için İstanbul'a gelen Ali Nazik (Uğur Yücel) ile karşılaşmasını ve zamanla kırsal kökenli Ali Nazik'i başarılı bir türkücü yapabilmek uğruna olağanüstü serüvenler yaşamasını izleyeceğimiz bu güldürü ağırlıklı Yavuz Turgul filminin görüntüleri Aytekin Çakmakçı, müziği Atilla Özdemiroğlu'nun...

BEYOĞLU'NUN ARKA YAKASI. Şerif Gören'in Sinema Günleri'nin telaşına düşen sinemaseverlerce keşfedilmeyi bekleyen son filmi **Beyoğlu'nun Arka Yakası,** Ortaköy Sanat Merkezi'nde gösteriliyor. Beyoğlu ya da eski Pera üstüne nostaljik bir film çalışmasıyla, neon ışıklarının ardındaki irkiltici gerçekleri fon olarak alan bir Beyoğlu gecesi hikâyesini ustalıkla harmanlayan Gören, yer yer rahatsız edici bir belgesel etkileyiciliğe ulaşıyor. Beyoğlu'nun çirkef yanlarını, arka sokaklarını, salaş meyhaneleriyle döküntü pavyonlarını tüm insancıklarıyla "lümpen bir kültürün" aynasından yansıtan bu ilginç Şerif Gören filminin oyuncuları Tarık Akan, Erdal Özyağcılar ve Oya Aydonat. Senaryosuysa Hüseyin Kuzu-Eyüp H. Türkyazıcı'ya, görüntüleri Erdal Kahraman'a ait.

Şerif Gören'in Tarık Akan'la Oya Aydoğan'ı yönettiği "Beyoğlu'nun Arka Yakası" Ortaköy sinemasında

PANEL

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ etkinliklerini nisan ayı içerisinde bir panel ve bir şenlikle sürdürüyor. Derneğin 24 Nisan saat 10.30'da Moda Sineması'nda düzenlediği Çocuk Şenliği'nde Taner Barlas Mim Tiyatrosu, AÇOK tiyatro grubu, illizyonist Sermet Erkin'in gösterileri ile Ömer Özge ve Özgül Erol ikilisinin dinletileri yer alacak.

Derneğin 8 Mart Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlediği ancak hava koşulları nedeniyle ertelenen "Kadın ve Yaşam" paneli ise 25 Nisan günü saat 11.00'de Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu'nda gerçekleştiriliyor. Panele Feride Çiçekoğlu, Melahat Sarptunalı, Meral Ekim, Şükran Ketenci, Şirin Tekeli ve Sennur Sezer konuşmacı olarak katılıyor.

Derneğin yine 25 Nisan günü saat 11.00'de Adana Erciyes Sineması'nda düzenlediği Demokrasi ve İnsan Hakları panelini dernek başkanı Nevzat Helvacı yönetecek. Panele Ergin Atasü, Akın Birdal, Halit Çelenk, Muzaffer İlhan Erdost ve İlhan Selçuk konuşmacı olarak katılıyor.

SERGİ

HEYKEL SERGİSİ. Yeni bir mekânda takı ile birlikte sürekli heykel sergisi oluşturmak amacındaki URART'ın açtığı yeni galeride düzenlenen ortak heykel sergisinde, Tamer Başoğlu, Ali Teoman Germaner, Önder Büyükerman, Ferit Özşen, Metin Haseki, Meriç Hızal, Metin Ekiz, Rahmi Aksungur ve Vedat Somay'ın yapıtları sergileniyor.

İ. Doğan'ın "Zaman Resimleri"nden

İSMET DOĞAN, 24 Nisan-13 Mayıs arasında Urart Sanat Galerisi'nde üçüncü kişisel sergisini açıyor. 1957 doğumlu ressam İsmet Doğan, 1982'de TGSYO Resim Bölümü'nden mezun oldu. Bugüne kadar çeşitli yarışmalarda ödüller alan sanatçı son sergisine "Zaman Resimleri" adını vermiş.

FARUK CİMOK 1980'de DGSA Devrim Erbil Atölyesi'ni bitiren Faruk Cimok genellikle güney yöresinden insanların yaşamlarını soluk renklerin uyumlu karmaşasıyla anlatmaya çalıştığı son sergisini 15 Nisan'da Galata Sanat Galerisi'nde açıyor.

ALİ ÇANDAŞ 17 Nisan-30 Nisan arasında Ramko Sanat Merkezi'nde 9. kişisel sergisini açan sanatçı, kendine özgü bir üslupla, yarı figüratif, ekspresyonizme dönük resimlerini bir araya getiriyor.

19 NİSAN Pazar

TV1

08.31 Açık Öğretim
10.00 Pazar Sabahı
10.01 Voltron
10.25 Pazar Sineması "Tom Sawyer'in Maceraları"
12.05 Pazar Konseri
13.00 Chisholm Ailesi
13.45 Haberler
14.00 Batının En İyisi
14.30 Stüdyo Pazar
17.30 Televizyonda Sinema "Jesse James'in Hikâyesi"
19.00 Dünya Meseleleri-3
19.45 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Büyük Koşu-3
21.40 İl İl Türkiye
22.25 Spor
23.35 Haberler

TV2

19.46 Tıcky-Tocky
20.15 Profesyoneller-2
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.05 Gece Stüdyosu

20 Pazartesi

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.00 Kapanış
16.00 Açılış
16.01 Eğitim Önlisans Programı
17.00 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 He-Man
19.15 Sanatımızdan Portreler Ali Avni Çelebi
19.40 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Terör Efsanesi-1
21.30 Lanchester-Miller İkilisi-2
22.10 Kapı Aralığından
23.00 Fırtınalar Vadisi
23.50 Haberler

TV2

19.46 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.15 Pazartesi Oyunları "Akif Bey"-1
21.00 Yerli Belgesel
21.30 Haberler
22.05 Geceler ve Gündüzler-8
22.50 Müzik Yelpazesi

21 Salı

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.20 Kapanış
16.10 Açılış
16.11 Eğitim Önlisans Programı
17.30 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Küçük Fok-2
19.15 Turizm Dediğimiz-1
19.40 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Haberden Habere
21.40 Dikkat

21.50 Televizyonda Sinema "Sıradan İnsanlar"
23.50 Haberler

TV2

19.46 Besteciler Yorumcular
20.15 Haftanın Dizisi "Bach"-1
21.00 Merak Ettiklerimiz
21.30 Haberler
22.05 2. Kanal, 2. Gece

22 çarşamba

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
17.14 Açılış
17.15 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Ayıcıklar-2
19.15 Bir Lisan Bir İnsan
19.40 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Lanchester Miller İkilisi-3

22.00 Real Madrit-Bayern München
23.50 Haberler

TV2

19.46 Dünden Bugüne Musikimiz
20.15 Perihan Abla
21.00 Cosmos-14
21.30 Haberler
22.05 Televizyonda Sinema "Ve Gemi Gidiyor"

23 Perşembe

TV1

10.35 TRT Çocuk Korosu
11.00 Televizyonda Sinema "Amansız Yarış"
12.15 Ressam Reha Yalnızcık ve Genç Dostları
12.30 Kahramanlık Türküleri
13.00 23 Nisan Törenleri
14.30 Televizyonda Sinema "Sirk Dünyası"
15.00 23 Nisan Milletlerarası Çocuk Şenliği
18.30 Haberler
18.40 Sevinçtir 23 Nisan
19.05 Atatürk ve Milli Egemenlik
19.30 İnanç Dünyası
20.00 Haberler
20.45 TBMM Belgeseli
21.20 Ben Bilirim
22.20 Avrupa Kupaları
22.30 Özel Eğlence Programı
23.50 Haberler

TV2

19.01 Lorel Hardy
19.45 TRT Çocuk Korosu
20.15 Haftanın Dizisi "Bach"-2
21.00 Çocuklarınız Yarınlarınız
21.30 Haberler
22.00 Tele Mozaik
22.45 Televizyonda Sinema "Orkestra Adam"

24 cuma

TV1

08.01 Dil Öğrenelim
10.00 Kapanış
17.00 Açılış
17.01 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Polyanna
19.15 Kazananlar
20.00 Haberler
20.45 Lanchester Miller İkilisi-4
21.40 Tele-Kabare
22.30 TV'de Sinema "Dans Grubu"
23.50 Haberler

TV2

19.46 Pepero
20.15 Richi ve Ralf
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.05 Televizyonda Sinema "İsyan"

25 cumartesi

TV1

08.21 Açık Öğretim
10.00 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi Onüç "1"
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi Onüç "2"
15.35 Şahin-3
16.20 Yaşadıkça-6
18.00 Televizyonda Sinema "Korsanlar"
19.30 Altın Kızlar-3
20.00 Haberler
20.45 Kuruntu Ailesi
21.35 Samanyolu
23.50 Haberler

TV2

19.41 Spor
20.05 Sevimli Yaramaz
20.25 Haftanın Dizisi "Bach"
21.05 Yarış Başlıyor
21.30 Haberler
22.05 Konser

TELEVİZYON

TV1 TOM SAWYER'İN MACERALARI (Rascals and Robbert: The Secret Adventure of Tom Sawyer and Huck Finn). Mark Twain'in ölümsüz kahramanları Tom Sawyer'le Huckleberry Finn'in serüvenlerini çocukluğunda okuyup sevmeyen var mıdır acaba? Dick Lowry'nin yönettiği bu TV filminde sevimli kahramanlarımız bu kez kiliseyi dolandırmak isteyen hırsızlara karşı mücadele ediyorlar. Patrick Creadon, Anthony Michael, Anthony James, Ally Ann McLerie ve Ed Begley Jr.'un rol aldığı **Tom Sawyer'in Maceraları,** pazar sabahlarının alışılmış sıradan filmlerinden biri. Yine de çocuk yaştaki seyirciler keyifle izleyebilirler. 1982 ABD yapımı, 100 dakika.

19 Nisan Pazar

TV1 JESSE JAMES'İN HİKÂYESİ (The True Story of Jesse James). Son zamanlarda TRT'nin nerdeyse gelenekselleştirdi-

Nicholas Ray'in Jesse James yorumunu aktaran filmde Robert Wagner başrolde

ği film değiştirme ve film ertelemelerinin kurbanı olarak geçtiğimiz haftalarda ilan edilip de yayınlanmayan **Jesse James'in Hikâyesi** ekranda. Amerikan sinemasında birkaç kez ele alınıp işlenen, 11 banka, 7 posta treni, 3 posta arabası soymuş, 16 kişi öldürmüş olan Uzakbatı'nın efsanevi haydutlarından Jesse James'in yaşamı en son sinemalarda izlediğimiz Walter Hill'in "The Long Riders-Uzun Sürücüler" filminde karşımıza gelmişti. Bu kez 30 yıl önce Nicholas Ray'in yaptığı, Robert Wagner, Jeffrey Hunter, Hope Lange, Agnes Moorehead ve John Carradine'ın oynadığı "Jesse James'in Gerçek Hikâyesi"nde Amerikan iç savaşında Kuzeyliler tarafından tarlaları yakılmış ve ailesi tartaklanmış Jesse James'in, intikam amacıyla çete kurduktan sonra, Kuzeylilere ait bankaları soymasıyla başlayıp "zenginlerden alıp yoksullara dağıtarak" ününe ün kattığı, efsaneleşip, giderek iyice şımardığı haydutluk yılları ve sonu anlatılıyor. Nicholas Ray'in anlatımı sıradan ve donuk. "Kasıntı" Robert Wagner Jesse, Jeffrey Hunter da ağabeyi Frank James rolünde iğreti. Yine de western türü meraklılarını **bir tatil gününde tatmin edebilecek öğelerle dolu bir Hollywood yapımı, bu.** 1956 ABD yapımı, 92 dakika.

19 Nisan Pazar

"Gloria N." transatlantiğinin yolcularından bir grup

Fellini'yle deniz yolculuğu...

TV2 VE GEMİ GİDİYOR (E La Nave Va). Sinema Günleri'ne, günümüzde insan hayatına saçma ama etkin bir biçimde egemen olan TV'yi eleştirdiği son filmi "Ginger ve Fred"le konuk olan, büyük İtalyan sinema ustası Federico Fellini'nin bir önceki filmi **Ve Gemi Gidiyor** ekrana geliyor. Fellini seyirciyi 1914'lere götürüyor bu kez. Büyük bir yolcu gemisi Gloria N., Napoli limanından demir alıyor. Ünlü bir opera sanatçısının cenaze törenine katılacak davetlileri taşıyan gemi yalnızca kaptanının bildiği bir yöne gidiyor. Vasiyeti üzerine sanatçının külleri doğduğu Ermio Adası açıklarında denize dökülecektir. Gemide sanatçıların yanı sıra büyük sermaye sahiplerinden politikacılara, Sırp göçmenlerinden gemi işçilerine kadar çeşitli kesimlerden insanlar var. Rekabetler, kıskançlıklar, çekişmeler sürüyor aralarında. Ve her biri kendilerini sorunlarından kurtaracak ve özgür kılacak bilinmez bir "mesaj" bekliyor. Bu soylu burjuvaların gemi yaşantısını her zamanki hınzırlığıyla görüntülere döken Fellini arada bir, bir martının, bir gergedanın ya da Sırplıların tedirgin ettiği bu seçkin "sosyete"yle dalgasını geçiyor. Ve bir Avusturya-Macaristan savaş gemisi, kaçak Sırp mültecilerinin kendilerine verilmediği takdirde gemiyi batırma tehdidini savurunca bu incelikli burjuvalar kendilerine sığınan insanları teslim etmeye dünden hazırdırlar! Gemideki gazetecinin kendi görüş açısından aktardığı bu deniz yolculuğu, düşman gemisinin ateşi sonucu "Gloria N."nin batmasıyla noktalanıyor. Fellini'nin bol renkli ve cümbüşlü dünyasından çarpıcı bir kesiti ekranlara taşıyacak bu tipik Fellini filmi bir kez daha ilgiyle izlenebilir. Özellikle **görmemiş olan sinemaseverlere öğütlenecek bir film Ve Gemi Gidiyor.** 1983 İtalyan yapımı, 132 dakika.

22 Nisan Çarşamba

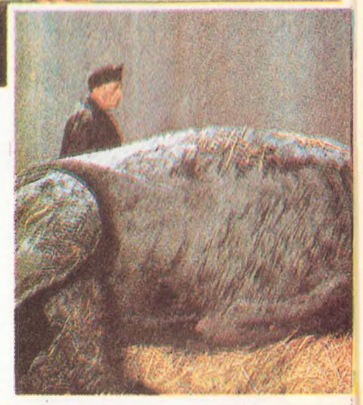

Fellini fantezisinin doruğa çıktığı "Gergedan" sahnesi

TV1 SIRADAN İNSANLAR (Ordinary People). 5-6 yıl kadar önce sinemalarda izlediğimiz, Robert Redford'un ilk yönetmenlik deneyiminin ürünü olan ve 1981'in en iyi film Oscar'ını alan bu film, orta sınıftan, suçluluk duyguları, kaygılar ve yalnızlıklarla kıskıvrak sarılmış, sıradan bir Amerikan ailesinin hikâyesini anlatıyor. Donald Sutherland'ın babayı, TV sunucusu Mary Tyler Moore'un "soğuk" anneyi oynadığı film, büyük ölçüde ağabeyinin bir deniz kazasında boğularak ölümünden kendisini sorumlu tutan, giderek intihara bile teşebbüs eden, ailenin küçük oğlu Conrad'ın üstüne kurulu. "Conrad" rolündeki Oscar'lı Timothy Hutton'ın başarıyla sürüklediği **Sıradan İnsanlar,** Judith Guest'in çok satan bir romanından sinemaya uyarlanmış. Robert Redford'a en iyi yönetmen, Alvin Sargent'a da en iyi senarist Oscar'larını kazandıran bu duygusal ve incelikli film de **ekranda haftanın ilginç yapıtlarından biri.** 1980 ABD yapımı, 123 dakika.

21 Nisan Salı

Donald Sutherland'le Mary Tyler Moore, Robert Redford'un ilk yönetmelik denemesinde mutsuz karı-kocayı oynuyorlar

TV2 BACH. Colin Near'ın yönettiği BBC yapımı bu haftanın dizisinde, yaşamı sıkıntılar içinde geçen ama müzik tarihinin "barok" dönemine damgasını vuran orgçu, kilise şarkıcısı ve büyük besteci, ölümsüz Johann Sebastian Bach'la ailesi konu ediliyor. Brian Cox, Polly Hamingwan'le Michael Gough'un oynadığı dizi özellikle barok müzik tutkunlarının ilgisini çekebilir.

21,23,25 Nisan Salı, Perşembe, Cumartesi

Johan Sebastian Bach, İngiliz yapımı bir diziyle karşımıza geliyor

TV1 REAL MADRİD-BAYERN MÜNCHEN. Futbolseverleri ekran başında hop oturup hop kaldıracak bu Kupa 1'in çeyrek finalinin rövanş karşılaşmasında, bakalım Almanya'daki ilk maçı 4-1 kaybeden Real Madrid, Bayern önünde kendisini yarı finale çıkaracak skoru elde edebilecek mi?

22 Nisan Çarşamba

TV1 SİRK DÜNYASI (Rings Around The World). TRT'miz 23 Nisan'ı bir sirk filmiyle kutluyor! Çocuklarımızın günün anlam ve önemine uygun bol bol "feyz alacakları", yönetmen Gilbert Gates'in imzasını taşıyan bu belgesel ağırlıklı filmde, Don Ameche ünlü sirkleri ve bu sirklerde çalışanları anlatıyor. Sirklerin olağanüstü dünyasını gözler önüne sermeye çalışan **sıradan bir film.** 1967 ABD yapımı, 98 dakika.

23 Nisan Perşembe

TV2 İSYAN (Queimada). Ekranda gösterildiği takdirde son günlerin sinema olayı sayılabilecek bir film **İsyan.** Dünyaca ünlü bilim adamı Bruno Pontecorvo'nun kardeşi olan ve sinemaya belgesel kısa filmlerle, Monicelli, Ivens ve Cowalcanti'lere asistanlık ederek 1950'lerde başlayan solcu İtalyan yönetmeni Gillo Pontecorvo'nun **Kapo** (1960) ve Cezayir ulusunun Fransızlara karşı verdiği bağımsızlık savaşımını anlattığı **Cezayir Savaşı**'ndan (1966) sonra gerçekleştirdiği bu filmi, siyasal sinemanın en ünlü başyapıtlarından. Karaibler'deki bir ada halkının Portekiz'in elinden kurtulup İngiliz sömürgesi olmaya karşı direnişini anlatıyor bu kez Pontecorvo. Yer yer "muhteşem" bir anlatıma ulaşan bu çok önemli siyasal sinema klasiği kuşkusuz izlenmesi gereken etkileyici bir film. **Kaçırmayın.** Marlon Brando'nun büyük oyunculuğuna da dikkat. 1969 İtalyan-Fransız ortak yapımı, 132 dakika. (Ayrıca 66. sayfaya bakınız.)

24 Nisan Cuma

"Queimada"da Marlon Brando ile Evaristo Marquez

TV1 DANS GRUBU (Legs). TRT'nin sıkıştığı zamanlarda cankurtaran simidi gibi sarıldığı programsavar cinsten önemsiz bir TV filmi daha. "Rockette" adlı bir dans grubuna yeni bir üye alınacaktır ve bu iş için iki aday vardır... Jerrold Freedman'ın yönettiği filmin oyuncuları John Heard, Owen Verdon, Sheree North, David Marshall Grant, Shanna Reed. Sadece geçirecek **boş vakti olanlar için.** 1983 ABD yapımı, 100 dakika.

24 Nisan Cuma

TV1 KORSANLAR (The Pirates of Penzance). Müzikli ve danslı numaralarla bezenmiş, "Gilbert-and-Sullivan" operetlerinden ve Broadway'den perdeye uyarlanmış bir film **Korsanlar.** Her gittikleri yerde korku yaratan ve sadece öksüzlere zarar vermeyen "Penzance" korsanlarından Frederic'in (Kevin Kline) rastladığı Mabel adlı kızla evlenmeye karar verdiği sırada yine eski arkadaşlarını karşısında bulmasını anlatan filmin yönetmeni Wilford Leach. Şarkıcı Linda Ronstadt, Angela Lansbury, George Rose ve Rex Smith'in rol aldığı **Korsanlar** renkli, zevkli ve sevimli bir yapım. **Müzikal filmlerden hoşlananlar keyif ve ilgiyle izleyebilirler.** 1983 ABD yapımı, 112 dakika.

Müzikal "Korsanlar"da Angela Lansbury de oynuyor

25 Nisan Cumartesi

ADEM ALTAN/ NOKTA

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN DEMOKRASİ KAVGASI

EYLEMLER SÜRECEK!

ANAP milletvekili İsmail Dayı'nın verdiği tek tip öğrenci derneği düzenlemesiyle ilgili yasa teklifi üniversite öğrencileri tarafından protestolarla karşılandı. Teklifin geri çekilmesi ise bir olumlu adım olarak değerlendirildi ama, gençler "Özerk ve demokratik üniversite gerçekleşene kadar mücadelemiz sürecek" diyorlar. Muhalefet partileri öğrencileri destekliyor.

Yürüyüşün bitmesine neredeyse birkaç adım kalmıştı. Edebiyat Fakültesi'ni geçmeyi başarabilseydiler, az ötede genişleyen yolda dağılacaklardı. Ama bir işaretmişcesine inen kalkan copun ardından polisler bir öğrencinin üzerine atlayıp yaka paça almaya çalıştılar ve ortalık bir anda karışıverdi. Polise göre, ''öğrencileri dağıtmaya yönelik'' olan bu girişim, öğrencilere göre tam bir ''provokasyon''du. Coplar öğrencilerin sırtlarına, bacaklarına, kafalarına rasgele vuruluyordu. Ekip otolarına doldurulan gençler soluğu Emniyet Müdürlüğü'nde aldılar. 66 öğrenci gözaltındaydı.

Zahmete ne gerek! Haberi gazetelerde okudular. Üniversitelerde kurmuş oldukları öğrenci dernekleri feshedilecek, yerine rektörlüğe bağlı ''tek tip'' öğrenci dernekleri kurulacaktı. Kantinleri yoktu, çay ocaklarında, amfi çıkışlarında, bahçede, kahvede konuştular, tartıştılar: Bir şeyler yapılmalıydı. Üç yıldır boşuna uğraşmışlar, rektörlüktü, valilikti, Dernekler Masası'ydı yok yere dolaşmışlardı. Oysa yeni düzenlemede her şey ne kadar kolay olacaktı. Gençler üniversiteye adım attıkları ilk gün hem okula kayıtlı sayılacaklardı hem de derneğe. Bütün öğrenciler rektörlüğe bağlı derneğin doğal üyesi oluyorlardı. Öğrencilerin bir başka dernek kurmalarına gerek de yoktu, izin de... Tek tip dernek modelinin mucidi ANAP milletvekili İsmail Dayı, **Nokta**'ya ''Dernek kuran bu fedakâr öğrenciler bundan böyle derslerini ihmal etmeyecek, zarara uğramayacaklar'' diyordu. Öyle ya, her şeyle rektörlük uğraşacaktı. Öğrencilerin ''Güdümlü Dernek'' diye adlandırdıkları bu örgütlenmenin tek bir sakıncası vardı ki, o kadar kusur kadı kızında da olurdu. Dernek üyeleri, yani tüm öğrenciler okulun açılmasından kısa bir süre sonra, öğrenci sayısının bir fazlasıyla toplanıp genel kurullarını yapmak zorundaydılar. Bu demekti ki, 12 bin kişilik bir Hukuk Fakültesi'nde 6001 kişi bir araya gelecek ve karar alarak derneğin tüzel kişiliğini sürdürmesini sağlayacaklardı. ''İyi de'' diyordu hukuklu öğrenciler, ''okulda hiçbir zaman 2-3 bin kişiden fazla öğrenci bulunmaz. Ayrıca okuldaki en büyük salon da 300 kişi alıyor.'' Bir ''önemsiz'' ayrıntı daha vardı: Tek tip derneğin doğal üyeleri hiç aidat ödemeyecekler, derneğin bütçesi üniversite fonundan karşılanacaktı. Ekonomik bağımsızlık olamayacağı anlamına gelen bu kararı kabul etmek öğrenciler açısından mümkün değildi.

''YÖK'e kulluk yetsin artık!''

Gençler geçtiğimiz salı sabahı Sultanahmet'te buluşarak İstanbul'daki üniversitenin temsilcisi 21 arkadaşlarını Ankara'ya uğurladılar. Bursa, Adana, İzmir ve diğer illerden gelecek gençler Ankara'da buluşacak, taleplerini içeren dilekçeleri TBMM'ye sunacaklar ve başkentte en yetkililerle konuşarak, seslerini daha fazla duyurmaya çalışacaklardı. Bu ''güle güle''nin ardından İstanbul'daki protesto gösterisi yapılacaktı. Salı günü öğleden sonra öğrencilerin Sultanahmet'te toplanacağı kulaktan kulağa yayılıyor, polis de bu istihbarat doğrultusunda bölgede tedbirlerini alıyordu. İstanbul yürüyüşe hazırdı.

Saat 15.28'i gösterirken, Aksaray Geçidi'nin altı birden kalabalıklaştı. Nereden geldiği anlaşılamayan gençler, sessizce yerlerini aldılar. İki dakika içinde yürüyüş başlamıştı. Türküler söyleyerek Aksaray'dan Laleli ve Beyazıt'a doğru ağır ağır yayıldılar. Önceden provokasyon olasılığına karşı hazırlıklı oldukları için hiçbir slogan atılmadı. İstanbul Üniversitesi'nden bir grup öğrenci **Nokta**'ya ''Yürüyenlerin içinde öğrenci olmayanlar vardı ve bunların hepsi polisti'' diyorlardı. Gençler, kol kola yürüdükleri başka ''gençler'' tarafından tartaklanmış

ve sürüklenerek gözaltına alınmışlardı. Polisin yürüyüş tam sona ermek üzereyken başlayan müdahalesini Marmara Üniversitesinden Ercan şöyle anlatıyordu: "Yapılan tam anlamıyla bir saldırıydı. Polis bizi sardığında yürüyüşün bitmek üzere olduğunu söylediğimiz halde dinlemediler, o anda slogan attık ama bu, saldırıyı kınamaya yönelikti. Basında yer aldığı ya da bazı siyasilerin söylediği gibi enternasyonal söyleyen de olmadı."

Neredeyse iki öğrenciye bir polis düşecek kadar öğrenci arasına katılan "genç polisler" eylemin başından itibaren öğrencilerin yanındaydılar. Kantinde onlar da yemeklerini tabaklarında bırakmış, fakülte bahçesinde yere oturup saz eşliğinde türküler söylemiş ve yürüyüşte öğrencilerle kol kola girerek "başkaldıran öğrenci rolünü" başarıyla oynamışlardı. İstanbul Üniversitesi'nden Levent "Bizim sınıftan sandığım bir arkadaşı televizyonda polis diye görünce şaşırdım kaldım" diyor ve ekliyordu: "Yani bizim için baştan sona polisle kol kola yürüdüler, diyebilirsiniz."

Eylemler zincirinin ilk halkası olan İstanbul yürüyüşü 66 kişinin gözaltına alınmasıyla tamamlanıyordu.

"Uzun ince bir yoldayız." Son bir hafta içinde gazetelerin iç sayfalarında tek sütuna, iki sütuna öğrencilerle ilgili haberler yer alıp duruyordu. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa ve Eskişehir'de öğrenciler tek tip dernekle ilgili kanun teklifinin komisyondan geçmesiyle birlikte, önce birim birim, sonra da daha yaygın protesto eylemlerine girişmişlerdi. Ama bu çabalar pek de ilgi uyandırmamıştı doğrusu. Ankara ODTÜ'de yemek boykotunun ardından, öğrencilerin jandarma dipçiğiyle dağıtılmaya çalışılması biraz dikkati çekmişti, ama asıl İstanbul'da 66 kişinin gözaltına alınmasıyla sonuçlanan olaylara, sokaktaki adamdan en üst yetkiliye kadar herkes kulak kabartıyordu: Bu gençler bir şeyler söylüyorlardı... İstanbul yürüyüşünün ertesi günü gazetelerin birinci sayfaları iki habere ayrılmıştı. Bir tarafta polislerin ellerinde copları, bellerinde tabancalarıyla öğrencileri sürüklemesi, bol resimli olarak manşetten veriliyor, öte yanda AET'ye tam üyelik başvurusu müjdeleniyordu. Devlet Bakanı Ali Bozer başvuru mektubunu Brüksel'de sunmuş ve Özal'ın konuyla ilgili ilk demeci manşetlere çıkmıştı: "Uzun ince bir yoldayız."

Gazetelere şöyle uzaktan bakıldığında da yol gerçekten adamakıllı uzun görünüyordu. Ne var ki uzun olan yalnızca AET yolu değildi. Hacettepe ikinci sınıf öğrencisi Güler, "Yolumuz çok uzun, bunlar ilk adımlar" diyordu. "Tasarı karşısındaki mücadelemiz teklif geri alınsa bile sürecek. Amacımız YÖK'ün kaldırılması ve özerk üniversiteye ulaşmak."

Gazeteci polisler. Üniversitenin bulunduğu illerde ortam giderek sıcaklaşırken, herkes birbirinden olup bitenleri öğrenmeye çalışıyordu. Şehirlerarası telefonlar her zamankinden daha fazla çalıyor, özellikle çocukları üniversitede

Bazı öğrenciler DGM'de tutuklanmıştı, ama yasa teklifi de sonunda geri çekilmişti

ADEM ALTAN/ NOKTA

Dayı: "Tek tip dernek daha güçlü"

***Üniversiteli gençliği ayağa kaldıran kanun teklifinin sahibi İsmail Dayı, Balıkesir ANAP milletvekili ve 61 yaşında. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okudu ama, bitiremedi. Çeşitli işlerde çalıştıktan sonra, 1960 yılında Yağmur Yayınevi'ni kuran Dayı'nın kitapları arasında Hitler'in "Kavgam"ı önde geliyor. Aydınlar Ocağı kurucusu ve genel sekreterlerinden olan milletvekili "Bira yasağı" ve "Cuma tatili" kanun teklifleriyle de ünlü. İsmail Dayı, öğrenci dernekleriyle ilgili kanun teklifi konusunda* Nokta'nın sorularını yanıtladı.**

Nokta: Tarafınızdan verilen öğrenci dernekleri ile ilgili yasa teklifi Milli Eğitim Komisyonu'nca kabul edilmesine rağmen, aradan 1 hafta geçtikten sonra yine aynı komisyon tarafından geri çekildi. Verdiğiniz teklifte değişiklik yapılmasına tepki gösterecek misiniz?

Dayı: Yasa Meclis'ten çıkıncaya kadar değişebilir. Nihai şeklini Meclis verecektir. Ama benim verdiğim teklif bana göre öğrencilerin lehinde olan bir teklifti. Çünkü ben öğrencilerin daha güçlü bir derneğe sahip olmasını istiyorum.

Nokta: Böyle bir yasa teklifi hazırlamak nereden aklınıza geldi?

Dayı: Ben uzun zamandır bu konuya el atmak istiyordum. Halen komisyonda bulunan daha önce verilmiş olan iki teklifi de okuduktan sonra ben de bir teklif hazırladım. Böylece üç teklif bir araya gelerek müzakere edildi. Prosedür gereği komisyonlar, bakanlıktan ve hükümetten görüş isterler. Bağlı kalmak mecburiyetinde değiller ama yine de isterler. Komisyon daha önce ANAP Isparta Milletvekili İbrahim Fevzi Yaman Bey'in teklifi için görüş istemiş. Hükümet buna bir cevap vermiş. Benim teklifim için gönderdikleri cevapta, "daha önce konuya ilişkin cevap verildiği için ikinci bir cevaba gerek yoktur" denildi. Bunun üzerine komisyon müzakerelere başladı.

Nokta: Daha önce de öğrenci sorunlarıyla ilgilenmiş miydiniz?

Dayı: Evet, 1984 ve 1985 yıllarında çıkartılan öğrenci af yasalarında katkılarım olmuştur. Bu aflarda gerek Başbakanlığın, gerekse hükümetin düşündüğü 1 ders ve yalnız son sınıfların affa uğratılması teklifidir. Sonra biz onu müzakerelerden sonra komisyonda ara sınıfları ve üç dersi kapsayacak şekilde çıkardık. Baraj sınıflarda 4 olan imtihan hakkını da 1 artırarak 5'e çıkardık. Yani bütün bu meselelerde uzun çalışmalar yapan bir insanım. Hatta o günkü mücadelelerim sonrasında öğrencilerden pek çok mektup aldım.

Nokta: Öğrencilere olan ilginiz 1984 yılından sonra mı başladı?

Dayı: Hayır hayır. Öncelikle şunu söyleyeyim. Derneklerle uğraşan öğrenciler fedakâr çocuklardır. Dernek işleriyle uğraşmaktan çoğu zaman kendi öğrenim hayatlarını tehlikeye atmışlardır. Biz istedik ki bu arkadaşlarımız zarara uğramasınlar, şu andaki mevcut derneklerini fesh ederek yeni kurulacak derneğe bağlansınlar. Ondan sonra tüzüklerini yapacaklar, kongrelerini toplayacaklar. Bu şekilde Türkiye'de 400-500 dernek olacak. Bu 400-500 dernek 28 dernekte lokalleşirse ben onların daha güçlü bir dernek olacaklarını teklif ediyorum. Tek tek dernekler kurulmasını da düşündüm ama bu dernekler küçük ve güçsüz dernekler olur.

Nokta: Siz öğrencilik yıllarında hiç öğrenci derneğine üye oldunuz mu?

Dayı: Tabii. Benim üyesi olduğum İstanbul Üniversitesi Talebe Cemiyeti vardı ve İstanbul'da tek dernekti. Bu derneğe bağlı olarak fakülte talebe cemiyetleri vardı. Ben tıp fakültesi talebe cemiyetinde murakıp olarak görev aldım. Bunun yanı sıra birçok fikri kuruluşlarda da görev aldım. 1948'de Türk Kültür Ocağı'nda, 1950'lerden sonra da Türk Milliyetçiler Derneği'nde görev aldım. Yani dernek meselelerini biraz bildiğimi zannediyorum. Ben bu teklifimde öğrencilerin güçsüz kalmamaları için yeni bir teklif getiriyorum. Şu anda meseleler yanlış yansıtılıyor. Ben bugün öğrencilere yeterince eğilindiği kanısında değilim. Başarısızlıklar da bundan kaynaklanıyor. Ben bu eksiklikleri bir sisteme oturtmak istiyorum. Maalesef hocalarım beni affetsinler, kendi ilmi araştırmaları ve çeşitli nedenlerden dolayı öğrenci meselelerine yeteri kadar eğilememektedirler. Eğildikleri zaman bile konuyu tam manasıyla bilemiyorlar. Öğrenci meselelerini kalemlerdeki şefler bilir. Onlar da mesul kişiler değildir. Ben öğrencinin bir ağabeysi, bir babası olsun istiyorum. Bütün hocalar buna müsaittir ama hiçbiri bir baba gibi davranmaz.

Nokta: Son öğrenci olayları sizin hazırladığınız teklif nedeniyle patlak verdi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Dayı: Ben bu olayları ayrı görüyorum. Bu olayların içindekiler benim tefsirim dışındadır. Yani içlerinde enternasyonal marşını söyleyenlerin bulunması, filanın şarkısı ile yürümesi benim görüşlerim dışındadır. Şunu da samimi olarak söylüyorum, öğrencilik yılları reşat altını gibi yıllardır. Gençler çoğu zaman bu değerli zamanın farkında olmaz. Bazen de bu zamanı çok yanlış kullanır. Siyasiler de maalesef öğrencilere dayanarak bir yerlere varmak istemişlerdir. Ben istiyorum ki öğrenci geleceğin en büyük namzeti ve Türkiye'nin geleceğidir, en iyi şekilde yetişmelidir. Bana göre meselelerin bu kadar kışkırtılış tarzı da budur. Siyasiler öğrencilerin üzerinden ellerini çekmelidirler.

Nokta: Öğrenci dernekleri başkanları ile bir görüşme yapmayı düşünüyor musunuz?

Dayı: Hayır düşünmedim. Türkiye'de şu anda mevcut dernek adedini bilemiyorum. Üstelik bir fakülteyi temsil edecek çoğunlukta olduklarını da zannetmiyorum. 85-100 kişiyle kongre yapıyorlar, 3000-4000 öğrencinin bulunduğu yerde 100 kişinin kurduğu dernek ne kadar geçerli olur? Bana göre halen yürürlükte olan yasanın yanlış ve çarpık tarafları var. Biz istedik ki çoğunluğun bulunması için, her öğrenci derneğin tabii üyesi olsun. Ama istemeyen de bir dilekçe ile dernekten ayrılsın.

okuyan ana-babalar "evlat derdi"ne düşüyorlardı.

Öğrenciler Kızılay postanesi önünde toplandıklarında saat 16.45'i gösteriyordu. Postaneden dışarı taşarak kol kola kaldırımlarda bekleşen öğrencilerin amacı, telgraf çekerek yasayı protesto etmekti. Ne var ki telgrafları kabul edilmiyor, yürüyüş başlıyordu. Bu arada öğrencilerin arasında beş tip polis göze çarpıyordu. Toplum polisleri, Çevik Kuvvet ekipleri, ellerinde telsiz olan, yani polis oldukları belli olan sivil polisler ve öğrenci kılıklı sivil polisler, ayrıca ellerinde kamera ve fotoğraf makineleri olan gazeteci kılıklı polisler. Öğrencilerin en çekindikleri gazeteci kılıklı olanlardı. Ellerindeki defter, kitap ya da paltolarıyla yüzlerini kapatmaya çalışıyor, bu arada gazeteci polislerce sürekli filme çekiliyorlardı. Yürüyüşleri videoya kaydetmeye çalışan polislerin durumu da kolay değildi. Bir polis elinde kamera koştururken, bir diğer polis elinde merdivenle ona yetişmeye çalışıyordu. Merkezi bir yere geldiklerinde merdiveni yerleştiriyorlar, tepesine çıkan polis de çekimi başarıyordu. Bir süre sonra merdiven bir başka yere taşınıyor ve her şey yeniden başlıyordu.

Öğrenciler sonunda orduevi önünde kendilerini polis çemberi içinde buldular, zorla yere çömeltildiler. Ekip arabaları yanaştı ve tüm direnişlerine rağmen öğrenciler Parlamento yerine Emniyet Müdürlüğü'nün yolunu tuttular. Ankara eylemlerinin bilançosu da 300 gözaltıydı.

ANAP'ta telaş. Eylemler tırmanırken başta SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk olmak üzere muhalefet, öğrenci eylemlerini destekliyor ve "Gençler haklı" diyorlardı. Artık hükümet de öğrenciler açısından bardağı taşıran son damla olan teklife duyarsız kalmayacaktı. Öğrenciler polisle çekişedursunlar, ANAP'ta da bir telaş yaşanıyordu. Tam AET'ye başvurulduğu gün ortaya çıkan bu "rezalet"e karşı acil önlem alınmalıydı. Üstelik ANAP içinde teklifi onaylamayan milletvekillerinin bulunduğu da baştan beri biliniyordu. Zaten teklif sahibi İsmail Dayı oldum olası sivri şeyler önermeyi huy edinmişti. Geçtiğimiz hafta verdiği cuma tatili önerisiyle şimşekleri çeken Dayı, kamuoyunda ilk şöhretini bira yasağı girişimiyle haklı

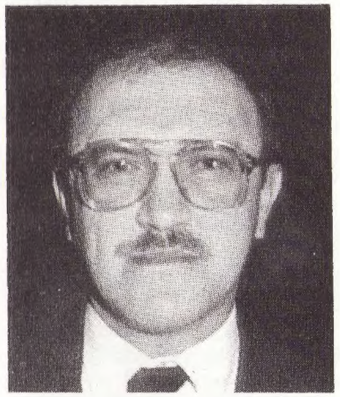

"Tasarıyı geri çektik kim öle, kim kala"

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Akarcalı, öğrenci dernekleriyle ilgili teklifin geri çekilmesine ilişkin olarak **Nokta'***nın sorularını yanıtladı:*

Nokta: Teklifin geri çekilmesini nasıl yorumluyorsunuz?

Akarcalı: Bu, anti-demokratik, ya da öğrencileri tek tip hizaya sokmak için getirilmiş bir yasa teklifi değil. Tam tersine öğrencilerin daha rahat şartlarda görev yapmasını amaçlıyor. Ancak, teklif iyi olmasına rağmen yanlış anlaşıldı.

Nokta: Teklifin komisyon tarafından geri çekilmesine ilişkin tavsiyeyi kimin yaptığını biliyor musunuz?

Akarcalı: Biz çarşamba sabahı başkanlık divanını topladık. Sayın Genel Başkanımız ile istişare ettik. Yani genel bir konsensüsle bu olay oldu. Biz başkanlık divanı olarak tasarının durdurulması konusunda ittifaka vardık.

Nokta: Ancak çarşamba öğleden sonra, Haydar Özalp Komisyon Başkan Vekili İsmet Özarslan'ı makamına çağırarak konuya ilişkin bilgi aldı. Yani talimat grup başkan vekillerinden gelmedi.

Akarcalı: Bunu komisyon üyelerine sorunuz.

Nokta: Ama, teklif üyelerin kararıyla komisyondan çekilmedi.

Akarcalı: Sayın Başbakan'ın İsmet Özarslan'ı arayıp aramadığını bilmiyorum. Ama, partimizin görüşü teklifin geri çekilmesi şeklindeydi.

Nokta: Tasarıda değişiklik sözkonusu olacak mı?

Akarcalı: Biz tasarıyı geri çektik. Bakalım, kim öle, kim kala...

Nokta: Bu kanunun bu yasama yılında çıkma olasılığı var mı?

Akarcalı: Hayır, kamuoyunun tartışmasına açmak lazım.

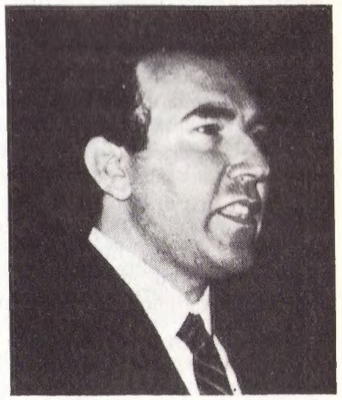

"Zaten geri çekecektik"

Milli Eğitim Komisyon Başkan Yardımcısı İsmet Özarslan, öğrenci dernekleri ile ilgili yasa teklifinin geri çekilmesi konusunda **Nokta'***nın sorularını yanıtladı:*

Nokta: Milli Eğitim Komisyonu'nda benimsenerek Meclis'e gönderilen teklifi neden geri çekme gereği duydunuz?

Özarslan: Bu teklif İçişleri Komisyonu'nu da ilgilendiriyor. Teklifin yeniden gözden geçirilmesi ve yeniden incelenmesi amacıyla geri çektik.

Nokta: Tek neden bu eksiklik miydi?

İstanbul, Ankara ve İzmir'de erkekler kadar kızların da dayak yemeyi göze alarak protesto eylemlerine katıldıkları dikkati çekti

ADEM ALTAN/ NOKTA

Özarslan: Evet, tek neden budur.

Nokta: Böyle bir eksiklik nereden kaynaklandı?

Özarslan: İçtüzüğe göre, iki bakanlığı ilgilendiren tasarıların her iki bakanlık komisyonlarında incelenmesi gerekir. Biz, TBMM Başkanlığı'na verileceği zaman bu eksikliği fark ettik.

Nokta: Tam öğrenci olaylarının olduğu zamanda fark etmeniz tesadüf mü?

Özarslan: Bu tamamen tesadüftür. Eğer öğrenci hareketleri olmasa bile biz bunu geri çekecektik.

Nokta: Bu konuda başbakanlık ve hükümetten uyarı aldınız mı?

Özarslan: Hayır hiçbir uyarı almadık.

Nokta: Bu tasarı komisyona gelmeden Başbakanlık ve hükümetten görüş istenmiş miydi?

Özarslan: Evet, istenmişti ama, Başbakanlık bu konuda daha önce görüş bildirdiği için ikinci bir görüş bildirmeye gerek görmedi.

Nokta: Bu teklif Milli Eğitim Komisyonu'nda ele alınacak mı?

Özarslan: Tabii ki, komisyonumuzca bir kez daha gözden geçirilecek. Sonra da İçişleri Komisyonu'na gönderilecek. Esas inceleme bu komisyonda yapılacak. Dernekler Yasası'nı yakından ilgilendirdiği için bu komisyonda daha iyi incelenmek zorunda. Tasarıyı geri çekmemizin öğrenci hareketleriyle hiçbir ilgisi yoktur.

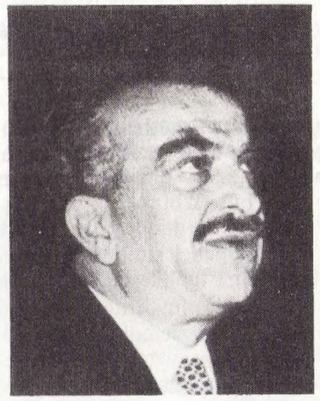

"Kamuoyu tartışmalı"

ANAP Artvin milletvekili Nevzat Bıyıklı, teklifin geri çekilmesine ilişkin olarak **Nokta'***ya konuştu:*

Geri çekilmesi yerinde fakat geç kalmış bir karardır. Cuma günleri öğle tatilinin namaz gerekçesiyle uzatılmasını isteyen bir düşünceden daha ne beklenebilir? Ben kendisine cuma günü uzatılan bir tatilin uzatılan kısmının diğer günlere bölünmesini teklif ettim. Ama, kabul buyurmadı. İşte böyle bir anlayış. Öğrencilerle ilgili bu tasarı bana kalırsa uzun zaman kamuoyunun tartışmasına açık bırakılmalı.

olarak kazanmıştı. Adının açıklanmasını istemeyen liberal bir ANAP'lı **Nokta'**ya, bu işte İsmail Dayı'nın maşa olarak kullanıldığını söylüyordu. Dayı'nın akıl hocaları bira dalında Mehmet Keçeciler, dernekler dalında ise Şükrü Yürür idi.

Sonunda Başbakan perşembe akşamı televizyonda yaptığı açıklamada, öğrencilerin bazı sorunları olduğunu kabul edecekti. Ancak tek tip dernek ile ilgili kanun teklifinin, öğrencilere yeterince açıklanmadığı için yanlış anlamalara yol açtığını söylüyor, tatlı-sert bir hoca tavrıyla öğrencileri uyarıyordu. Başbakan'ın yakın çevresinden bir yetkilinin **Nokta'**ya yaptığı açıklamaya göre Başbakan Dayı ile Özdemir'in getirdiği teklifi açıktan beğenmedim dememiş, ama tutalım demişti. Yani Meclis'e gönderilmesinden yana olmadığını açıkça beyan etmişti. Ama ne olmuşsa olmuş Başbakan Amerika'dayken teklif Meclis'e sevk edilmiş ve komisyonlarda da epey yol almıştı.

Yine Başbakan'a yakın çevreler Özal'ın teklifin komisyondan geçmesine çok sinirlendiğini ve olayı duyduğunda "Olacak şey mi kardeşim, biz neyle uğraşıyoruz, bunlar neyle uğraşıyorlar" diye bağırdığını aktarıyorlardı. Öyle ya, tam AET'ye başvurulup Avrupalılaşma düşlerinin kurulmaya başlandığı şu sıralarda, öğrencileri rektörlük denetimindeki tek tip derneğe mahkûm etmek olacak şey miydi?

Dayı'ya selam eyleme devam. Ta-

sarının geri çekilmesi, öğrenciler açısında mutlu sona giden ilk adımdı. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa gibi kentlerde **Nokta** muhabirlerinin öğrencilerle yaptığı görüşmeler daha atılacak çok adım olduğu, yani, eylemin süreceği doğrultusundaydı. Çünkü gençler "YÖK belası" diye tanımladıkları üniversite düzeninin getirdiği sorunları çözmenin ön koşulu olarak örgütlenmeyi görüyorlardı. Bu da ne anlamda geri çekildiği bilinmeyen teklifin, ortadan kalkmasıyla çözümlenecek bir olay değildi. Onların duyurmak istedikleri asıl sorunları Dernekler Yasası'nda var olan "her yüksek öğrenim kurumunda tek dernek kurulur" maddesiyle, federasyonlaşmayı önleyen kamu yararına dernek olma zorunluluğu getiren kısıtlamalardı. Öğrencilerin kısa vadeli örgütlenme mücadelesi, uzun vadede YÖK'e yönelikti. Öğrenciler, en temel haklarını isterken sürekli terörist damgası yemekten ve 12 Eylül öncesine dönmeyi arzulamak gibi birtakım suçlamalarla karşı karşıya kalmaktan büyük rahatsızlık duyduklarını söylüyor, "12 Eylül öncesine dönmek gibi bir niyetimiz yok. Biz meşru yollardan haklarımızı almak istiyoruz. Eylemlerimizin altında başka zihniyet yoktur" diyorlardı.

Elveda boyun eğme. Toplumun çeşitli kesimlerinden destek alan gençler sevinçliydi. Yürüyüşlerde polis saldırısından kurtulmak isterken, kendilerine yardımcı olan taksi şoförlerinden esnafa, öğretim üyelerinden meslek odalarına ve sanatçılara kadar herkes kendilerini destekliyordu. İlk raundu kazanan öğrenciler "Her türlü diyaloga açığız" diyorlardı. Dernekler, Başbakan Özal, İçişleri Bakanı Akbulut, İsmail Dayı ve Doğramacı'yla ekranda basın toplantısı yapmaya hazır olduklarını bildirerek, Başbakan'ın diyalog çağırılarını yanıtlıyorlardı.

Hafta sonuna gelindiğinde, diyalog kurulmasında iki taraftan da adım atıldığı görüldü ama, polis gençlerin TBMM'ye gitmesini önlemek için elinden geleni yapıyordu. Gözaltına alınmalar, tutuklamalar artmış, dahası emniyete götürülen öğrencilere "kötü muamele" yapıldığı doğrultusunda haberler de hızla yayılmaya başla-

"Kasıt yoksa gaflet var"

Eski Başbakanlardan Bülent Ecevit gelişen gençlik eylemleri konusundaki görüşünü* Nokta'*ya açıkladı:

Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na üyelik başvurusunu yapacağı sırada yükseköğrenim gençliğinin örgütlenme özgürlüğünü tümüyle ortadan kaldıran bir yasa önerisinin ortaya çıkmış olması büyük bir çelişkidir. Başvurunun yapıldığı gün büyük kentlerde gençlerin bu yasa önerisine karşı tepkilerini sergileyen yürüyüşleri oluyordu. Bu yasa önerisi, hiçbir demokratik hukuk devletinde tasavvur bile edilemeyecek bir öneridir. Böyle bir önerinin gündeme getirilmesi, en hafif deyimiyle gaflettir. Ortada eğer kasıt yoksa gaflet vardır. İktidar gençliği zorla sokağa dökmek istiyor. Ondan sonra, "Ne yapalım, işte gençlik eylemleri yine başladı, 12 Eylül öncesine dönüş tehlikesi ortaya çıktı" diye korkarım ki yeni bazı önlemler almaya kalkışacaklardır. Ancak bu arada teselli edici bir olumlu gelişme oldu; kamuoyundan ve gençlikten gelen tepkiler de göz önünde tutularak, Milli Eğitim Bakanı'nın hararetle desteklediği yasa önerisi, Meclis görüşmeleri sırasında, ilgili komisyonca geri alındı. Ancak bu davranışı bir başka olumlu adım daha atarak tamamlamak gerekir. Gençlerin tepkisinin haklılığı kabul edildiğine göre, yürüyüşlere katılanlar arasından gözaltına alınmış olanlar umarım ki serbest bırakılırlar ve haklarında dava açılmaz.

ADEM ALTAN/ NOKTA

ADEM ALTAN/ NOKTA

Polis "Olağanüstü Hal Yasası'na uyarak öğrencileri dağıttığını" açıklarken öğrenciler de zaten YÖK'ün "olağanüstü bir uygulama" olduğu fikrinde birleşiyor ve artık demokrasi istiyorlardı

Derneklerinin kapanmasına karşı mücadelede kızlı erkekli öğrenciler polisin müdahalesini de DGM'yi de göze almışlardı

"Öğrenci sorunlarını Meclis'e getireceğiz"

Gençlerin haklı istekleri karşılanmadığı takdirde eylemlerin süreceğini belirten SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, "tek tip dernek" üzerine görüşlerini* Nokta'*ya açıkladı:

İktidarın kafasında demokrasinin oluşmaması, kapalı bir düzenin sürdürülmesi yatmaktadır. Hitler Almanyası'nın gençlik derneklerini anımsatan bir teklif özellikle toplumun en dinamik gücü olan gençleri susturmayı ve onları baskı altında tutmayı amaçlıyor. Gençler açıkça kışkırtılmıştır, hem de iktidar tarafından.

Bir devrin suçlusu olarak öğrenciler ve işçiler gösterilmektedir. Bir ülkenin en önemli yatırımı olan,yani gençlerimiz,özerk olmayan bağımlı çağdaş eğitim düzeyinden uzak üniversitelerde yetiştirilmek istenmektedir.

Öğrencilerin isteklerini, önerilerini ve sorunlarını çözmek, yakından izlemek üzere 8 kişilik bir komisyon kurduk. Bu 8 kişilik komisyon, çok yakında öğrencilerin durumlarını inceleyecek ve sorunlarını Meclis gündemine getirecektir.

ÜMİT KIROĞLU/ NOKTA

mıştı. İsminin açıklanmasını istemeyen bir öğrenci, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde yaşadığı anları **Nokta**'ya şöyle anlatacaktı: "Götürüldüğümüz yerde gözlerimi açtıklarında 250 kadar arkadaşın da orada olduğunu gördüm. Gözlerimiz bağlanarak Emniyet Müdürlüğü'nün garajına götürüldük. Duvara ellerimizi dayadılar, gelen geçen küfür edip tekme tokat girişiyordu. Geceyarısına doğru hücremden sorguya alındım." Öğrencinin iddiasına göre iki ayrı örgütle ilişkisi olduğu öne sürülmüş, kabul etmeyince de, "lağım çukuruna batırılmakla" tehdit edilmişti. Bir şey yemeden, tuvalete gitmeden, bağlı gözlerle geçen 22 saatten sonra bu öğrenci serbest bırakılıyordu.

Yine de, her türlü engele rağmen, üniversite öğrencisinin eylemleri "devam" işareti veriyordu. Gençler her türlü yasal zemini zorlamaya kararlıydılar. Gereğinde yemek yemeyecekler, gereğinde yürüyecekler, telgraflar çekecekler, sorunlarını tek tek çözümlenene kadar anlatacaklardı.

Nokta'nın İstanbul, Ankara ve İzmir'de görüştüğü gençler ve muhalefet partileri bir noktada ağızbirliği ediyorlardı: Öğrenciler haklarını elde etmedikleri sürece eylemler sürecekti.

Muhalefet partileri de gençlerin sorunlarına kulak verilmesi gerektiğini ısrarla vurguluyorlardı. DSP MKYK Üyesi Haluk Özdalga, "Yürüyüşler elbette yapılmalı, eğer gençler yürümeseydi, bugün herkesin olumsuzladığı bu teklif yasalaşmış olacaktı" diyordu.

Muhalefet partileri, özellikle SHP ile DSP, gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılması ve haklarında hiçbir soruşturma açılmaması gereğine işaret ediyorlardı. Zaten teklifi hazırlayanlar da geri alarak yanlışın kendilerinde olduğunu kabul etmemişler miydi?●

"Gençler terörist değil"

DYP Genel Sekreteri Gökberk Ergenekon öğrenci olaylarıyla ilgili görüşlerini* Nokta'*ya açıkladı:

Kamuoyu bütün gençleri anarşist, terörist diye peşinen görmeye alıştırılmış vaziyette. Bütün gençler, gençlerin çok büyük bir çoğunluğu anarşist terörist değildir. İkinci nokta da gençler de anarşist, terörist damgasının tesirinde kalmamalıdır. Öyle bir komplekse kapılmasınlar. Ayrıca hak aramak sadece bir hak, bir lütuf değil, tabii bir görevdir. Dikkat edilmesi gereken husus, hak ararken haksız duruma düşmemektir. Tamamen meşruiyet içinde hakkını arayan insandan kimse gocunmamalıdır. Hak arama yolları mutlaka açık olmalıdır.

İktidar tamamen anti- demokratik bir zihniyetle, tek parti çağrışımı yapan "tek dernek" gibi saçma bir teklif getirmiştir. Bu iktidar kendisi bir haksızlığın, eşitsizliğin ve adaletsizliğin mahsulü olduğu için ve bunların üzerine oturduğu için, zaten başka türlü demokratik bir teklifle gelmesi beklenemezdi. Baştan sona olayın macerası da tutarsız bir teklifin tutarlı bir şekilde savunulamayacağı gerçeğini ortaya koymuştur.

"Tekme tokat ve küfür Emniyette'de devam etti"

ADEM ALTAN/ NOKTA

Yakışan ve kumaşıyla, dikimiyle zamana dayanan ***"Elbiselere de Âşık Olunur"...*** *En sevdiğiniz emektar ceketiniz hangisi? Etiketinde* **Bayform** *mu yazıyor?*

BAYFORM

"ELBİSELERE DE AŞIK OLUNUR"

İstanbul'da Merter Moda Merkezi'nde ve Türkiye'nin seçkin mağazalarında...

BAYFORM Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş. Merter Moda Merkezi (Keresteciler Sitesi), Merter-İstabul Tel: 575 16 64 - 556 31 12
(Merter'in tam ortasından geçen caddede, 200 metre yukarıda sağda, Bayform sizi karşılar.)
Toptan: Dere Sok. Hanımeli Apt. 3/3, Osmanbey-İstanbul Tel: 147 64 43 - 141 03 78

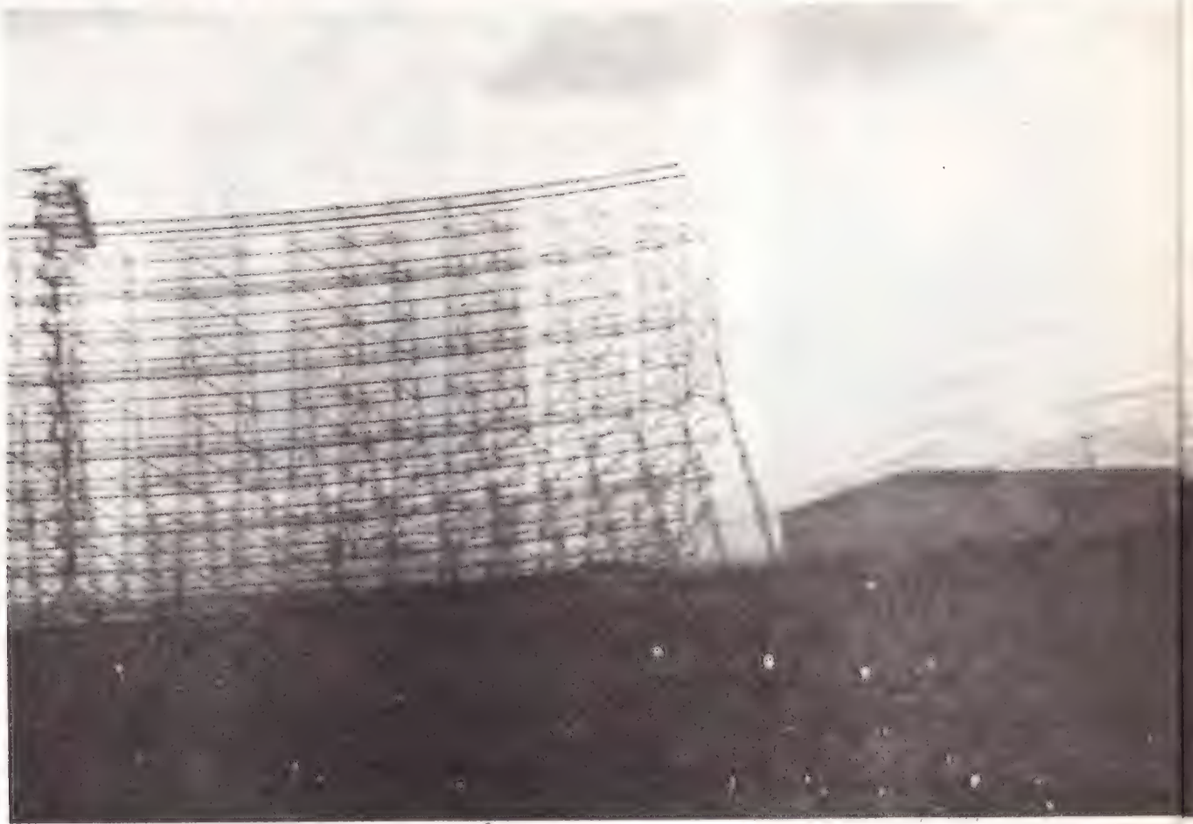

İncirlik Üssü. Burada inceleme yapmak isteyen Türk Heyeti Suphi Karaman'ın ifadesine göre nükleer başlıklarla ilgili bölümlere sokulmamıştı

SAVUNMA / TÜRK-ABD ANLAŞMASI

Kaygı tesisleri

Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu'nun 1980'de Türkiye'deki Amerikan tesisleriyle ilgili olarak hazırladığı rapor ilk kez Nokta'da. Raporun hazırlanmasına yol açan önergeyi veren eski Tabii Senatör Suphi Gürsoytrak'ın anlatımıyla tesislerin "içyüzü" ve bir saptama: "Şimdiki SEİA metni, eski metnin genişletilmiş hali."

"Kuşkularım daha fazla arttı" diyordu Suphi Gürsoytrak. Yedi yıl öncesini düşünüyor, sonra dönüp bugünün gelişmelerine bakıyor ve gittikçe daha çok kaygılanıyordu. Yedi yıl önce, aralarında Suphi Karaman'ın da bulunduğu bir grup senatör, Türkiye'deki Amerikan üslerinde bir araştırma yapmıştı. 12 Eylül'den kısa süre önceydi. Araştırma sonunda bir rapor yazmışlardı. Amerikan tesislerinin işleyişine, yetkilerine ilişkin kuşkular, uyarılar içeren bir rapordu bu. Ne var ki, 12 Eylül'le birlikte Meclis arşivinde tozlanmaya bırakılmış, belki araştırmayı yapanların belleklerinden bile silinmişti. Geçen ay SEİA, yani Amerika ile Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın parafe edilmesine kadar... Anlaşmanın "getirdikleri" Suphi Gürsoytrak'ın yedi yıl önceki kuşkularını bugün derin kaygılara dönüştürmüştü: "Şimdiki SEİA metni, eski metnin genişletilmiş hali. Kenan Evren'in darbesinden sonra birtakım değişiklikler yapıldı. Örneğin Genelkurmay'da 'Ekonomik Gelişmeleri Hızlandırmak' üzere Amerikan ve Türk subay, dışişleri memurlarından oluşan bir komisyon kurulması öngörüldü. Amerikan Yardım Heyeti Jussmat var... Amerikan Büyükelçiliği var... Elçilikte askeri ataşelik var... Amerikan yardım heyetlerinin dışında bazı 'uzmanlar' var... Bütün bunlar yetmiyormuş gibi ayrıca bu tip oluşumlar yapıldı ki, ben bunu son derece sakıncalı buluyorum."

Maziye bak... Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Suphi Gürsoytrak'ın araştırma önergesi doğrultusunda oluşturulan komisyon, incelemelerine başladığında 1979 sonlarıydı. Oluşturulan 13 kişilik komisyonda AP'li ve CHP'li senatörlerle "Söz hakkım saklı" şerhini düşen Suphi Karaman da vardı. Komisyon başkanı ise eski Deniz Kuvvetleri Komutanı, Kontenjan Senatörü Hilmi Fırat'tı. Komisyon, beş ay boyunca yoğun incelemeler yapmıştı. Ama ne gariptir ki, "Türk mileti adına" görev yapan bu komisyon, tesislerde "bazı" bölümlere girememişti. Karaman, örneğin İncirlik üssünde nükleer başlıkların bulunduğu bölüme "sokulmadıklarını" söylüyordu.

Devir, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in de katıldığı "Üs mü, tesis mi?" tartışmasının en yoğun biçimde sürdüğü devirdi. Oysa AP'li parlamenterlerin de yer aldığı komisyon "somut gerçekler" le tanışıyordu. Yasal belgelerde "Tesisler Türk Silahlı Kuvvetleri'ne aittir" ibaresinin bulunmasına rağmen bu tesislerde çalışan personelin yüzde 85'inin Amerikalı olması, bu gerçeklerden yalnızca biriydi.

Karaman, araştırma ve gözlemlerine dayanarak **Nokta**'ya şöyle diyordu: "Bu yerler ne Türk tesisidir, ne de ortak savunma tesisi. Bu yerler, çalışma biçimleri, personel durumları, görevlerinin nitelikleri ve kuruluş amaçlarıyla açık ve seçik Amerikan tesisleridir. 1965 yılından önce kullanılan 'Türkiye'deki ABD üsleri' deyimi, daha sonra 'Amerikan tesisleri' olarak yumuşatılmıştır. 1969'dan sonra daha da yumuşatılarak, bu yerlere 'Türk-Amerikan ortak savunma tesisleri' denilmiş ve 1976 yılından itibaren

Süleyman Demirel: "Üs yok tesis var" diye diretiyordu

de buralara artık 'Türk Silahlı Kuvvetleri tesisleri' denilmeye başlanmıştır."

Karaman'ın, bu tesislerden alınan bilgilerin NATO Karargâhına gönderildiğini de sanmıyordu: "Buradan alınan bilgiler doğrudan doğruya Amerikan birliklerine gönderiliyor."

Nitekim, Karaman'ın bugün **Nokta**'ya söylediği sözler, 7 yıl önce komisyonun raporuna şöyle yansımıştı: "Anılan tesislerden alınan bilgiler doğruca Amerikan makamlarına intikal ettirilmekte ve bu bilgilerden ne kadarının Türk makamlarına intikal cttirilmesi gerektiği ve bunların zamanında verilip verilmemesi hususunun takdiri yine Amerikan ilgililerine bırakılmış olup, bu konuda bir kontrol mekanizması kurulmamıştır."

"Koynumuzdaki" üs... Komisyonun raporunda, 'Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri", söz konusu tesislerin amaç dışı kullanılma-

Tabii Senatör Suphi Gürsoytrak 30 sayfalık önergeyle Türk Amerikan ilişkilerinin 'rahatsız' edici yönlerinin araştırılmasını istemişti

ADEM ALTAN NOKTA

"Daha fazla kontrol..."

Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu'nun raporu, 8 Mayıs 1980 tarihini taşıyor. Rapor, o günlerde yaşanan politik ve ekonomik bunalım yüzünden Meclis Genel Kurulu'na yansıyamamış, gündeme geleceği sıralarda ise 12 Eylül harekâtı olmuştu. 12 sayfalık raporun altında komisyon üyelerinin imzaları yer alıyor. Ancak bu üyelerden biri, Tabii Senatör Suphi Karaman "Söz hakkım saklıdır" diye şerh düşmüş. Karaman bunun nedenini şöyle açıklıyor: "Yalnız İncirlik Üssüne bir heyet gitti ve sonra bir rapor hazırlandı. Fakat o rapor tatmin etmekten çok uzaktı. Genel Kurul'da tartışmaya geçildiği zaman belgeler ortaya koyulmak suretiyle her yönüyle tartışılacaktı. Çeşitli iddialar vardı, hiçbirisi ele alınmadı." Karaman, elde edilen sonuçları tatmin edici bulmasa da AP'li senatörlerin de imzalarını attıkları rapor ilginç bir tablo çiziyor. Aşağıda Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu'nun yedi yıl önceki raporundan bazı bölümler yer alıyor.

• Komisyonumuz, NATO yükümlülüklerinin gereği olan savunma tesislerinin, özellikle İncirlik üs ve tesisinin kuruluş amaçları dışında kullanılması halinde bunun hem SSCB ile hem de Ortadoğu ülkeleri ile olan ilişkileri olumsuz yönde etkileyeceği sonucuna varmıştır. Bu nedenle komisyonumuz, hangi parti veya partiler koalisyonu iktidarda olursa olsun TC hükümetlerinin savunma-ekonomik işbirliği anlaşmalarının uygulanmasında, denetim ve gözetime özellikle içinde bulunulan durum dolayısıyla, her zamandan daha fazla özen göstermesi lüzumuna işaret etmeyi uygun görmüştür.

• Etkili bir "Denetim ve Gözetim" mekanizması kurulması ve bunun üzerinde duyarlık göstermesi suretiyle, savunma tesislerinin amaç dışı faaliyette bulunmalarının önlenmesi zorunludur.

• "Tesislerden elde edilen bilgi ve istihbarat ortaklaşa paylaşılmaktadır" denmektedir. Gezi sırasında Türk komutanlar tarafından verilen brifinglerde komisyonumuz programların ortaklaşa düzenlendiğini görmüş ancak, elde edilen bilgilerin ortaklaşa paylaşıldığı hususunda tereddütlere düşmüştür.

Zira, anılan tesislerden elde edilen bilgiler, doğruca Amerikan makamlarına intikal ettirilmekde ve bu bilgilerden ne kadarının Türk makamlarına intikal ettirilmesi gerektiği ve bunların zamanında verilip verilmemesi hususunun takdiri yine Amerikan ilgililerine bırakılmış olup bu konuda bir kontrol mekanizması kurulmamıştır.

Bu durum, yani faaliyet ve işletmenin değil ve fakat yalnız programların ortaklaşa düzenlenmesi ve elde edilen bilgilerden Türkiye'yi ilgilendiren kısımlarının doğrudan doğruya ilgili bir Türk makamına aktarılmaması, bazı tereddütler yaratmıştır.

• Diğer taraftan, mahallinde yapılan incelemelerde, çok komplike cihazlarla donatılmış, yüksek düzeyde teknik bilgiler verilmek suretiyle özel olarak yetiştirilmiş, yabancı dil bilgisi çok ileri personelle işletilen bu tesislerin işletilmesine ortak olmanın güçlüklerine ve devlete yükleyeceği mali külfeti takdir etmekle beraber, elde edilen bilgilerden Türkiye'ye verilmesi gerekenlerin doğrudan doğruya Türk makamlarına sağlayacak bir sistemin gerçekleştirilmesini TC Hükümetlerine önermeyi lüzumlu görmüştür.

• Komisyonumuzun üzerinde özellikle durduğu, gezi sırasında özellikle incelediği ve öneride bulunmak gereksinimi duyduğu bir diğer husus da savunma tesislerinin, emir komuta münasebetleriyle bu tesislerde görevli Türk ve ABD uyruklu personel arasındaki sayısal orandır.

Anlaşmalarda, emir komuta münasebetleri belirtilirken bir taraftan tesisler "Türk Silahlı Kuvvetleri tesisleridir, komutanları Türktür." denilmekte, diğer taraftan ise, tesislerde görevli ABD ve Türk uyruklu personel sayısı arasındaki oran sırasıyla yüzde 85 ve yüzde 15 olmaktadır.

TC hükümetlerine, önümüzdeki 5-10 yıllık süre içerisinde savunma tesislerinde görev alacak Türk personel sayısının yeterli bir düzeye çıkarılmasını önermeyi uygun ve lüzumlu görmüştür.

• Komisyonumuz inceleme konuları arasında bulunmamakla birlikte, gezi sırasında Türk ve ABD askeri personeli arasındaki iaşe farkı dikkati çekmiştir. Bu nedenle, aynı tesiste çalışan personelin iaşe maddeleri arasındaki bu farkın kaldırılması moral bakımından uygun görülmüştür.

Komisyon üyeleri: Hilmi Fırat, Erdoğan Adalı, Sadettin Demirayak, İbrahim Kirazoğlu, Yiğit Köker, Orhan Çalış, Oral Karaosmanoğlu, Ragıp Üner, Hikmet Savaş, Mukbil Abay, Selahattin Çolakoğlu, Suphi Karaman, Sami Turan.

Senatör Suphi Karaman rapora "şerh" koymuştu.

ADEM ALTAN/ NOKTA

1980'in Tabii Senatörü Suphi Karaman, bu sözleri bugün **Nokta**'ya şu sözlerle açıyordu: "Özellikle İncirlik, Türkiye'nin, hatta dünyanın başını belaya sokabilecek çok büyük bir felakete neden olabilir. Hem de Türkiye'nin iradesi dışında"

Nezih TAVLAŞ

larına karşı bir "gözetim ve denetim mekanizması" kurmaya çağrılıyordu. Komisyon, "Savunma tesislerinin, özellikle İncirlik'in kuruluş amaçlarının dışında kullanılması halinde bunun hem Sovyetler Birliği ile hem de Ortadoğu ülkeleri ile olan ilişkileri olumsuz yönde etkileyeceği" sonucuna varmıştı.

FOTOĞRAFLAR: EYLA OLCA / NOKTA

Kocabeyli Enis Bulut, doğduğundan beri hayvancılığın içinde. "Gördüklerimiz inanılacak gibi değil. Bu iş Allah'ın mı, yoksa Çernobil'in mi akıl erdiremedik" diyor...

ARTVİN / ÖLÜ VE SAKAT DOĞAN HAYVANLAR

Radyasyon kuzuları

Nokta'nın Artvin'e bağlı kimi köylerde yaptığı araştırma sonucu 250 dolayında büyük ve küçükbaş hayvanın ölü ve sakat doğduğu ortaya çıktı. Yetkililer bilgi vermekten kaçınırken, Çernobil kazasından büyük ölçüde etkilenen ve hayvan hastalığına hiç rastlanmayan bölgede meydana gelen bu olayların sorumlusu büyük ihtimalle radyasyon

Yolu izi belli olmayan, kuş uçmaz kervan geçmez bir yer miydi Artvin'in Şavşat ilçesi?.. Bu ilçe köyleriyle birlikte kendi içine kapanıp, kol kırılır yen içinde diyerek, olup biteni kimseye duyurmadan mı yaşamayı seçmişti? Bu böyle ne kadar sürecekti? Ta ki Kocabey köyünden Enis Bulut İstanbul'da akrabalarını ziyarete gelinceye kadar...

Köylerinde sakat ve ölü hayvan doğumları oluyordu... Fakat bu sakatlıklar bugüne kadar görmedikleri türdendi. Hilkat garibesiydi bu hayvanlar... Sekiz bacaklı, iki kafalı, alt ve üst çeneleri yok, gözleri perdeli... Her şey Çernobil'le başlamıştı... Köylüler böyle düşünüyordu.

Artık Şavşat'a gitmek kaçınılmaz olmuştu... O soğuk karlı günlerde, kâh minibüsle, kâh yürüyerek Şavşat'ın köylerine ulaşıldı.

55 yaşındaydı ve kendini bildi bileli hayvancılıkla uğraşıyordu. Kocabey'den Ekrem Tokdemir. Koyunlarından beşi sakat doğum yapmıştı. İkisinin ayakları eğilmişti, alt çeneleri hiç yoktu, birinin de gözlerinde perde vardı. Böylesini bugüne dek hiç görmemişti...

Köylülerce veteriner olarak kabul edilen, aslında kendi kendini

Hayvanlar konusunda köyünde ehil kişi olarak tanınan Fehamettin Tokdemir de arka ayakları sakat doğan kuzusunu iyileştirmekte çaresiz kalmıştı

yetiştirmiş Fehamettin Tokdemir gördüklerine inanamıyor, "Seracettin Gülcan'ın kuzusu sekiz bacaklıydı. Mansur Tokdemir'in danasının da beş tane ayağı vardı. İki kafalı sekiz bacaklı doğan bir kuzu da gördüm. Bir oğlağın da cinsiyeti belirmemişti" diyordu.

Kirazlı'da, Karaköy'de Atalar'da, Kocabey'de böyle doğumlar olmuştu. Bu Allah'ın bir işi miydi, yoksa Çernobil'in mi?

Radyasyon mu? O yörede hayvanlar nisandan sonra meraya çıkarlar, kasıma kadar merada kalırlardı... Geçen yıl da böyle olmuştu... 10. ayda çiftleşmişler, beş ay gebe kaldıktan sonra işte doğurmaya başlamışlardı... O sıralarda çok da yağışlıydı hava...

"Bana sorarsanız biz Çernobil yağmurunu yedik" diyordu Kocabey'den Fehamettin Tokdemir... Muhtar Yılmaz Özdemir'in düşüncesi de aynıydı. "Salgın bir hastalık olmadığına göre, hayvanları bu kadar etkileyecek şeyin radyasyon olduğunu düşünüyorum. Hayvanlar meradayken, Çernobil oldu. Bize kimse uyarıda bulunmadı" diyordu.

Haydi o zaman kimse uyarmadı da, sonra bir sakatlık var mı diye kimse sormamış mıydı? Köylüler de saklamıştı bir ölçüde... Köyün adının çıkmasından, etlerini satamamaktan korkuyorlardı... Bu garip doğumlara şaşmışlar, ölen kuzuları köpeklere yedirmişlerdi.

Sayılar az değildi? 160'ın üstünde düşük, 90'ın üstünde de sakat doğum görülmüştü bu köylerde... Hiçbir köye görevli veteriner gelmemişti... Karaköy'den Erol Karahan 10 tane kuzusu ölü doğunca, ölüm nedenini anlamak için, bu kuzulardan birini alıp ilçeye götürmüştü. İlçede veteriner yoktu. Görevli teknisyen hiçbir şey anlamadığını belirtmişti.

Kirazlı Köyü'nün ayakta duramayan kuzularından biri. Kirazlı'ya veteriner uğramadı ama çaresizlik ve ilgisizlik kol geziyor

Çaresizlik ve ilgisizlik bellerini bükmüştü. Kirazlı Köy'den Mürsel Gül "Kimseye bir şey söylemedik. Söylesek de kim işitir ki?.. Yüz kere havaya gider. Devlet tarafından çay geri gönderiliyor, radyasyon yok deniliyor da, bir köylü müracaat etse ne çıkacak?" diye yakınıyordu.

Yetkililer ne diyor? Şavşat Kaymakamı Mehmet Emin Avcı konuya ihtiyatlı yaklaşıyor, 657 sayılı kanuna bağlı oldukları için, resmi görevlilerin ve kendisinin ancak valinin izniyle demeç verebileceklerini söylüyordu.

Artvin Valisi Emrullah Zeybekoğlu böyle bir olaya ihtimal vermediğini belirtiyor, ama emin olmak için bir kere de Tarım İl Müdürü'yle görüşüyordu... Tarım İl Müdürü'ne de intikal etmiş bir durum yoktu. Vali Zeybekoğlu'na göre bu bir "Şavşat yalanıydı." Türkiye'nin her yerinde buna benzer olaylara rastlanırdı. İşte bu "saptama"dan sonra **Nokta** muhabiri ve vali arasında şöyle bir diyalog gelişiyordu:

—Ve siz, "Şavşat yalanı" diyorsunuz. Yolda giderken teker teker köylülere sorduk.

— Her iddiasına varım. 250 tane hayvan ölümü ufacık bir yerde mümkün değil.

— Köylüler bunu radyasyona bağlıyorlar...

— Şimdi anlaşıldı. Radyasyon... Şavşat yöresi radyasyona hemen hemen hiç maruz kalmamıştır. Çünkü biliyorsunuz, Çernobil'deki rüzgâr daha ziyade Trakya yöresini etkilemiştir. Hatta çay bakımından da hemen hemen en az etkilenen bölge Artvin'di. Nedense bulut buraya hiç gelmemiştir. (...) Yalnız açık konuşalım, ben bu olayın üzerinde mutlaka duracağım. Çünkü ciddi bir memleket ekonomisinde, bunların mutlak surette değerlendirilmesi lazım.

— Hayvanlardan araştırmak amacıyla süt alınmış. Sonucu belli oldu mu?

— Ondan haberim yok. Belki üniversiteden bir heyet gelmiş olabilir. Her şeyden haberimiz olmayabilir... Bunlar akademik çalışmalar...

— Çernobil'den sonra köylerde araştırma yapıldı mı?

— Hayalci olmayalım... Dünyanın her tarafında ne olduysa, Türkiye'de de aynı şeyler oldu.

— Hiç ölçüm yaptırdınız mı?

— Şimdi esasında dalgalar bizim tarafa pek gelmedi... Biliyorsunuz Çernobil olayı bir elektrik cereyanı gibi. Nereden ne geldiği belli olmaz. O aletlerden bizde de var... Havadaki reaktörleri ölçebiliyoruz. Çıt çıt çıt, malum... Neticede 1,5-2 diziemi geçmedi. Demek ki yok...

Köylüler kaygılı. Köylüler hayvan hastalıklarını tanıyorlardı, salgınları da... Ama bu hiçbirine benzemiyordu... Devletin kendilerine el uzatmasını bekliyor, hastalığın nedenini bulmak için tahlil yapılmasını istiyorlardı.

"Büyük ihtimal radyasyon"

ERIK MOLBERG HANSEN/ NOKTA

Nokta'nın, ölü ve sakat hayvan doğumlarına radyasyonun yol açıp açamayacağına ilişkin sorularını Veteriner Hekim Orhan Baştürkmen yanıtladı:

Nokta: Artvin'in Şavşat ilçesine bağlı birkaç köyde yaptığımız araştırmada koyun ve ineklerin erken doğum, ölü doğum ve sakat doğum yaptıklarını öğrendik. Bu neden olabilir?

Baştürkmen: Daha çok Brusellos'tan olabilir. Bu da laboratuvarda muayene ister.

Nokta: Başka neden olabilir?

Baştürkmen: Vitamin noksanlığı da böyle şeyler yapabilir.

Nokta: Brusellos'ta sekiz bacaklı, çenesi olmayan kuzular doğabilir mi?

Baştürkmen: Öyle doğmaz. Yavru atarlar.

Nokta: Radyasyonun etkisi olabilir mi? Çünkü patlama olduğunda ve sonraki aylarda hayvanlar meradaymış.

Baştürkmen: Evet, o da olabilir. Belli ki dıştan bir tesir var, radyasyondan olması büyük ihtimal...

Artvin valisi sakat hayvan doğumları konusundaki iddialara karşı çıkıyor

İlk olay: Almanya'da radyasyon buzağıları

Federal Almanya'nın Bavyera eyaletinde de Çernobil kazasından sonra sakat ve ölü doğan hayvan sayısında artış olduğu saptandı.

Örneğin Miesbach bölgesinde ölü ve sakat doğan buzağı sayısında üç katı bir artış tespit edilmişti. 1986 Aralık ve 1987 Şubat ayları arasında yörede 1286 buzağıdan 118'i ölü doğuyordu. Böylece daha önce aynı yörede 30 buzağıdan biri ölü ya da sakat doğarken şimdi bu oran onda bire yükselmişti. Bunların arasında üç bacaklı hayvanlar, iki başlı, ön ya da arka ayakları gelişmemiş hayvanlar özellikle göze batıyordu.

"Arche Noah" adlı çevre koruma örgütünün yaptığı araştırmada bu artışın temel nedeni olarak hayvanların radyasyon bulaşmış taze ot yemeleri görülüyordu. Bu bulgular, hayvanlarını "tehlike geçti" haberlerinden sonra bile bir önceki yılın samanıyla beslemeye devam eden çiftliklerle yapılan bir karşılaştırma ile daha da çarpıcı bir boyut kazanacaktı. Bu çiftliklerde sakat ve ölü doğan hayvan sayısı geçmiş yılların ortalamasının da altındaydı. Tüm bu gelişmeler üzerine aralarında fizikçi, kimyacı, biyolog doktor ve veterinerlerin bulunduğu altmışın üstünde bilim adamı, Alman hükümetinden Çernobil'in insan ve hayvanlar üzerindeki etkilerinin bilimsel bir biçimde araştırılmasını talep ettiler. Bulguları ortaya çıkaran "Arche Noah" grubunun sözcüsü Jörg Zimmerman da bu talebe katılıyor, sorunun sadece ölü doğan buzağılarla sınırlı kalmayacağını vurguluyordu.

Yolculuk uzun ve zorluydu... İstanbul'dan Artvin'e kolay geliniyordu da, köylerine ulaşmak, köylülerle konuşmak, hele bazı bilgiler edindikten sonra, oralarda daha fazla barınmak pek kolay değildi. **Nokta** muhabirinin yetkililerle konuşmasından sonra, giderek sıklaşan kimlik kontrolleri ve adım adım izleyen polis eşliğinde araştırmayı daha fazla sürdürmek mümkün olmayacaktı.

Batı'da, özellikle Almanya'da saptanan benzer ölü ve sakat hayvan doğumlarının nedeninin Çernobil radyasyonu olduğu ortaya çıkmıştı. Tamamen aynı tür sakatlıklarla gelişen Artvin olayının da, Çernobil kazası sonucunda yöreyi etkileyen radyoaktif serpintilerden kaynaklanma olasılığı çok güçleniyordu. Şimdi sıra, yetkililerin "hassasiyeti"nin tıpkı çay ve fındıkta olduğu gibi gerçekleri ört bas etme yönünde mi, yoksa bu kez kamuoyunu aydınlatma yönünde mi oluşacağını bekleyip görmekte.

Leyla OLÇA

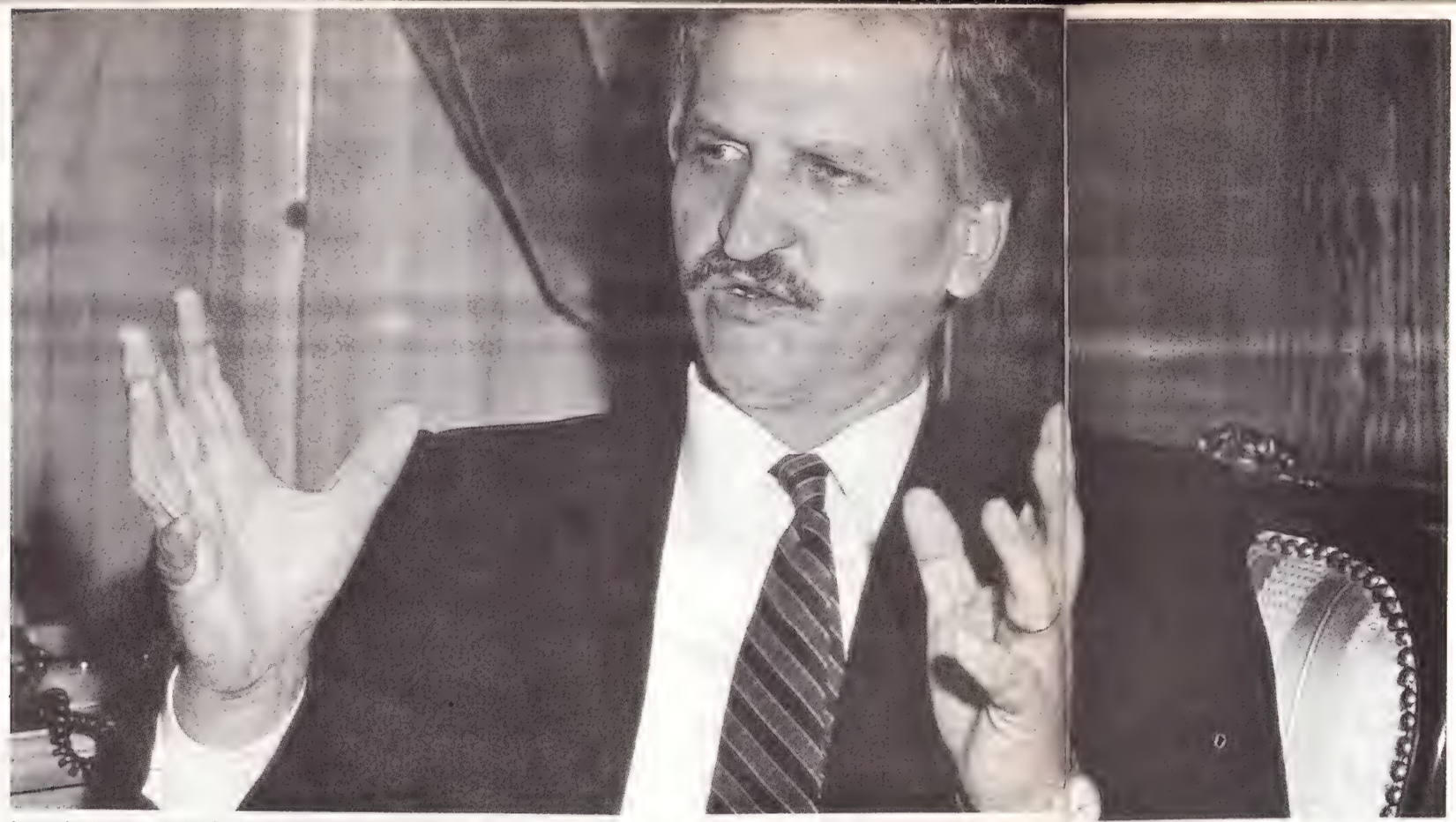

Sungurlu: "Avrupa Topluluğu'nda bizi iktisaden de, hukuken de çok zor günler bekliyor."

SÖYLEŞİ / OLTAN SUNGURLU

Hukukumuz Türk ve İslam

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, Türk Ceza Yasası'nda yapılacak değişiklikler üzerine, arkadaşımız Nuray Şirin'in sorularını yanıtladı.

Nokta: Türk Ceza Yasası öntasarısına çeşitli eleştiriler yöneltiliyor. "Tartışmanın başlatıldığı bu dönem Anayasa'nın bile tartışıldığı, siyasi yasakların devam ettiği, 2969 sayılı yasanın yürürlükte bulunduğu bir dönem. Özgür bir tartışma ortamının bulunmaması nedeniyle tartışma zamanlaması yanlış yapılmıştır" deniyor. Sizin görüşünüz nedir?

Sungurlu: Bu özgür ortamı yasaklayan hüküm hangisidir? Birkaç tane siyasi yasaklı varsa bu, Türkiye'deki hukukçuların bunu tartışmasına mani değildir. Onlar yalnızca 141, 142, 163. maddeler için konuşuyorlar, yani birkaç maddeye inhisar eden bir durum var. Biz bu tasarıyı tartışmaya açtık, tartışılmalıdır. Ceza Kanunu'muz 3 maddeden ibaret değildir. Bu itibarla bu tartışma yerinde değildir. Son derece hür bir şekilde tartışmalar yapılmaktadır ve yapılmalıdır da.

Nokta: Avrupa ülkelerinde benzer tasarıların yalnızca tartışma süresi 5 yıl sürüyor. Ontasarının komisyon düzeyinde hazırlanması ise fasılalarla 22 ay sürdü. Sizce bu yeterli bir süre midir?

Sungurlu: Hazırlanma süresi yeterli olmadığı gibi, 6 aylık tartışma süresi de yeterli değildir deniyor. Türkiye'de hiçbir kanun tartışılmamış. Biz bakan oluyoruz, dünyada tartışma âdeti var mıdır, onu da bilmiyoruz. Bunu açıklıkla itiraf ediyorum. Türkiye'de Ceza Kanunu'muzun demokratik bir tartışmanın içinde yapılsın diyoruz. Bu 6 aylık süre ilmi bir esasa dayanmıyor. Şimdi bu 6 ay içinde tartıştık, yetmedi, yine tartışmak istiyoruz. Tartışmanın hakikaten devam ettiğini ve faydalı devam ettiğini de görüyoruz, o zaman yine tartışırız. Kimsenin söyleyecek sözü kalmayana kadar. Bu eleştirileri duyunca memnun oluyorum. 6 ay tartışılacak, yetmeyecek, bizim kanun iyice pişecek.

Nokta: Tartışmanın yoğunluğuna göre süre uzayabilir diyorsunuz.

Sungurlu: Uzayabilir elbette. Yeter ki tartışsın hukukçularımız. Nitekim, komisyonun bazı üyeleri daha şimdiden şu tartışmalarda bile değişiklik yapılabilecek noktalar çıktığını söylüyorlar. Demek ki bu tartışmaların sonunda aynı komisyon kendi tasarısında değişiklik yapabilir.

Nokta: Biz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalıyoruz. Sözleşmeye ekli 8 protokolden yalnızca birincisine imzamızı koyuyoruz, ki 6 numaralı protokol idam cezalarını yasaklıyor. Aynı zamanda Avrupa Konseyi üyesiyiz ve Avrupa Topluluğu'na tam üyelik için başvuruda bulunuyoruz. Ve öntasarıda idam cezası korunmakta. Bu konudaki düşünceniz nedir?

Sungurlu: Tabii zor bir olay ve zor bir soru. Belki de cevaplamayacağım. Veya kısmen cevap vereceğim. Ne yapıyoruz biz, Türk hukuk sistemi ile Batı hukuk sistemini bir noktada çakıştırmaya çalışıyoruz. Avrupa toplumunun içerisine girince, onların birçok hukuk sistemi ile, bizim hukuk sistemimizin zıtlaşmaması gerekiyor. Şimdi düşünün ki o topluma giren tek İslam ülkesiyiz. Tek Müslüman ülkeyiz. Veya halkı Müslüman olan bir ülkeyiz. Şimdi biz ne kadar inkâr etsek de bizim hukukumuzda, Türk örfi hukukunun izleri vardır. Ne kadar kabul etsek de, etmesek de, bizim hukukumuzda, Türk-İslam hukukunun -şu anda- mevcudiyeti vardır. Yani bizim yaşayışımızda bunların yani, hem örfün, hem İslam hukukunun etkileri vardır. Şimdi öteki taraf ise Roma hukuku, Latin hukuku, Hıristiyan hukuku ve bugünkü ona dayalı gelen hukuk. Temelde Roma hukukunun devamıdır Hıristiyan hukuku. Ve o kültür içindeki insanlar, tek şunu söyleyeceğim, elbette çatışma çıkacak. Ve iktisaden de çok zor günler beklediği gibi bizi, hukuken de çok zor günler bekliyor.

Nokta: Yöneltilen eleştirilerden birisi de, öntasarıda 141, 142, 163 gibi maddelerin madde numaralarının değiştirilerek fikir suçlarının yaptırıma bağlanması durumunun devam ettiği yolunda. Bu konudaki görüşünüz nedir?

Sungurlu: Siz bunlara fikir suçu mu diyorsunuz? Biz hukukçular, fikrin suç olmasını kabul edemeyiz ama Anayasa'mız bunları eyleme dönüşmüş olarak kabul ediyor. Onun için de suç kabul ediyor. Anayasa'mız herhalde yanlış yazmamıştır.

Nokta: Öntasarı ile işkence suçlarına yeni bir düzenleme getirilmiş. Ve 'Amirin etkileyici müdahalesi ile bu suçun işlenmesi durumunda cezanın yarı yarıya indirileceği' hükme bağlanmış. Bu, işkence kurumunun ve işkencecinin korunması biçiminde yorumlanabilir mi?

Sungurlu: İşkence, bir insanlık suçu, insanın haysiyeti ile bağdaşmayan bir hadise. Ama acaba Türkiye'de işkence hadisesi dünyaya nazaran daha mı fazla? Her suçlu bana işkence yapıldı der. O zaman her suçlunun beyanının ciddiye alınması gibi bir hadise ortaya çıkıyor. Muhalif ya da muvafık, herkesin işkencenin üzerine gitmesi lazım, ama bunun politik istismar konusu yapılmaması lazım. İşkence hadisesi üzerinde samimi olarak durmak lazım. Çünkü bizim inanışlarımızda insanın insana kötü muamele yapması kabul edilmemiştir. Bu, tabii ki kötü bir alışkanlık. Bir devlet memuru ya da bir zabıta memuru bir defa insanlara kötü muamele yapmaya alışırsa bunu herhalde devam ettirir. Onun için daha başlangıçta bu görevlilerin insanlara kötü muamele yapmalarını önlemek lazım, televizyonda eğitici programlar yapılması lazım. Türkiye'de bu işlerin en üst düzeydeki insanlar tarafından bile tam manasıyla bilindiğine inanmıyorum. Mesela yargı bağımsızlığı diyoruz. Bunu, açıkça söylüyorum, hukukçularımızın dahi bildiklerine ve gerekli saygıyı gösterdiklerine inanmıyorum.

Nokta: 146. maddeye geliyoruz. Anayasa'yı tağyir tebdil ve ilgaya cebren teşebbüs...

Sungurlu: İnşallah cevap alırsınız...

Nokta: 146. madde, öntasarıda 318. maddede düzenlenmiş ve bu tabir şöyle değiştirilmiş: "Anayasa'nın hükümlerine aykırı olarak ve Anayasa'nın müsaade etmediği usullerle..." Anayasa'nın müsaade etmediği usuller nelerdir? Aklımıza mesela genel grev geliyor. Farzedelim ki "Arkadaşlar genel greve gidiyoruz" diyoruz ve cezamız idam oluyor. Bu kadar aşırı bir yoruma gidilebilir mi, ya da bunun yorumunu kim yapacak?

Sungurlu: Tabii gider efendim. Mesela 16 Haziran'daki grevin maksadı devleti devirmekti. Siz eğer ilan ediyorsanız ki "İşçi kardeşlerim genel greve gidelim, katledelim, bu iktidarı devirelim, sosyalist demokratik" filan. Ve bazı eylemlere giriyorsanız içinde grev de olabilir.

Nokta: Yani böyle de yorumlanabilir diyorsunuz...

Sungurlu: Ben öyle yorumlanabilir demiyorum, cevap vermiyorum. Şimdi siz hazırlanmış gelmişsiniz. Aslında öyle yorumlanmayacağını siz de biliyorsunuz.

Nokta: Böyle de yorumlanabileceğini düşündüğümüzden soruyoruz.

Sungurlu: Öyle yorumlanmaz herhalde. Greve gidişte senin maksadın devleti devirmek ise şekli ne olursa olsun. Yani orada seçimlerin dışında bir yolla iktidar değişikliğini kastetmiş. Benim o 'Olur' dediğimi filan geçmezsin inşallah.

Nokta: Onlarla birlikte açıklamanızı da geçeriz. Son bir soru: Komisyonda Adalet Bakanlığı yetkililerinin çoğunlukta olması ve bu kişilerin memur statüsünde bulunmaları sizce sakıncalı değil midir?

Sungurlu: Biz hukuk içinde yaşıyoruz. Oradaki memurlara "Bu tasarıyı şöyle şöyle yapın" demiyoruz ki. Bizim arkadaşlarımız olmasa idi bu iş bitmezdi. Çünkü bunun teknokratı bunlar ve çok çalıştılar.

Nuray ŞİRİN

Doktorun kürkçü dükkânı Yenimahalle

Türk Tabipler Birliği'nin meslekten men cezası vermesine ve defalarca sürülüp soruşturmalar geçirmesine rağmen, her seferinde Yenimahalle'ye dönmeyi başaran bir doktorun öyküsüdür bu. Ankara Emniyet Müdürlüğü polislerinin "Bizim Doktor" dediği Güngör Kaynak'ın öyküsü.

Doktor Güngör Kaynak, Ankara Tıp'tan mezun olduğu 1958 yılından beri icra-i sanat eyliyor. Dile kolay tam 29 yıl. Hem de tüm sürgünlere ve soruşturmalara rağmen ömrünün büyük bir bölümünü Ankara Yenimahalle Sağlık Ocağı'nda geçirmeyi başararak. Tam 'üstün direniş madalyası' verilecek bir durum.

Ankara Emniyeti personeli arasında çok sevilen, ünü resmi makamlar arasında yaygın olan böyle mümtaz bir direnişçiye bazıları da tutuyor ceza vermeye kalkıyor, Uluslararası Af Örgütü'ne şikâyet ediliyor, hakkında DGM'ye suç duyurusunda filan bulunuluyor...

Dr. Kaynak hakkındaki en 'dumanı üstünde' iddia, 49 gün gözaltında kalıp, DGM'de salıverilen Mehmet Aytunç Altay'ınki. DGM'ye verdiği dilekçede Altay "Emniyette çeşitli işkenceler gördüğünü" belirttikten sonra, 19 Mart'ta Yenimahalle Hükümet Tabipliği'ne gönderildiğini şöyle anlatıyor: "Görevli bayan doktor, vücudumdaki darp ve cebir izlerini tespit eden 'On beş gün işinden ve gücünden kalır' raporunu yazdı. Ne var ki polis memurları bu raporu çift nüsha tanzim edilmek üzere tabiplik kalemine götürmeyip, yeni bir sağlam raporu almak üzere, kendi aralarında 'Bizim Doktor' diye söz ettikleri Güngör Kaynak isimli doktoru beklemeye koyuldular. Bir saat kadar beklemelerine rağmen söz konusu doktor gelmeyince işkence raporu ile beni mahkemeye sevk etmekten vazgeçip beni tekrar Emniyet Müdürlüğü'ne getirdiler. Ertesi gün yani 20 Mart Cuma günü bir önceki günün raporunun yenisini almak üzere tekrar hükümet tabipliğine getirildim. Burada Dr. Güngör Kaynak'a çıkartılarak bu şahsın tanzim ettiği sağlam raporuyla aynı gün savcı ve hakim huzuruna çıkartıldım."

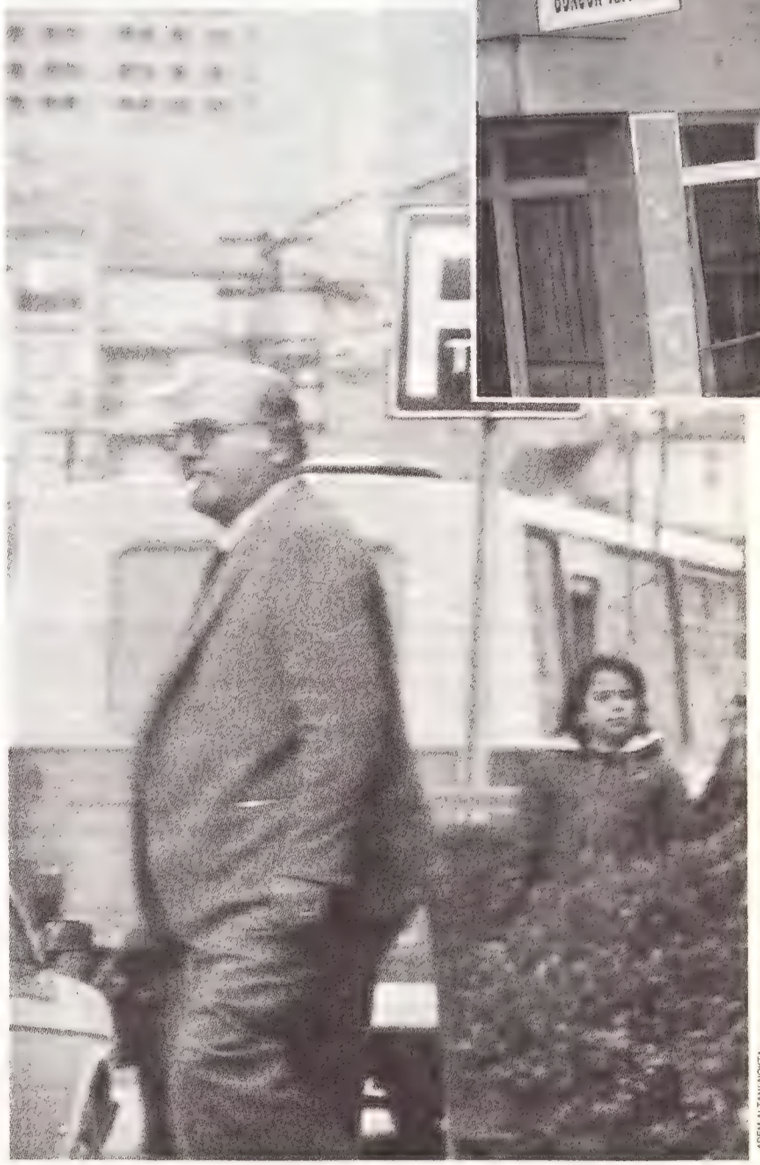

ADEM ALTAN/ NOKTA

Bu iddia henüz dumanı üstündeydi ama "karanlık amaçlı" bazı kişiler bir ay önce de Dr. Güngör Kaynak'ın imza attığı bazı başka "sağlam" raporlarını bulmuşlardı. Örneğin 17 Şubat 1987'de DGM'ye çıkartılan dört sanık emniyette işkence gördüklerini, ancak daha sonra götürüldükleri Yenimahalle Sağlık Ocağı'nda Dr. Güngör Kaynak'ın kendilerine sağlam raporu verdiğini ileri sürmüşlerdi. Mehmet Öner, Salih Bilgi Erdağ, Ali Aykut Kingir, Murat Şahin Öcal isimli sanıklar "Bize elektrik vermişlerdi, işkence yapmışlardı. Doktor yalnızca ellerimize baktı tamamen muayene etmedi" diyorlardı. Bu sanıklar yeniden başka doktora görünmeyi başaramadıkları için işkence gördüklerine dair rapor alamıyorlardı.

ADEM ALTAN/ NOKTA

Dr. Güngör Kaynak 8 yıldır kapatmadığı Yenimahalle 5. duraktaki bu özel muayenehanesi için vaktiyle soruşturma da geçirmişti

Meslekten men cezası. Evet, tüm bunlar Dr. Kaynak hakkında şimdilik yalnızca iddialardı, ama çok benzer bir durum nedeniyle doktorumuza Türk Tabipler Birliği tarafından meslekten men cezası verilmiş ve hakkında Yenimahalle Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuştu.

16 Haziran 1986 tarihinde, Ankara Tabip Odası'na yapılan başvuruda anlatılanlara göre Hayrettin Doğan ve M. Hanefi Özdemir isimli iki kişi kaçakçılık iddiasıyla 1986 Nisanı'nda gözaltına alınmışlardı. Kendi iddialarına göre uzun süre işkence görmüşler ve 2 Mayıs günü Yenimahalle Sağlık Ocağı'na götürülmüşlerdi. Avukat Necati Siyahkan şöyle devam ediyordu: "Müvekkillerimde dayak izleri açıkça belli olduğundan, nöbetçi doktor sağlam raporu vermedi. Onun üzerine müvekkillerim yeniden emniyete götürüldü ve nöbetin değiştiği 5 Mayıs günü tekrar Ocağa götürüldüler. Bu kez Dr. Güngör Kaynak tarafından ilişikte fotokopisini sunduğum rapor düzenlenmiş ve bu raporla birlikte sanıklar cezaevine gönderilmişlerdir." Ama sanıklar bu kez boş durmuyor ve Adli Tabipliğe gönderilmek için dört gün boyunca uğraşıyorlardı. Adli Tabiplik'teki Dr. Gülgün Öktem, yaptığı muayenesinde "darp izlerine rastladığını" belirten bir rapor hazırlamıştı.

Ankara Tabip Odası derhal olayın soruşturmasına başlıyor ve Dr. Hamdi Öğüş müfettiş olarak atanıyordu. Dr. Öğüş yaptığı incelemelerde "Dr. Kaynak'ın sanıkların vücutlarında muayene sırasında var olduğu sonucuna vardığımız şişlik ve ekimozlara rağmen hiçbir şekilde darp, cebir, yara ve bere izine rastlanmadığını ifade eden bir rapor vererek görevini kötüye kullandığı ve sanıkların mağduriyetine yol açtığı" sonucuna varıyordu.

Bu raporu alan Ankara Tabip Odası Onur Kurulu, Doç. Dr. İsmail Topuzoğlu başkanlığında toplanarak Dr. Güngör Kaynak'ın bir ay süre ile geçici olarak "sanat icrasından men"ine karar verecekti. Bu kararı onaylayan Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi ayrıca "cezanın infazı ve adı geçenin siciline işlenmesi için SSY Bakanlığı'na bildirildiğini, ayrıca görevi suiistimal etmesi nedeniyle de Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulduğu"nu belirtmişti.

Kaynak'ta dosya çok. Biraz daha gerilere gidildiğinde Dr. Kaynak hakkında açılan soruşturmaların oluşturduğu bir yığın çıkıyordu ortaya. Bu yolda dökülmüş saçları ve epeyce irileşmiş göbeğiyle Yenimahalle'nin aysbergiydi sanki Dr. Kaynak. 1980 öncesi Vali Muavini'nden başlayarak Sağlık Müdürü'ne kadar çeşitli kademelerdeki amirlerin imzasını taşıyan tutanak, şikâyet ve suç duyuruları yapılmıştı hakkında. Tam gün yasasını ihlal etmek, Özel İdare'den ek görev almak, bazı memurlar için sık sık usulsüz raporlar düzenlemek ve özel muayenehane açmak gibi. Üstelik bunların çoğu da Savcılığa intikal etmişti. Dr. Kaynak'ın bütün bunlar karşısında tek yaptığı, "zorunlu seyahatlere" katlanarak, muayenehanesini de açık tutarak, görevine şevkle ve inatla devam etmek olmuştu. Şu direniş tarihine bakın hele:

1958-63 arası Yenimahalle'de çalışırken 1963'te Kızılcahamam'a tayin edilmişti. 1964'te ise soruşturma sonucu Teftiş Kurulu Başkanlığı kararıyla Kayseri'nin Tomarza ilçesine gönderilmişti. Ama Kaynak, 1966'da tekrar Yenimahalle'ye dönmeyi başaracaktı. Fakat rahat durmadığı için 75-76'da soruşturmalar yeniden başlayacak ve 1979'da Kastamonu Küre'ye tayini çıkartılacaktı. Küre'de birkaç ay dayanan Kaynak, Ankara Verem Savaş Dispanseri'ne tayinini çıkartıyor ve birkaç ay sonra da yeniden Yenimahalle'ye dönüyordu. 1981'de Ordu'nun Mesudiye kazasına tayini çıkan Kaynak, 1982'de yeniden Ankara Verem Savaş Dispanseri üzerinden Yenimahalle'ye dönüş yapıyordu.

ADEM ALTAN/ NOKTA

Dr. Selim Ölçer ilk kez bir doktora ceza verdiklerini söylüyor

Bu Yenimahallede doktoru çeken bir şeyler vardı. Güvenlik duygusu muydu, muayenehaneyi sahipsiz bırakmama kaygısı mıydı bilinmez. Yenimahalle'yi bu kadar seven bir doktorun, olsa olsa anıtı dikilebilirdi. Başka bir şey yapılamadığına göre...

Haluk MÜFTÜOĞULLARI

Korkutmaya başladılar

Köy korucusu olarak görev yapanlar arasında zorla kız kaçırma, ev kundaklama ve basma gibi suçlarla hüküm giyip hapse düşenler var. Bunların bir kısmı da eski sabıkalı.

Siirt Asliye Ceza Mahkemesi'nin 12 Mart 1987 tarihli kararı ilk bakışta vakay-ı adiyeden gibi görünüyordu:

"Sanıklar Ahmet Biliç ve Süleyman Aksu'nun reşit olmayan mağdureyi zorla kaçırmak ve tecavüz vuku bulmadan iade etmek suçları sabit görüldüğünden.....birkaç kişi ile ve silahla mesken masuniyetlerini ihlal ettikleri anlaşılmış olduğundan.....ceman 12'şer ay hapis..." Ama olay bir başka bakış açısına göre tamamen siyasi ve rejimsel bir boyut taşıyordu. Örneğin SHP'nin MKYK üyesi ve Siirt Bölgesi Parti Denetimcisi Ahmet Güryüz Ketenci şöyle diyordu: "Olay 1982 Anayasası ve ona bağlı olarak getirilen anti-demokratik yasalarla çizilen siyasi ve hukuki çerçeve ile oturtulmaya çalışılan rejimin depolitizasyon politikası ile ilgilidir. ...Siirt'te korucular tarafından kaçırılan Meryem Kayaalp karşı aşiretten idi. Ve geceleyin ev basılmak suretiyle hasta yatağından alınarak kaçırılmıştı..."

Aslında köy korucularının adını "köy korkutucuları"na çıkartan ne ilk ne de son olaydı bu. Örneklerden biri de Abdurrahman Sezgin olayıydı. Sezgin, yıllar önce pusu kurarak adam öldürmekten hüküm giymiş fakat yakalanamamıştı. Ama bir de G-3'le birlikte maaşlı köy korucusu olmayı başarmıştı. Bütün bunlar Sezgin için bir intikam operasyonunun yeterli malzemeleriydi. Nitekim yaptığı ilk koruculuk eylemi vaktiyle 12 yıl hüküm giydiği davada aleyhine tanıklık eden Resul Yıldırım'ın 80 koyununu himayesine almak ya da Siirt Kapalı Cezaevi'ni boylarken hâkimin dediği gibi "gaspetmek" olmuştu.

Cazip iş. SHP Siirt İl Başkanı Erdal Koyuncu'ya göre köy korucularının birtakım olaylara neden olmalarının temelinde kan davalarının yanı sıra son derece ekonomik bir neden daha vardı. Şöyle diyordu Koyuncu: "Yörenin geri kalmışlığı, işsizliğin pahalılığın had safhada olduğu bölgemizde köy koruculuğu cazip bir iş şekline dönüştüğünden ve bu unvanın devamı için birkaç teröristi yakalamanın şart olduğunu bildiklerinden birtakım olaylar vuku bulabilmektedir."

Korucular hakkında bazı şikâyetler olduğunu ve zaman zaman "tugaya çağrılarak" yanlışlık yapılmasın diye uyarıldıklarını anlatan Baho Ağa da korucu başılarından biri, hem de en nüfuzlularındandı. Kendi ifadesiyle "14-15 köyü" olan Baho Ağa'nın köy basma ve ev kundaklama olaylarından dolayı tutuklanmışlığı vardı ve kız kaçırma olayında mahkeme kararıyla "tanıklığına itibar edilmemişti." İşte bu Baho Ağa hayatından memnundu. "Çünkü" diyordu, "biz devletle beraberiz, yani ne teröristler bize geliyor, ne gidiyor ne de görüyoruz. Şimdiki hayatımızdan memnunuz." Devletin bu kadar rahat olan, geleni gideni, çalışanı çalıştıranı olmayan birine her ay 54.900 lira ödemesi elbet büyüklüktü. Ama köylüler diretiyordu: "Bunlar ellerine silah aldığından beri huzurumuz kaçmıştır. Korucu ile PKK arasında kaldık. Korucularla iyi geçinmek zorundayız. Bize gelince 'siz en büyüksünüz' diyoruz. 'En büyük Baho Ağa' diye bağırıyoruz. Siz olsanız ne yaparsınız" diyorlardı●

NURAY ŞİRİN/ NOKTA

Korucular bu evi basarak karşı aşiretten Meryem'i kaçırmışlardı

Korucuların ücreti aylık 54.900 TL'sına yükseltildi. Gönüllü olanların muameleleri başvurduğu yerde yapılıyor ve ellerine G-3 otomatik tüfekleri veriliyor

"Kendinize dikkatli olun" diyorlar

Siirt yöresindeki köy korucularının sorumluluğu, bir ay öncesine kadar bölgenin güçlü ismi Mehmet Olgaç Ağa'ya aitti. Fakat Olgaç Ağa "elim" bir trafik kazası sonucunda ölünce ağalık, Olgaç'ın sağlığında sağ kolu olan Bahattin Aktuğ'a kalıyor ve yörede "Baho Ağa" olarak anılmaya başlanıyordu.

Baho Ağa, Fındık bucağına bağlı Basa (Güçlükonak) Köyün'den... 1948 doğumlu, iki evli ve 10 çocuk sahibi Bahattin Aktuğ'un köyünün ne elektriği var, ne suyu, ne de yolu. Köydeki evler basık ve toprak damlı. Fakat bütün bu evlerin içerisinde Baho Ağa'nın evi hemen kendini belli ediyor. Çünkü kalın taş duvarları, demir kapı ve pencerelerindeki kat kat demir parmaklıklarla bir kaleyi andırıyor. Orta boylu, esmer, sağ yanağında kocaman bir beni olan ve Kürtçe'ye kaçan bozuk aksanı ile Baho Ağa, evinde* Nokta*'nın sorularını yanıtladı:

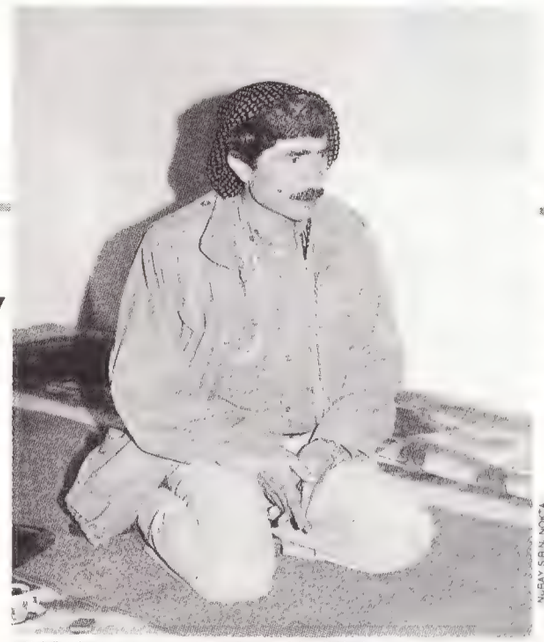

NURAY ŞİRİN/ NOKTA

30 köy korucusunun başı Baho Ağa "Bizden memnun olmayan kişi yok biz de vatandaşımızdan memnunuz" diyor

Nokta: Neden köy korucusu oldunuz?

Aktuğ: Köy korucusu olmamızın sebebi, köyümüzü korumaktır. Bu teröristler daha böyle eylemlere başlamadan önce bizi sıkıştırdılar. Önceden birkaç kişi dolaşarak geliyorlardı. Sonradan biz Kürdistan'ı kuracağız dediler. Dedik, kardeşim Kürdistan böyle kurulmaz. Biz size uymayacağız.

Nokta: Sizin köyünüzde ve çevre köylerde kaç köy korucusu var?

Aktuğ: Bizim köyde şu anda 15 kişi var. Bunun dışında 10 tane Damlabaşı'nda var, 10 tane Boyuncuk'ta, 5 tane Yağmur Kuyusu'nda var. Bunlar bize bağlıdır.

Nokta: Bu köy korucularının çalışma sistemi nasıl?

Aktuğ: Her köyün ayrı sorumlusu var, çevre olarak sorumlusu ise benim.

Nokta: Siz kime karşı sorumlusunuz?

Aktuğ: Biz devlete karşı sorumluyuz. En yakın olarak Fındık'ta askeriye var. Oradan öte oldu muydu alayımız var, Siirt'teki alay.

Nokta: Köylerde hem jandarma hem korucu var. Yanlışlıklar olmuyor mu?

Aktuğ: Evet, o da doğrudur, yalnız şu vardır: Biz anlaşmalı oluyoruz, birlikte nöbet bekliyoruz. Bizi iki-üç ayda bir tugayda yapılan toplantılara çağırıyorlar, yanlışlıklar olmasın diye. Şu şekilde hareket edin, etrafta baskın maskın oluyor, kendinize dikkatli olun diyorlar. Silah bakımımız için muayene yapıyorlar.

Nokta: Korucular nasıl seçiliyorlar?

Aktuğ: Gönüllü isteyenlere veriliyor, verdikten sonra kazaya gidip muameleler tamamlanıyor. Bizimkilerin hepsi askerliğini yapmış, 50 yaşını geçmemiş, okuma yazması olan kişilerdir.

Nokta: Köy korucusu olduktan sonra maaş, ayakkabı, elbise gibi imkânlar sağlandı mı?

Aktuğ: Ücret alıyoruz. Daha önce 45 bin liraydı, şimdi 54 bin 900 liraya çıkmış. Şimdiye kadar korucular ayakkabı, elbise parası almamış. Yalnız "alacaksınız" diyorlar.

Nokta: Gözlemlediğimiz kadarıyla çevre, köy korucularından memnun değil. Bu görüşe siz ne diyorsunuz?

Aktuğ: Herkes kendi mıntıkasını, yöresini biliyor. Bizim belli bir mıntıkamız var. Bizim başka mıntıkalardan pek az haberimiz var. Bunu biz bilemiyoruz. Yalnız bizim mıntıkada herkese tek tek sorabilirsiniz, bizden memnun olmayan kişi yok ve biz de vatandaşımızdan memnunuz.

Nokta: Son olarak söyleyeceğiniz bir şey var mı?

Aktuğ: Şimdiki hayatımızdan biz memnunuz. Çünkü biz devletle beraberiz. Yani ne teröristler bize geliyor, ne gidiyor, ne de görüyoruz. Zaten gelirlerse de biz emniyetimizi koruyoruz. Başka bir diyeceğimiz yoktur.

Hıdır GÖKTAŞ—Nuray ŞİRİN

Aşama aşama bir kaçak çatı ne kadar zamanda yapılır: (solda) 4 Kasım 1984 (sağda) 28 Nisan 1985

YIKILAMAYAN KAÇAK KATIN ÖYKÜSÜ

"Damda torpil var!"

Boğaz manzaralı evinin önünü kapatan, ANAP'lı Belediye Meclisi eski Başkan Vekili'nin kaçak çatısını yıktırmayı başaramayan Avukat Aytekin Ozan, tam bir dert küpü. Ozan, "4 yıl uğraştım, yıkım kararı aldırttım, bir türlü yıktıramıyorum. Başbakan'a, Cumhurbaşkanı'na başvurdum, yine de sonuç alamadım. Bir Allah'a dilekçe yazmadığım kaldı" diyor.

"Bu dünyada baki kalan
Ne hiledir ne de yalan
Ne park, ne de yeşil alan
Bekliyorum Sayın Dalan"

Bu dörtlüğün yazarı Sarıyer'de Boğaz'a nazır bir yerde 'mukim' Aytekin Ozan isimli bir 'dert küpü'. Şairliğinin Ozan soyadıyla bir ilgisi olmadığı gibi aslında böyle bir iddiası da yok. Aytekin Ozan, yukardakilere benzer 6 dörtlükten ibaret şiirini yazmadan önce Boğaz'a bakıp bakıp rakısını yudumlayan ve zaman zaman da aklına Boğaz'a dair şarkılar gelen bir avukattı sadece.

Günlerden bir gün sarp Sarıyer yamaçlarındaki evinin terasına bir taş düşer Avukat Ozan'ın. Gerçi terastaki tavuk kümesi filan yıkılmıştır ama aldırmaz Ozan, çünkü Sarıyer yamaçlarında taş yuvarlanması olağandır. Ama gel gör ki Ozan'ın terasına düşen taş aşağıdaki komşunun aklına bir kurt düşürmüştür: Ya bu taş benim terasıma da düşerse" diye içini kuruntu basan komşu Güven Kurtul, derhal bir duvar çekme harekâtına girişmiştir. Hem de komşusuna "ihtarname" çekerek: "Taş düşmelerinden korunmak için çatımın etrafına bir duvar çevireceğimden..."

Eh Aytekin Ozan'ın eli de armut toplamadığı için o da belediyeye haber veriyor ve kaçak duvar, ekipler tarafından yıkılıyordu. İşte bu yıkım Ozan'ın belediyeden görüp göreceği son "kıyak"tı. Her ne kadar Karacaoğlan'a göre "taş düştüğü yerde ağır" ise de Ozan'ın terasındaki taş, ANAP Belediye Meclisi'nde daha ağır çekiyordu. Çünkü 1983 yerel seçimlerinde Güven Kurtul, ANAP'tan Belediye Meclisi'ne girmiş ve başkanvekili olmuştu.

Yahudi mi, Müslüman mı?

İşte o tarihten sonra Aytekin Ozan'ın bütün dilekçelerine, ihbarlarına ve belgelerine karşın, duvar yerinde kalmaya devam etmiş ve üstüne üslük bir de çatı katı Ozan'a nanik yapar gibi yükselmeye başlamıştı.

Aynı zamanda UM Denizcilik A.Ş. Hukuk Müşaviri olan Aytekin Ozan, şüphesiz ki attığı her adımı belgeleyecek kadar "devlet" işlerini bilirdi. Özdağlar'ın başını yakan rüşvet olayında Kahveci'yle beraber teyp işini pişirdiği iddia edilen UM Denizciliğin sahibi Mengenecioğlu değil miydi? İşte Ozan'da böylesi bir işverene layık bir avukat olarak kaçak çatı katı inşaatının tüm aşamalarını fotoğraf çekimleri ve noter tespitleriyle belgeliyordu. Ama boşunaydı tüm bunlar ve bu "boşuna" çaba tam üç yılını alacaktı Ozan'ın. Evet bu süre zarfında bazı sonuçlar alınmıştı, örneğin; kaçak yapıyı kurtarıp af kapsamına sokmak için belgeler düzenleyen yeminli özel teknik büro sahibi Mühendis Yusuf Sürer için sahtekârlık; Güven Kurtul hakkında da 'Boğaziçi Yasası'na aykırı davranmak' iddialarıyla kamu davaları açılmıştı. Ve daha da önemlisi belki bu süre zarfında yıpranan Güven Kurtul ANAP'lı üyelerin oylarıyla Belediye Meclis Başkanvekilliği'nden düşürülmüştü.

Bu kadar dava ve dilekçe yağmuruna hedef olan Güven Kurtul da eli kalem tutan bir ANAP'lı olarak elbette hakkını koruyacaktı. O da verdiği dilekçesinde Ozan'ı "kamu görevlilerine iftira atmak, baskı ve şantaj ortamı yaratmak, istismar ve aşağılık kompleksi ile hareket etmek"le suçluyordu. Kurtul ayrıca Ozan'ın "Yahudi asıllı" olduğunu da ileri sürmüştü. Aytekin Ozan'ı noterlerden indirip küplere bindiren de bu son iddiaydı işte. "Öz be öz Müslümanım. Hatta annem ve babam Atatürk döneminde öğretmenlik yaptıklarından ötürü, geçtiğimiz yıl Sayın Cumhurbaşkanı tarafından ödüllendirilmişlerdi" diye haykıran Ozan, Cumhurbaşkanı ve Atatürk döneminden kanıtlar sunarak Yahudi olduğu iddialarına karşı koyuyor, ancak son anda bunun davayla ilgisi olmadığını da hatırlıyor ve cümlesini şöyle bağlıyordu: "Hem Yahudi olsam ne olur? Suç mudur Yahudi olmak? Bunun davamızla ilgisi nedir?" İşte böylesi yakınmaları ve karşılıklı hakaret iddialarıyla birlikte Sarıyer'de evin terasına düşen taş yuvarlana yuvarlana 12 davalık koca bir addeliye çığına dönüşmüştü.

Güven Kurtul

Aytekin Ozan

"Aile mahremiyetimiz ihlal oldu." Neyse, üç yılın sonunda Ozan Belediye Encümeni'nden yıkım kararı çıkartmış ve bu karar 2 Şubat'ta Güven Kurtul'a tebliğ edilmişti. 15 gün içinde Güven Kurtul, yapıyı yıkmazsa ekipler yıkacaktı. Aytekin Ozan bir değil tam üç 15 gün ekiplerin yolunu gözledi ama bilmiyordu ki dosya o sırada Boğaziçi İmar Müdürlüğü'ne takılmıştı. Boğaziçi İmar Müdiresi Tülay Emir "Biz çatının tahliyesi için dava açmıştık ama kanun maddesi eskiymiş mahkeme reddetti. Biz buranın nasıl yıkılacağını bilmiyoruz. Konuyu Anakent Hukuk Müşavirliği'ne yolladık onlar bize yıkım yolu için bir şey belirleyip bildirecekler" diyordu. Bu arada Güven Kurtul'da mahkemenin yıkım kararının iptali için karşı dava açmıştı ve olay ona göre şu kadar basitti: "Benim eski çatım eternitti. Boğaziçi Yönetmeliği'nde eternit olmaz diye bir madde varmış. Ben de kiremit yaptım. Kiremit olunca da yüzde 33 meyil olması gerekiyor. Aytekin Ozan da manzaram kapanıyor diye feryat etti. Mesele bundan ibaret. Ben çatımın meraklısı değilim yıkılırsa kalebodur döşer teras yaparım. Şeriatın kestiği parmak acımaz."

Avukat Aytekin Ozan hâlâ mahkemenin sonucu bekliyor ve ekliyordu. "Çatı katı neredeyse terasımın içine girecek. Aile mahremiyetim ihlal oldu. 4 yıldır belge hazırlamak,dosya okumakla geçen gecelerim, üç milyona yakın harcadığım para ise geri dönmeyecek. Bu bir yolsuzluk hareketidir ve sürmektedir. Sorumlular ise Boğaziçi ve Anakent İmar Müdürlükleri ile Bedrettin Dalan'dır." Dert küpü Aytekin Ozan konuyu soyadına layık bir biçimde kapatmak için şiirin son dörtlüğünü patlatıyordu:"

"Ekşi üzüm sıkılmalı
Acı pekmez dökülmeli
Kaçak yapı yıkılmalı
Bekliyorum sayın Dalan"

5 Kasım 1985, (solda) 14 Aralık 1985 (Sağda)

İşte Aytekin Ozan'ın dava bombardımanına karşın tamamlanan çatı. Şimdi de yıkılıp yıkılamayacağı bekleniyor

BİR BAŞVURU

Evropa İktisadi Cemaati'ne duhul

Ve tarihi olay gerçekleşti... Özal hükümeti, AET'ye resmi başvurusunu 14 Nisan 1987 Salı günü yaptı. Yunanistan bu aşamada herhalde itiraz edemeyecek ama, Brüksel Komisyonu'nda başvurumuz iki yıl kadar "incelemede" kalacak. Zaten Özal da kesin girişin 10 yıldan önce gerçekleşeceğini ummuyor...

Kimilerine göre "Cumhuriyet tarihinin en önemli girişimi" olarak nitelenen olay, Türk basınında, AET'ye girebilmek için sağlıklı bir ekonomi ve gerçek demokratik düzen gerektiği hatırlatılarak "mesafeli" karşılanırken, Batı basınında da genellikle anlayışla karşılandı, ancak "erken ve fazla iyimser" bulundu...

Turgut Bey'in bu kez de Brüksel Seferi Hümayun'u!..

Bu arada, Özal'ın, AET'nin başvuruyu nasıl olsa kabul etmeyeceğini bilerek bu adımı özel amaçla attığı ve sonunda ABD-Suudi yörüngesine oturabilmek için manevra çevirdiği yorumu da yapıldı...

BİR "YARA"

Ayıplı demokrasi

Ülkemizde tam 1 milyon 683 bin kişinin güvenlik soruşturması sonucu "sakıncalı" bulunarak yurt dışına çıkışının engellendiği öğrenildi. Bu sayı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının 30'da birini oluşturuyor... Bunlardan 20 bin kadarı vergi borçları dolayısıyla çıkamıyor. Ünlü sanatçı, yazar ve hukukçuların oluşturduğu 6 bin

Akbulut, sakıncalı sayısını azaltacak

680 kişi ise, hiçbir hukuki engelleri olmadığı halde, sırf İçişleri Bakanlığı'nın "takdir hakkını" kullanarak yurtdışına bırakmadığı kişiler.

Bu arada Yıldırım Akbulut, AET'ye başvurmanın da getirdiği hoşgörü gayretiyle, sakıncalılar listesinin ayıklanarak yarıya yakın oranda azaltılacağını bildirdi...

KISA... KISA...

• **Barış Manço'nun Belçika'ya göndermek istediği yeni kaseti,** PTT tarafından, "Boğaz Köprüsü ile ilgili bilgileri kapsayabileceği ve ülke güvenliğini zedeleyebilecek istihbarata yönelik olabileceği" gerekçesiyle geri çevrildi!

• **Yeni Gündem muhabiri Mehmet** Şenol "Güneydoğu olayları" başlıklı yazısı nedeniyle 1 yıl hapis ve 10 bin lira para cezasına çarptırıldı. Mehmet Şenol SHP milletvekilleriyle beraber gittiği bölgedeki köy koruculari sorununu gündeme getirmişti.

BİR FOTOĞRAF

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in heykeli, doğum yeri olan Alaşehir'de dikildi... Gazeteci-yazar Oktay Akbal, "kendi heykelini kendin yap" görüşünü ortaya atarak, Isparta'ya Süleyman Demirel'in, Kastamonu'ya Bülent Ecevit'in, Malatya'ya Turgut Özal'ın, Ankara'ya Vehbi Koç'un, Kayseri'ye de Sakıp Sabancı'nın heykellerinin dikilmesini önerdi! Ülkemizde bir şairin, yazarın, ressamın, bestecinin heykelinin dikilmesi ise pek alışılmış bir şey olarak hatırlanmıyor...

HAFTANIN İNCİLERİ

"Turgut ameliyattan sonra üç misli daha güçlendi."
Semra Özal

"Allahaşkına artık bizi iktidara getiriniz."
Aydın Güven Gürkan

"Atatürk, KİT'leri sonradan özelleştirmek amacıyla kurdu."
Yusuf Bozkurt Özal

BİR PORTRE

Seyfettin Gürsel

Mekteb-i Sultani'de "çılgın fenci Dudak Seyfi" lakabıyla ünlüydü... Okulun çok sevilen hocalarından annesi Leyla Hanım'ın etkisiyle çok iyi matematik öğrenmişti. İyi briç oynar, biçimli fiziğiyle Notre Dame de Sion öğrencilerinin yüreğini hoplatırdı.

MEHMET TELİ/ NOKTA

1968'de Galatasaray'ı bitirdi. Fransa'da ekonomi okudu. Yurda dönüşünde bir süre Murat Belge ve gene Galatasaraylı Asaf Savaş Akat çevresine dahil olup "liberal ve piyasa ekonomisini dışlamayan bir solculuk" arayışının teorik çerçevesini kurmaya çalıştı. Sonra Belge grubundan ayrılarak Kavala müesseselerinde göreve başladı.

Dr. Seyfettin Gürsel, 37 yaşında, DSP İstanbul İl Başkanlığı gibi önemli bir mevkie ulaşmış bulunuyor.

Gürsel, genç yazarlarımızdan Nedim Gürsel'in de ağabeyi.

BASINDAN YORUMLAR

Tüdanya modası

Devletimiz zeval görmesin, TRT'sinde arabesk yasaktır, Polis Radyosu'nda serbest. Polisimiz halkımıza daha yakın; karakolunda ayna, radyosunda arabesk var.

Emniyet Teşkilatı'nın 142'nci kuruluş yıldönümüne Başbakan Özal ile İbo (İbrahim Tatlıses) da katılmışlar. İbo mikrofonu başbakanın eline tutuşturmuş; Sayın Özal değme şarkıcılara taş çıkartacak biçimde "Mavi Mavi"yi söylemiş; Tatlıses de yağcılık yapmış:

—Başbakanım şimdi benim okuduğum sesin oktavını aştı, güçlüyüz, mutluyuz...

İbo, Süleyman Bey gibi yasaklı...

Televizyon İbo'ya kapalı. Çünkü Tatlıses "Aydınlar Dilekçe"sine imza attı; geçenlerde Kürtçe şarkı söyledi diye yargılandı. İngilizce, Fransızca, Almanca söylersen iyi de, Kürtçe söylersen neden kötü? Bırakalım bu önyargıları, köksüz tutkuları, saçma sapan yasakları, silelim dargınlıkları. Sayın Cumhurbaşkanımız Alaşehir'de yaptığı konuşmada:

—"Benim ölümümü, hastalığımı isteyenler var" demiş "Ama çok şükür, sapasağlam ayakta duruyorsam, sizlerin duası ve desteğiyle duruyorum."

Sayın Evren'i sevmeyen ölsün!..

İlhan Selçuk, 12 Nisan, Cumhuriyet

"Gençler ve biz..."

Kendi çocuklarımızdan mı korkuyoruz, yoksa onların arasına sızıp, gençliği yönü bilinmeyen bir serüvenin rüzgârında kullanmak isteyen profesyonellerden mi?

EMRE ULAŞ/ NOKTA

Aslında tutumumuz hep bu değil mi?

Başı örtülü genç kızlar ve Süleymancı yurtlarda kalan öğrenciler mi bizi öfkelendiren, ya da bu genç beyinleri bir amaçla kullanan din ve siyaset istismarcıları mı?

Bu sorulara doğru cevap verdiğimiz takdirde, yine kendi kendimize sormalıyız..

YÖK Yasası'nı değiştirip, öğrencileri tek tip dernek içinde toplamayı amaçlayan ANAP'lı milletvekili, üniversiteli gençlerle bu konuyu tartıştı mı hiç?

Nüfusunun yarıdan çoğunun 25 yaşın altında bulunduğu, her yıl 700 bin gençten sadece 150 bininin istediği yüksek okula girebildiği bir ülkede, gençlerin, siyasetsiz ve tepkisiz halde bulunması mümkün müdür?

Şu radyo ve televizyon, toplumun bir çeşit boşalma aracıdır da.. Acaba son yıllarda, gençlik sorunlarını gençlerin anlattığı bir panel yayınlandı mı TRT'de?

Özal her iki cümlede bir, "Ben çocukları severim" diyor.. Acaba gençleri -ama kendisi gibi düşünmeyen gençleri de- seviyor mu?

Evet.. Biz de endişeliyiz.. Sokaktaki her çatışma, bizi de ürkütüyor.. Ama sonuç kadar, sebebe de eğilmeli değil miyiz?

Mehmet Barlas, 16 Nisan, Güneş

FİLİSTİN / CEZAYİR TOPLANTISI

Ayrılık, yarı ölmekmiş...

4 yıldır zaman zaman kanlı çatışmalara dönüşen Filistin Kurtuluş Örgütü'ndeki bölünmelerin 20 Nisan'da Cezayir'de yapılacak toplantıda sona ermesi bekleniyor.

Arafat, Habbaş ve Havatme... Filistin mücadelesinin bu üç ünlü ismi uzun bir ayrılıktan sonra yeniden bir araya geliyorlar. Hem de birleşme beklentilerinin ağır bastığı bir toplantı için.

Nisan ayı başında Libya Lideri Kaddafi'nin arabuluculuk yaptığı Trablus görüşmelerinde Arafat ile öteki muhaliflerin barışma kararı alınmıştı.

20 Nisan'da Cezayir'de yapılacak olan sürgündeki parlamento toplantısı Trablus toplantısının bu kararı ışığında tüm Filistin fraksiyonlarının bir araya geldiği ilk büyük ve ulusal çapta bir toplantı olma özelliği kazanacak.

Ayrılığın tarihi. FKÖ tarihinde bu tür ulusal toplantılar, birleşmeler, ayrılıklar ilk kez olmuyordu. Ama 1982'ye değin birbiriyle çatışma noktasına kadar gelen tam bir kopuş da yaşanmamıştı.

Uygulamada ilk ciddi sayılabilecek ayrılık 1973 Arap-İsrail savaşının ertesinde başgösteriyordu. İsrail'in çekildiği topraklarda "mini bir Filistin Devleti" kurma planları gün yüzüne çıktığında Arafat ile iki yakın arkadaşı arasındaki ayrılıklar da bir kopuşun işaretlerini vermeye başlamıştı. Dr. George Habbaş'ın önderliğindeki Filistin'in Kurtuluşu için Halk Cephesi'yle öteki sol örgütler, Arafat'ın El-Fetih'ine karşı "Red Cephesi"ni kurmuş ve ilk bölünmeyi de Abu Nidal kanadı gerçekleştirmişti. Ancak bu bölünme 1974'te toplanan Filistin Ulusal Meclisi'nde sona erdiriliyordu. Bu toplantıda aynı zamanda BM'lerin ünlü 242 ve 338 sayılı kararlarını kabul etmeme kararı da alınıyordu. BM'nin bu kararları İsrail'in sınırlarına çekilmesini önermekle birlikte meşruluğunu tanımayı da gerektiriyordu çünkü.

Ancak 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesi ve Beyrut'u kuşatmasıyla birlikte Filistin önderliği burayı terk etmek zorunda kalınca FKÖ, mücadele tarihinin en acı, en tehlikeli ve kanlı bölünmesiyle yüz yüze kalıyordu. Nitekim 1983'te El Fetih içinde başlayan Abu Musa önderliğindeki ayrılıkçı hareket, sırtını Suriye'ye dayayarak Arafat'a isyan bayrağını açıyordu. Çatışmalar süratle Trablusşam'a sıçrıyor ve El Fetih içindeki Suriye yanlısı örgütler (Saika Mücadele Cephesi, Devrimci El Fetih) FKÖ önderliğini kökten tasfiye etmeyi deniyordu. Arafat ılımlı Arap ülkelerinin de desteğiyle bu kenti sağ salim ama yenik terk ediyordu.

Uzun ince bir yol. Askeri karargâhını ve silah arkadaşlarını Lübnan dışına (Tunus-Kahire-Bağdat) taşıyan Arafat, Suriye ve ona bağlı Ulusal Selamet Cephesi'ne karşı ve Birleşik Demokrasi Cephesi'ne (Halk Cephesi, Demokratik Cephe, Komünist Partisi) karşı yeni bir eksene dayanmak zorunda kalıyordu. Mısır-Ürdün-Bağdat ekseniydi bu. Ve Arafat bu eksen ağırlığında 1985 Şubatı'nda 1. Filistin Ulusal Meclisi'ni topluyor ve sonuçta Ürdün Filistin barış çabalarını öngören ve Filistin Devleti üzerinde muhtemel bir Filistin-Ürdün federatif yönetimini kabul eden ünlü Amman Anlaşması'nı imzalıyordu.

Amman Anlaşması toplantıya katılmayan Şam destekli örgütler için ipleri iyice koparmanın bahanesi oluyor ve ayrılıklar bir dizi FKÖ temsilcisinin öldürülmesine kadar varıyordu.

Arafat, Habbaş ve Havatme... Yıllar sonra tekrar bir araya geliyorlar

Ancak Arafat önderliği tasfiye edilemeden kendini ispatlamaya başlayınca Birleşik Demokrasi Cephesi'nde Sovyetler Birliği'ne yakın iki kanat (Havatme önderliğindeki Demokratik Cephe ile Süleyman Neccab önderliğindeki Filistin Komünist Partisi) Arafat'la ilişki kurmaya başlıyordu.

Kamplar Savaşı kaçınılmaz mıydı... Suriye'nin FKÖ'ye karşı artık iyice kan davası görünümü alan tavrı ve İsrail karşısındaki şüpheli tutumu, Filistinli örgütlerin yeniden kendi aralarındaki diyaloğu gündeme getiriyordu. Özellikle Sovyetler Birliği ve Cezayir'in, kimi zaman arabulucuğu, kimi zaman baskıları sonucu iplerin kopan ucları birbiriyle temasa geçiyordu. Ancak gerçek bir ilişkinin doğabilmesi için sanki "Kamplar Savaşı" adlı kanlı bir deneyin yaşanması gerekiyordu.

Kamplar Savaşı Filistinlilere Suriye, İsrail ve Emel'in ortak tahribatını ve çakışmasını bütün çıplaklığıyla göstermişti: Hedef sadece Arafat değil tüm Filistinlilerdi. Böylelikle Emel'e karşı bir taraftan Magduşe'de zafer kazanılırken Halk Cephesi önderi Habbaş'la El Fetih önderlerinden Arafat'ın yardımcısı Abu Cihad Çekoslovakya'nın başkenti Prag'ta buluşuyor ve birleşme konusunda ilke kararı alıyordu.

Suriye neden kabul etti? Habbaş-Abu Cihad görüşmeleri üç ay içinde beş kez yenilenirken, Demokratik Cephe önderi Naif Havatme 1986 Kasımı'nda Çin Haber Ajansı'na şu demeci veriyordu: "Suriye, FKÖ ve Filistinliler karşısındaki siyasetini gözden geçirmelidir." Bu, artık Sovyet yanlısı Filistinlilerin Suriye'yle birlikte hareket etmeyeceğinin göstergesiydi.

Bu arada İran-Suriye-Libya ittifakında meydana gelen bozulma ve Lübnan konusunda ortaya çıkan görüş ayrılıkları Kaddafi'nin de Arafat'a karşı tavır değiştirmesine neden oluyordu. Bunun bir sonucu olarak da Abu Cihad'la bir görüşme yapıyordu. Bu arada Filistinli 5 örgüt arasında yapılan görüşmeler mart ayı ortalarında sonuçlanmış ve Cezayir'de Ulusal Meclis Toplantısı için ön toplantılar yapılması üzerinde anlaşmaya varılmıştı.

Kaddafi bu toplantıdan birkaç gün sonra ülkesinin başkenti Trablusgarp'ta tüm Filistinli örgüt liderlerini topluyor ve anlaşma zemini için Cezayir'le birlikte yoğun çaba gösteriyordu. Koyu Suriye yanlısı Ahmed Cibril'le, Fetih'ten ayrılan Abu Musa toplantıyı ve düzenlemeyi şiddetle eleştirerek Libya'yı terk

FİLİSTİN KURTULUŞ ÖRGÜTÜ

FKÖ İÇİNDE YER ALANLAR (ARAFAT YANLILARI)

Adı	Önderi	Niteliği
1. Fetih	Yaser Arafat	Yurtsever milliyetçi Bağımsız
2. Arap Kurtuluş Cephesi	Talat Yakup	Yurtsever milliyetçi Irak yanlısı
3. Filistin Kurtuluş Cephesi	Muhammed Abbas (Abu Abbas)	Yurtsever milliyetçi

SURİYE YANLISI ULUSAL SELAMET CEPHESİ

1. Filistin Halk Cephesi-Genel Kumandanlık	Ahmed Cibril	Fanatik sol Suriye yanlısı
2. Filistin Mücadele Cephesi	Samir Goşe	Solcu, Sovyet ve Suriye, Libya destekli
3. Saika	Züheyr Muhsin	Suriye milliyetçisi Şam güdümlü
4. Fetih/Devrimci Konsey	Sabri Benne (Abu Nidal)	Fanatik milliyetçi Suriye ve Libya destekli
5. Devrimci Fetih Örgütü	Muhammed Said Marağe (Abu Musa)	Milliyetçi Suriye güdümlü (Fetih'ten ayrıldı)

SOVYET-KÜBA YANLISI SOL BİRLEŞİK DEMOKRASİ CEPHESİ

1. Filistin'in Kurtuluşu için Halk Cephesi	George Habbaş	Küba tipi sosyalizmden yana sol marksist
2. Filistin Kurtuluşu için Demokratik Cephe	Naif Havatme	Sovyet tipi sosyalizm yanlısı sol örgüt
3. Filistin Komünist Partisi	Süleyman Neccab	Sovyet güdümlü sol parti.

ediyor ve sonuçta tecrit ediliyorlardı. Böylece Arafat, en azılı iki düşmanını saf dışı bırakarak öteki örgütlerle kolayca anlaşmaya varabiliyordu.

Gözlemcilere göre Suriye'nin bu birleşmeyi kabul etmesinin tek nedeni vardı: Her şeyi kaybetmemek. Çünkü Suriye, ya elindeki ipin bir kısmını serbest bırakacak, kontrolü kısmi olarak sürdürecekti ya da tümden yitirecekti. Suriye ilk şıkkı tercih etmişti.

Vuslat ne zaman? Cezayir'deki toplantı FKÖ'nün yasallığını vurgulamak açısından şüphesiz önemliydi. Ancak daha da önemli olan, toplantıda ne tür kararların alınacağı idi. Aslında muhalefetin uzun süredir üzerinde durduğu Amman Anlaşması'nın iptali meselesi geçtiğimiz hafta yapılan açıklamayla halledilmiş ve Arafat Amman Anlaşmasını fesh ederek birleşme konusunda çok önemli bir mesafe kat etmişti. Mısır'la ilişkiler ise Arafat'ın Ulusal Meclis toplantısına bırakacağı bir karar sorunu olarak görünüyordu. Suriye ile ilişkiler açısından ise bir dizi ilke kararı gerekiyordu. Geriye uluslararası barış konferansına katılmak ve örgütün iç düzeninin yeniden ele alınması gibi sorunlar kalıyordu ki, birleşme sağlandıktan sonra bunlara tali sorunlar gibi bakılabilirdi bile.●

FKÖ'ye kolektif bir yönetim

Filistin Demokratik Cephe lideri Dr. Naif Havatme arkadaşımız Ayşim Alpman'ın sorularını yanıtladı:

Nokta: Dr. Havatme, Filistin Ulusal Konseyi'nin toplanması için gösterilen sonuç veren yoğun çabalardan sonra, FKÖ'nün birleştirilmesi meselesini nasıl görüyorsunuz? Özellikle Arafat ile bir uzlaşmaya varabileceğinizi düşünüyor musunuz?

Dr. Havetme: Artık bir uzlaşmaya ulaşabileceğimizi umuyoruz. 1986'da bu konuda oldukça önemli adımlar attık. Tunus, Cezayir, Berlin, Moskova ve Irak'taki görüşmelerimiz olumlu geçti. Aslında, Prag Anlaşması, FKÖ'nün birleştirilmesinin politik ve örgütsel çizgilerini ortaya koymuştu. Planımız bunu geçen yılın sonuna kadar gerçekleştirmekti. Ancak, Emel örgütünün Lübnan'daki Filistin mülteci kamplarına saldırıları, çalışmalarımızı engelledi, çünkü kampların savunulmasıyla uğraşmak zorunda kaldık. Daha sonra tekrar işe koyulduk ve Ulusal Konsey'in toplanmasını sağladık. Bu toplantıda, Filistin Ulusal Programı'na ve Arap Zirvesi kararlarına bağlı kalarak politik ve örgütsel bir platform oluşturup imzalayacağız. Camp David Anlaşması'na ve Reagan planına karşı bir politika geliştireceğiz. Ayrıca, uluslararası bir konferans talep edip, Ortadoğu krizinin ve Filistin meselesinin çözümünü isteyeceğiz.

Örgütsel olarak ise, 1984 yılında, Demokratik Cephe, El Fetih ve diğer örgütlerin imzaladığı Cezayir Anlaşması'na ve Prag Anlaşması'na bağlı kalacağız. Amacımız, FKÖ liderliğini yeniden ve hep birlikte kurmak. FKÖ'yü geniş ve kolektif bir yönetime kavuşturup, El Fetih'in örgüt içindeki hegemonyasına son vereceğiz. Ayrıca, seçimle bir sekreterlik oluşturacağız. Bu, günlük ve kolektif politikalar üreterek, FKÖ içindeki bireysel liderliği ortadan kaldıracak. FKÖ, programının da öngördüğü gibi, demokratik, milliyetçi ve geniş cepheci olmak zorundadır. Filistin meselesinde yer alan her akım FKÖ liderliğinde temsil edilmelidir. Bütün bunları başaracağımızı umuyoruz.

Nokta: Kuveyt Konferansı'nda Arafat, Kral Hüseyin ile FKÖ arasında yeni bir sayfa açılacağını belirtmişti. Sizce bu ne yönde olacak?

Dr. Havatme: Bunu Arafat'a sormalısınız. Ama biz Demokratik Cephe olarak, FKÖ ile Ürdün arasında 1974 Rabat Arap Zirvesi kararlarından başka hiçbir şey olamayacağını savunuyoruz. FKÖ ile Ürdün veya herhangi bir Arap devleti arasında hiçbir özel anlaşma ve ilişki olamaz.

Nokta: Peki siz, geçmişte Suriye ile yakın ilişkilerinizden ne gibi dersler çıkardınız?

Dr. Havatme: Her şart altında, Filistinlilerle Demokratik Arap güçlerinin İsrail'e karşı birlikte mücadele etmesi şeklindeki politikamızı sürdüreceğiz. Demokratik Cephe'nin politikaları kendi bağımsız kararlarına dayanır. Hiçbir Arap devletinin politikalarımıza müdahale etmesine izin vermeyeceğiz. Bunun bedeli ne ise ödeyeceğiz.

Nokta: Ortadoğu krizinin çözümü için uluslararası bir konferanstan söz ettiniz. Bu nasıl bir konferans olabilir? ABD, AET, Sovyetler, İsrail... Çok değişik görüşler var...

Dr. Havatme: Evet çok değişik görüşler var. Biz Demokratik Cephe olarak, Prag Anlaşması ışığında, Filistin Ulusal Konseyi'nin de aynı doğrultuda karar alacağına inanıyoruz. Uluslararası Konferans'a; Beşler Zirvesi, BM Güvenlik Konseyi, SSCB, ABD, İngiltere, Fransa, Çin, Ortadoğu'da sorun ile ilgili devletler ve FKÖ katılmalıdır. FKÖ, bağımsız, Filistin'in tek ve meşru temsilcisi olarak kabul edilmelidir. Ürdün veya herhangi bir Arap devletinin delegasyonu içinde değil, ayrı bir delegasyon olarak yerini almalıdır. Bu konferans, sadece BM. Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 sayılı kararlarına dayanmamalı, Filistinlilerin ulusal çıkarlarını da gözetmelidir.

FRANSA / RODIN'İN MAHVETTİĞİ KADIN

Gölgede kalan dâhi

Ünlü sanatçı Rodin'e ait olduğu sanılan heykellerin esas yaratıcısı olduğu anlaşılan sevgilisi Camille Claudett'in yaşantısı, başrolünü Isabella Adjani'nin oynayacağı bir filme konu oluyor.

Yıllardır koleksiyoncuların Rodin'in eserleri diye ellerinde sakladıkları heykellerin aslında Claude Camille isimli bir kadına ait olduğu anlaşılmıştı. Sanat dünyasını altüst eden bu gerçek, Camille'in ölümünden ancak 44 yıl sonra, yazar Jacques Cassar tarafından ortaya çıkarılıyordu.

Olay, 19. yüzyılın Fransası'nda, heykeltıraşlığın sadece bir erkek mesleği olarak görüldüğü dönemde yaşanıyordu. Oysa Camille'in babası, kızının bir dâhi olduğuna inanıyordu. Bu nedenle, 20 yaşında olan Camille'i 1884 yılında küçük bir taşra kenti olan Frére-en-Tardenois'dan Paris'e götürüyordu. Böylelikle, güzel Camille, ünlü heykeltıraş Rodin'in atölyesine girme fırsatı bulacaktı. Camille'in 44 yaşındaki Rodin'le karşılaşması yıllarca sürecek çelişkili bir ilişkinin başlangıcı oluyordu. İki dâhi, çılgın bir aşkla birbirlerine bağlanırken, sanat yaşamları da korkunç bir rekabet ve kıskançlıkla altüst oluyordu.

Camille, heykele ve Rodin'e olan tutkusunu birbirinden ayıramayacak şekilde bütünleştirmişti. Rodin ise, eserleri ile şöhretine şöhret katan bu genç kadınla sanat yarışına girmiyor ve onu gölgesinde bırakmak istiyordu.

Ünlü heykeltıraş Rodin'in hem öğrencisi hem de sevgilisi olan Camille Claudett, yaşamının son 30 yılını akıl hastanesinde geçirmişti. Sanat çevrelerinin Rodin'e mal ettiği heykellerin aslında Camille Claudett tarafından yapıldığı ancak ölümünden 44 yıl sonra ortaya çıkıyordu.

İki dâhi arasındaki ilişki, bu karışık duygulara ancak dört yıl dayanabilmişti. Genç kadın, içinde yaşadığı sosyal gerçekler karşısında, Rodin'e olan duygularını sonsuzlaştırmak arzusundaydı, bu da ancak onunla evlenmekle mümkündü. Oysa ünlü heykeltıraş, genç kadını kendisiyle eşit duruma getirecek böyle bir evliliğe yanaşmıyordu. Camille'i bu olanaktan yoksun bırakmak isteyen Rodin, modelleri ve hayranları ile değişik ilişkilere giriyor bir metresinden de çocuk sahibi oluyordu.

Öğrenci mi, metres mi? Gerçekte, 19. yüzyıl toplumunun kadına bakışı Camille'e yardımcı olmuyordu: Kadınlar, toplumdaki konumlarını seçtikleri mesleğe değil, evliliğe borçluydular. Bu anlayışın dışına çıkan kadın ise "kapatma" olarak görülüyordu. Ailesi ve çevresinden Rodin'le olan ilişkisini saklamaya çalışan Camille, onun "metresi" olarak anılmaktansa "Bay Rodin'in öğrencisi" olarak kalmayı seçiyor ve tam dokuz yıl boyunca, tüm duygularını eserlerine yansıtarak, Rodin'e birbirinden güzel heykeller kazandırıyordu.

Camille, 1899 yılında kendi atölyesini kurarak Rodin'den ayrılıp bağımsızlığı seçiyordu. Ama kadın oluşu nedeniyle de, o dönemde sanatçılara büyük maddi destek sağlayan devlet ve kuruluşlardan hiçbir sipariş alamayacaktı. Ve yoksulluğa düşecekti.

Maddi sıkıntılar içine düşen Camille, soğuk ve içine kapalı yapısıyla büsbütün insalardan kaçar olmuştu. Rodin'in birçok eserinin aslında kendisine ait olduğunu haykırdıysa da buna en yakın çevresini dahi inandıramamıştı. Sonunda Camille'in bunalımı bir akıl hastanesinde noktalanıyordu. Yaşamının son 30 yılını geçirdiği bu hastanede, tüm ziyaretçilerini ve heykel yapmayı reddediyordu. 1943 yılında ölen Camille, Rodin'in birçok eserinin aslında kendisine ait olduğunun anlaşılmasıyla, ölümünden ancak 44 yıl sonra üne kavuşuyordu.

Camille'in yaşamı şimdi Isabelle Adjani'nin başrolde oynayacağı bir filmle beyazperdeye aktarılacak. Belki de sanat dünyası, bir kadın dâhinin 19. yüzyıl ortamında uğradığı haksızlıkların borcunu böylece ödeyebilecek.●

SABAH FARKI...

Sabah
2 yaşında!

Eğer Sabah okuyorsanız bunu sizden iyi kimse bilemez. Çünkü yüzbinlerce kişi, sizin gibi - özel haberleri, tutarlı ekonomisi, ses getiren politikası, renkli magazini, keyifli ekleri ve modern teknolojinin ürünü temiz baskısı ile - farklı olduğu için Sabah okuyor.

Eğer siz okumuyorsanız hemen bir Sabah alın "**Sabah Farkı**"nı görün. Yüzbinlerin niçin Sabah okuduğuna kendiniz karar verin. SABAH

"Herkes okumalı"

Kral Konstantin,cuntacılar tarafından sürgüne yollandıktan sonra bir daha tahtına dönemeyecekti

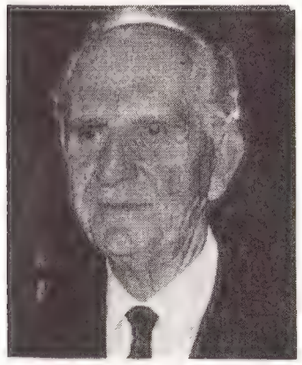

George Papandreu'nun öcünü almak, yıllar sonra oğlu Andreas'a düşecekti

Tanklar ve Mercedes içindeki subaylar: Darbe için bütün dekor hazırdı

YUNANİSTAN / DARBENİN 20. YILDÖNÜMÜ

Cunta günleri uzakta kaldı

Yunanistan'da albaylar cuntasının ilanının üzerinden tam 20 yıl geçti. Darbeci askerlerin hepsi hâlâ hapiste ve ülke, bugün, yeni bir darbe tehlikesinin oldukça uzağında... Son Ege gerginliğinde de bu durum açıkça gözlemlendi.

"Yunanistan Anayasası'nın kendisine verdiği yetki uyarınca, ordu yönetime el koymuş ve anayasanın 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 18, 20, 95 ve 97. maddeleri askıya alınmıştır." Güzel bir nisan sabahı radyolarını açan Atinalılar, spikerin, sert bir tonlamayla, iki askeri marş arasında 10 dakikada bir tekrarladığı sözleri duyduklarında, kulaklarına inanmak istememişlerdi. Birkaç saat önce, tavernalarında şarkıların, kırılan tabakların seslerinin yankılandığı sokaklarda, şimdi, tankların paletlerinin soğuk hışırtısından başka bir şey duymak mümkün değildi. Demokrasi, kendi beşiğinde rafa kaldırılmıştı...

Bugünlerde 20. yılını dolduran Yunan hükümet darbesinin liderleri arasında yüksek rütbeli subayların sayısı oldukça azdı. General Angelis,General Pattakos, Albay Papadopulos, Albay Makarezos darbenin ilk planlayıcılarıydılar. Darbeciler, her şeyden önce "komünizm aleyhtarı ve partilerüstü" olduklarını açıklıyorlardı. Kısa bir süre sonra, birçok dernek kapatılıyor, yöneticiler, idam da dahil olmak üzere ağır cezalara çarptırılıyor, ülkede yayınlanan gazetelerden yarısının yayın faaliyetlerine son veriliyor edebiyat ve güzel sanatlar ürünlerine karşı katı bir sansür uygulaması başlatılıyordu. Tutuklananlar arasında kimler yoktu ki... Başbakan Kanellopulos, İkinci Dünya Savaşı'nın ulusal kahramanı Akropol'dan Nazi bayrağını indirmeyi başaran Manolis Glezos, eski başbakanlardan George Papandreu ve oğlu Harvard Üniversitesi eski profesörü, Başkan Kennedy'nin adamlarından 1960'da Yunanistan'a dönmüş Andreas, ilk akla gelenlerdi.

Baba Papandreu'nun politik mirası Andreas'a kalıyor. Darbeye giden yol, Başbakan George Papandreu'nun "orduyu meclisin denetimine sokmak konusunda" kral ile olan görüş ayrılığıyla başlamıştı. Kral, monarşinin bekçisi olarak gördüğü ordunun yetkilerinin azaltılmasına karşı çıkınca, Papandreu, partisi parlamentoda çoğunluğu elinde bulundurmasına karşın istifa edecek ve ülke 2 yıl sürecek olan bir siyasi istikrarsızlık dönemine girecekti. Tarihin garip bir cilvesi, kral, darbeden sonra, çok güvendiği ordu tarafından sürgüne gönderilecek, ordunun karşısında meclisin üstünlüğünü sağlamak ise, yıllar sonra, George Papandreu'nun oğlu Andreas'a düşecekti.

Cuntacılar mutlu günlerinde.Soldan: Makarezos, Papadopulos, Angelis (arkada), Pattakos

Cunta, işbaşına gelir gelmez "cesur" adımlar atmaktan çekinmemişti. Albaylardan biri, "sansürsüz ihtilal gerçek bir ihtilal olamaz" diyor, devlet dairelerinde mini etek ve uzun saç kontrolü başlatılıyor, göz boyamak için, bakanlıklardaki yolsuzluklarla uğraşılmaya başlandığı görüntüsü veriliyor, tarıma ayrılan fonlar ve işçi ücretleri artırılarak köylülerin ve işçilerin ağzına bir parmak bal çalınıyordu. Ülkede kargaşa da son bulmuştu. Ekonomik alanda ise, cuntacıların gözbebeği turizm sektörüydü. Sonradan ilk depremde yerle bir olacak olan turistik oteller sahillerde mantar gibi bitiyordu. Bütün bu uygulamalar, halkın ilk önceleri sesini pek çıkarmaması için yeterli olmuştu.

Cuntanın siyasi açıdan yediği ilk ciddi darbe, 15 Kasım 1973'te, Atina Teknik Üniversitesi'ni işgal eden öğrencilerin,kurdukları korsan radyolarla,halka karşı koyma çağrısında bulunmaları ve askerlere karşı direnmeleriyle gerçekleşiyordu. Direniş, tankların üniversiteye girmesiyle bastırılacak ama askerler prestijlerini önemli ölçüde kaybedeceklerdi. Cunta, kaybettiği itibarını yeniden kazanmak için mutlaka bir şeyler yapmalıydı. "Enosis" ilan etmek bunun için biçilmiş kaftandı. Generallere göre "Ne yaptığını bilmez politikacıların kördüğüme çevirdiği Kıbrıs sorunu bir an önce çözüme kavuşturulmalı ve Enosis derhal ilan edilmeliydi." Çözüm, 7 yıl önce yurt içinde yapılanın tıpatıp aynısıydı: Darbe. Ama cuntacılar bu kez hedeflerine ulaşamamışlar, giriştikleri yeni macera kendilerine oldukça pahalıya mal olmuş, Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi sonunda kendilerine hapishanenin yolunu tutmaktan başka bir şey kalmamıştı.

Cuntacılara af yok. Darbeciler teker teker müebbet hapse mahkûm olmuşlardı. Ama içlerinden hemen hemen hiçbiri bu kararı ciddiye almamıştı. Birkaç ay değilse bile, birkaç yıl sonra dışarıya çıkacaklarına, hatta parti kurup politikada etkin olacaklarına bile inanıyorlardı. Ama, günler, aylar, yıllar birbirini kovalayacak, cuntacıların umudu her gün biraz daha sönecekti. Affedilmeleri söz konusu değildi. Dışarıdaki taraftarları da git gide azalıyordu. Kendilerinden bahseden, onlarla ilgilenen neredeyse hiç kalmamıştı. Diğer mahkûmların tavırları ise kendilerini çileden çıkartacak nitelikteydi. İlk başta kendileriyle göz göze gelmekten bile çekinen hapishane arkadaşları artık resmen "darbecilikleriyle" dalga geçmeye başlamışlardı. Darbe yıllarının debdebesinden sonra hapishanenin bu alçaltıcı koşullarına dayanamayan cuntacı generallerden Angelis, bir ay kadar önce, tuvalette kendini asarak, intihar ediyordu.

Darbenin üzerinden tam 20 yıl geçmişti ve Yunanistan, bugün, yeni bir darbe olasılığının oldukça uzağındaydı. Bunda da en büyük pay, şüphesiz, demokrasiden sonra işbaşına gelen liderlere aitti. Gerek Karamanlis, gerek Papandreu orduda gerekli temizliği yapmakta gecikmiyorlar, Karamanlis çok göze batan darbeci eğilimleri ortadan kaldırırken, kendisinden sonra işbaşına gelen Papandreu işi çok daha derinlere götürüyor, ordunun üst kademelerine genç ve demokrasiye sadık subayları geçiriyor, Savunma Bakanlığı'nın askerler üzerindeki denetimini artırarak parlamentoyu esas karar verici organ haline getiriyordu. Parlamentonun ordu üzerindeki üstünlüğüne son Ege krizinde bir kez daha şahit olunmuş, siyasi kararları Papandreu ve Savunma Bakanı Haralambapulos alırken, askerler, askeri emirleri yerine getirmekten başka bir şey yapmamışlardı. Ordunun siyasete bulaşması önlenmişti ama ülke şimdi başka sorunlarla karşı karşıyaydı. Asayiş, maliye, savunmayla ilgili bütün güçlerin tek adam Papandreu'nun elinde toplanmasının demokrasi açısından getirebileceği sorunlarla...

Shultz'un Moskova ziyareti yeni bir zirveye yol açabilir

SSCB

Shultz'un Moskova çıkartması

ABD Dışişleri Bakanı George Shultz, 100 kişilik bir heyetle Moskova'ya gitti. Shultz, önce meslektaşı Sovyet Dışişleri Bakanı Şvartnaze ile görüşüyor, arkasından da Sovyetler'deki Yahudi liderlerinden Slepak ile akşam yemeği yiyordu. Öte yandan, ziyaret, Moskova'daki ABD Büyükelçiliği'nde patlayan casusluk skandalıyla aynı tarihe rastlamıştı. Ama görüşmenin esas konusu ne Sovyet Yahudileri, ne de casusluktu. Ziyaretin önemi, Sovyet lideri Gorbaçov'un, Çekoslovakya'yı ziyareti sırasında yapmış olduğu, kısa menzilli silahların indirimine, orta menzillilerle beraberce gidilmesi konusundaki önerisiydi. Öneri, bütün dünyada olumlu yankılar uyandırmış, ABD Başkanı Reagan, Gorbaçov ile aynı düşüncede olduklarını söylemişti. Öte yandan Shultz, görüşme sırasında, Sovyet liderine, Reagan'ın davet mektubunu götürüyor, Gorbaçov da, iyimser olmak istediğini ama genellikle bir neden olmadan başka ülkelere gitmediğini söylüyordu.

Çinli yöneticilere göre, çocukların esas düşmanı dedelerinin şefkati

ÇİN

Büyükbabalar ve torunlar

Dedelerin torunlarını biraz fazlaca şımartmalarından yakınan Çinli yöneticiler, dedelere nasıl torun bakılacağı konusunda öğretici kurslar açmak üzere kolları sıvadılar. Çin Komünist Partisi yöneticilerine göre, dedelerin yanılgıları, torunlarını "geleceğin prensi" gibi görmekten kaynaklanıyor.

"Postu düzensiz çizgili ve benekli", üstelik fotoğrafta da görüldüğü gibi bir "memeli." Ünlü rock şarkıcısı Grace Jones son video filminde, sanki Warhol'un elinden çıkmış bir bedenle kamera karşısına geçti. Jones gerçekten de, geçenlerde ölen pop-art'ın öncü adı, ressam Andy Warhol'a büyük bir sevgi duyuyordu. "Batı'nın sık yapraklı ün ormanında", Grace Jones, böyle bir "kutsal panter" olmayı seçmişti.

PORTRE

VİOLETTE SEİNA

Dişi köstebek

ABD'de şimdiye kadar hazırlanmış bütün karşı-casusluk önlem paketleri raflardan indiriliyor, Moskova'da görüşmeler yapan George Shultz'un güvenli bir ortam için yanında özel bir karavan götürmesi isteniyordu... Efsanevi deniz piyadelerinin şahsında Amerikalılık gururu bir yara daha almıştı. Bütün bunlara sebep Yahudi asıllı bir Sovyet vatandaşıydı: Violette Seina. Albenili kadın kıtlığı bulunan Moskova'da, bu 26 yaşındaki kumral, "manken gibi" kız, herkesin dikkatini çekmeyi başarmıştı. Ama onun gözü bir tek çavuş Clayton Lonetree'yi görüyordu. "Genç ve kadınsız" Lonetree daha önce bir baloda tanıştığı Violette ile 'tesadüfen' metroda karşılaşıyor, aynı durakta iniyorlar, uzunca bir yürüyüş yapıyorlar, genç çavuş Violette'i bir partiye davet ediyor ve birbirlerini sevdiklerini fark ediyorlar. Hikâyenin bu kadar masum olmayan yanı Violette'in amcası diye tanıştırdığı bir KGB ajanının yardımıyla çavuş Lonetree'den sızdırdığı bilgilerdi. Bunlarda elçilikte görevli bütün Amerikalı ajanların isimleri, elçiliğin planları ve belki de kullanılan şifreler vardı.

Kızılderili asıllı Lonetree bu işi 'beyaz adam'a olan nefretinden yaptığını iddia ededursun, KGB'nin bu başarısında Violette'in yeteneklerinin payı inkâr edilemezdi.

FRANSA

Ordudaki Müslümanlar ayaklandı

Fransız ordusunda görevli Müslüman askerler, kendilerine verilen karavananın Kuran esaslarına göre hazırlanmadığı gerekçesiyle, ordudaki uygulamalarda reform yapılmasını istediler. Müslüman askerler, buna dayanak olarak da, aynı orduda görev yapan Musevilerin, hahamlık tarafından hazırlanan yiyecekleri yemeye hakları olduğunu ileri sürüyorlar ve bu konuda eşitlik istiyorlar.

KISA... KISA

• **Güney Kore** Devlet Başkanı Chun Doo-Hwan, anayasanın değiştirilmesi için muhalefetin sürdürdüğü tartışmaları, 1988 Seul Olimpiyatları'na kadar dondurduğunu açıkladı.

• **Batı Şeria'da bir üniversitede** askerlerle Arap öğrenciler arasında çıkan çatışmada, askerlerin ateş açması sonucunda, 1 öğrenci öldü, 7 öğrenci yaralandı.

• **Portekiz, Çin'le yaptığı bir anlaşma** sonucunda 400 yıldır elinde tuttuğu son sömürgesi Makao'yu 1999 yılında Çin'e bırakmaya karar verdi.

ÇAĞIN VEBASININ ÖBÜR YÜZÜ

AIDS'in ekonomisi

Ortaya çıktığından bugüne kadar ABD ekonomisine 53 trilyon Türk Lirası karşılığı yük bindiren AIDS, teşhisten kesin ölüme uzanan kaçınılmaz yolda, bir hastanın kesesinden tam 60 milyon lira götürüyor.

David Neumark, AIDS'li olduğunu, karşısındaki doktorun çaresiz bakışlarından sezmişti ilkin. Yanılmadığını, doktorun konuşmaya başlamasından hemen sonra anladı: Ne kadar yaşayacağını bilemezdi ama, sıkı bir tedavi altına girerse ömrünü bir yıl kadar uzatmak mümkün olabilirdi. Tedavi gerçi çok pahalıydı. Ne var ki, söz konusu olan hayat olduğuna göre, kendisi Neumark'ın yerinde olsa, hiç düşünmeden girişirdi bu tedaviye.

Neumark, doktoru sakin bir şekilde dinledikten sonra tek bir soru sordu: "Acısız geçecek kaç ayım var doktor, siz onu söyleyin bana." Doktordan, "Bir yıl kadar" cevabını alan 38 yaşındaki genç Amerikalı o anda verdi kararını. 12 yıl önce kafasına koyduğu ve artık hayatının amacı haline getirdiği planını mutlaka gerçekleştirecek, bir yıl içinde "karış karış dünya turu" yapacaktı. Dönüşünde ise belki de hastalığına neden olan bu kocaman şehre değil, doğduğu kasabaya gidecek, orada yaşamına son verecekti. Arkadaşları, aşağı yukarı bir milyon dolarlık bir birikime sahip olan Neumark'ı bu "çılgın" planından tedavi için caydırmaya çalıştılarsa da, "Hayatta zaten kimsesi olmayan" bu genç mühendisin bildiğini okumasına engel olamadılar. Neumark, 1985 Eylülü'nde başladığı dünya turunu ertesi yılın ağustosunda bitirdi, aynı yılın ekim ayında da dediği gibi doğduğu kasabada intihar etti.

Bir milyon yeter mi? David Neumark, ABD'de sayıları 32.000 olan ve 1991'de 172.000'e çıkacağı tahmin edilen AIDS'li hastalar içinde aykırı bir örnekti kuşkusuz. Hastaların hemen hemen tümü mümkün olduğu kadar çok yaşamayı seçiyor, bunun için varlarını yoklarını satıp tedavi olma yoluna gidiyordu. Ne var ki, AIDS tedavisinin maliyeti öyle her babayiğidin altından kalkabileceği gibi değildi. AIDS illetine karşı nispeten etkili olarak kullanılan ilk ilaç olan A.Z.T. piyasaya çıkmadan önce bile, 6 milyonla 8 milyon lira arasında değişen bir yıllık kür bedeli ile AIDS, tedavisi en pahalı hastalıkların en başında yer alıyordu.

Bütün amacı, er geç kesin olan ölümü biraz daha geciktirmek ve hastaya son nefesini mümkün olduğu kadar az acıyla verdirebilmek olan AIDS tedavisinin vasat bir kürünün bedeli bugün 64 milyon lira civarında. Bu miktar, teşhisten, kaçınılmaz olan ölüme kadar geçen sürenin 4-5 yıl olmasına göre belirlenmiş. Bu süreyi aşan şanslı hastalar her yıl için ortalama 15 milyon lira daha ödüyor. Bireylerin kesesinden çıkan bu milyonlara ABD bütçesinden çıkan milyarlar eşlik ediyor. Geçen yıl AIDS için 850 milyar Türk Lirası karşılığı dolar harcanmış. Ne var ki, bu miktar Amerikan sağlık harcamalarının yalnızca binde üçüne eşit. Hasta sayısı 1991'de 172.000'e çıktığında ise bu pay yüzde 1.5 olacak. Amerikalılar geçen dört yıl içinde de AIDS'le mücadelede tam 8.5 milyar dolar harcamışlar ki, Türk Lirası olarak 7.5 trilyon liraya denk düşen bu miktar, ülkemizin geçen yılki tüm ihracatını bile aşıyor. Üstelik de araştırmalar ve iş kayıpları buna dahil değil. Bazı araştırmalara göre, AIDS'in ABD ekonomisine bugüne kadar bindirdiği yük 66 milyar doları geçmiş bulunuyor. Ortada milyarlarca dolarlar dolanırken bir İtalyan doktorun ortaya attığı bir iddia ortalığı biraz karıştırdı. İddiaya göre, AIDS laboratuvarda üretilmiş bir virüstür ve aşısı da üretildiği anda belirlenmiştir. Aşı, 5 yıl sonra "bulunacak"tır ama, bu arada ölen ölecek, bütün dünyada yapılacak olan 275 milyar dolarlık AIDS harcamalarıyla ekonomilerin ihtiyacı olan "canlanma" biraz olsun gerçekleştirilebilecektir. Bu bilimkurgu fantezisinin gerçek olması kuşkusuz uzak bir ihtimal ama, 275 milyar dolarlık harcamada abartma olmadığı konusunda da hemen herkes hemfikir.

Yoksullar ne yapacak? Üzerinde-

AIDS'le gelen ölümü kiliseye sığınarak karşılayan hastaların son amacı biraz huzur

Türkiye'nin geçen yılki milli gelirinin iki katına ulaşan harcamalarda en büyük payı alan Maryland Ulusal Kanser Enstitüsü ve yöneticisi Robert Gallo (solda).

ki araştırma çalışmaları 1964 yılında başlayan, 1987 yılında da piyasaya sürülen A.Z.T. adlı ilaçla birlikte biraz daha pahalılaşan AIDS tedavisinin korkunç maliyetini karşılamaya gücü olmayan yoksullar ne yapacak? Yapılan istatistiklere göre, AIDS vakalarına en sık rastlanan bölgeler olan New York ve San Francisco'da hastaların ancak yüzde 5'i kendi imkânlarıyla tedavi olabiliyor. Geri kalan yoksul çoğunluk ise uyuşturucu tutkunları ve eşcinsellerden oluşmakta. Büyük çoğunluğu zenci olan bu hastaların şu andaki tek umutları, iyiliksever Amerikalı yurttaşların yapacağı maddi yardımlar.

Sağlık konularında ABD hükümetinin en büyük yardımcısı olan Mavi Haç Teşkilatı, AIDS kurbanları için gerekli olanakların yaratılmasında en faal kuruluş görüntüsünde. 76 milyon üyesi bulunan bu hayır kurumu, AIDS'li hastalar için önümüzdeki beş yıl içinde 10 milyar dolar yardım yapmayı şimdiden planlamış durumda. AIDS kurbanlarının umut bağladığı kaynaklardan biri de, yine bu hastalığa kurban zenginlerin AIDS fonlarına bıraktıkları ya da bırakacakları miraslar. Bu bağışların en yüklülerinden biri, Amerikan "Ulusal Kanser Enstitüsü" ile Fransız "Pasteur Enstitüsü'nün ortaklaşa kurdukları AIDS vakfına yapıldı. Kuruluşu, geçen yıl ABD'yi ziyaret eden Fransa Başbakanı Jacques Chirac ile Reagan'ın ortak açıklamalarıyla duyurulan vakıf, bu yıl Cenova'dan 50 milyon dolarlık bir yardım aldı. Kaynak, geçen hafta hareketli bir açık artırma sonucunda satılan efsanevi Windsor Düşesi'nin mücevherleriydi ve satıştan elde edilen bedelin tümü, Lady Windsor'un vasiyeti üzerine vakfa bağışlandı.

Bu arada, geçtiğimiz günlerde ABD'de yapılan ilginç bir kıyaslamada AIDS harcamalarıyla trafik kazası kurbanları için yapılan harcamalar karşılaştırılmış ve AIDS harcamalarının burun farkıyla ikinci sırayı aldığı görülmüş. ABD hükümet çevrelerine göre, AIDS kısa zamanda bir numaraya yükselecek ve uzun yıllar boyunca bu sıralama bozulmayacak. AIDS harcamalarının bir numaraya yükselmesini engelleyebilecek tek gelişme, trafik kazalarının büyük bir hızla artması ki, Amerika Türkiye olmadığı için buna da kimse ihtimal vermiyor.

Türkiye'de ise AIDS şimdilik herhangi bir hastalıktan farklı muamele görmüyor. Geçen haftaki bir televizyon programında gördüğümüz gibi halk da fazla ciddiye almıyor onu. Adı bile kâh "Adidas", kâh "AET" hastalığı olarak geçen AIDS'in tedavisi konusunda atılmış herhangi bir adım yok. Teşhis konusunda ise, Kızılay bir adım atarak belirli merkezlerde gerekli teknik araç, gereci sağlama girişiminde. Ama herhalde ülkemiz için AIDS harcamalarının trafik kazası harcamalarını geçmesi mümkün değil. Bunun için önce trafik kazalarının ciddi bir düşüş göstermesi gerekiyor ki, bu da olmayacak duaya amin demekten başka bir an-

ROBİN SEMRA HOOD

Türkiye'de sosyal adaleti sağlamaya çaba gösteren tek ve yegâne vakıf Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı... Yanlış anlaşılmasın, bu bizim değil Semra Özal'ın fikri. Bayan Özal, bu fikrini, geçtiğimiz günlerde vakfın İzmir Şubesi'ni ziyareti sırasında açıkladı. Elbette gerekçesiyle birlikte: "Biz zenginden alıp fakire veriyoruz." Sherwood ormanının hâkimi Robin Hood'un kulaklarını çınlatacak bu hareket, kimilerine göre "cereyana kapılmış" fikirleri de anımsatmıyor değil. Neyse ki, Semra Özal'ın "niyeti" iyi! Örf ve âdetlerimize uygun biçimde Türk kadınının güçlenmesini sağlamak... Aslında Bayan Özal'a bakılırsa Türk kadınının her bir hakkı var. Yani güçlü! Ne var ki, gücünün farkında değil. İşte Semra Hanım'ın vakfı, hakların hayata geçirilip gerçek gücün kazanılmasını sağlayacak.

Fakire vermek için zenginden alınacak. Ama önce torun Yağız'a bir şeyler almalı

Tabii feminizme kaymadan. Ya yasal engeller? Örneğin kadınların kaymakam yapılmaması mı? Semra Özal'ın yanıtı hazır: "Bu o kadar önemli bir şey değil. Ufak bir yasa değişikliğiyle halledilebilir." Eğer yakında Meclis'e bu konuda bir yasa önerisi gelirse, bilin ki ardında Semra Hanım ve vakfı vardır. Ee, ne de olsa Türk kadını güçlüdür. Hele -bir gazetenin yakıştırmasıyla- "Süper Semra..."

KIZLIK TESTİ

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Prof. Cemil Kıvanç "Siz kız olduğuna emin olmadığınız birini alır mısınız?" sorusunu yönelttiğinde karşısındakiler ne diyeceğini şaşırıp kalmıştı. Çünkü konu kitaplardı. Hani olur ya, insan unvanına, makamına bakmadan böyle bir soru sorabilirdi. Ama sorunun kitaplarla ne ilgisi olabilirdi? Prof. Kıvanç konuşmasına devam ettikçe karşısındakiler "ilgiyi" kavramışlardı. Bay Müsteşar, Federal Almanya'daki "incelemeleri" sırasında, 17 yıldır Almanya'da yaşayan ve kitapları okullarda Alman-Türk çocuklar tarafından okunan yazar Nazmi Kavasoğlu'yla da görüşmüştü. Almanya'daki Türk çocuklarının eğitim sorunlarına çözüm aranırken Kavasoğlu'ndan da yardım istenecekti. Ancak... Önce Kavasoğlu'nun kitaplarının ne menem şeyler olduğunu anlamak gerekiyordu. Yani Prof. Kıvanç'ın deyişiyle "kızlık testinden" geçirmek... Kavasoğlu'nun kitapları Ankara'da incelenecek, eğer "bakire" raporu alırlarsa Milli Eğitim Bakanlığı'nın kabulüne şayan olacaklardı. Prof. (Yani Profesör) Kıvanç, şaşkın bakışlar altında sözlerini tamamladığında toplantıya katılanların aklından çeşitli test yöntemleri geçiyordu. Ama bunların kızlık testi olduğu söylenemezdi!

BMRE ULAŞ/ NOKTA

İLHAN İREM YEŞİLLENDİ

Jeanne Manson'un dekoltesi neyse, İlhan İrem'in küpesi de aynı şeydi TRT için. Her ikisi de toplumun yerleşik değerlerini "rencide edecek" unsurlardı. Ve ekrana çıkarılmamalıydı. İlhan İrem de bambaşka, küpesiyle uyuşacak bir yol buldu kendine. "Hoşçakal Mavi Gökyüzü" dedi ve Batı'daki kulağı küpeli benzerleri gibi, çevre kirliliğini, yeşilin yok edilip betonlaştırılmasını protesto etmeye koyuldu. İlhan İrem'in protestosu da İlhan İrem'ce olacaktı doğal ki: Müzikle... Tuttu Bursa Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde bir resital ayarladı, TRT'ye inat ve adını da "Hoşçakal Mavi Gökyüzü" koydu. Şimdi, piyanist Yusuf Eker'in eşliğinde küpeli döneminin yeni bestelerini seslendirecek İlhan İrem. Bu kadarla da yetinmeyecek, mayıs ayında Ankara'ya gidip bir de o bozbulanık kirli gökyüzünün altında veda edecek mavi gökyüzüne.

Kulağı küpeli İlhan İrem... İtirazı var

ALKIŞA ÂMİN

Birdenbire bir alkış tufanı koptu. Yarışma sonuçlanmış, ilk üç derece açıklanmıştı. Herkes var gücüyle galipleri alkışlıyordu. Ama sert bir ses alkışları bıçak gibi kesiverdi: "Alkışlamayın lütfen." Uyarı boşuna değildi aslında. Çünkü olay bir camide geçiyordu. Yarışma da Kuran okuma yarışıydı . Ne var ki, saatler boyu gencecik çocukların Kuran okuyuşlarını dinleyen cemaat nerede olduğunu unutuvermiş ve cami de cami olalı ilk kez böyle bir olayla karşılaşmıştı. Uyarının ardından imamın "Çocukları alkışlamayalım... Onları Allah devlete ve millete bağışlasın" sözleriyle cemaatten bu kez camiye uygun bir ses yükseliyordu: "Âmin."

Heyecanlı cemaat Kuran okuma yarışını teyplere kaydetti

AHMET KÖKÇÜ/NOKTA

FOTOĞRAF/ÖMER KIRKPINAR

Kuzular ve şemsiyeler... Bir piknik böyle geçti

KUZU ISLATAN YAĞMURU

Yağmurlu bir ilkbahar günüydü... Pek çok roman, şarkı bu sözlerle başlar. Arçelik'in geçtiğimiz hafta sonu verdiği "Bahar Pikniği" de bu sözlerle başlayıp bitti. Genel Müdür Hasan Subaşı ve eşinin özene bezene düzenlediği piknikte konuklar en çok, kızarmış kuzuların ıslanmasına hayıflandılar. Kuzu çevirme "aygıtı", Hasan Subaşı'nın, kendi deyişiyle "ev işlerinden kurtulabilmek için dizayn ettiği aletlerin" sonuncusuydu, ama ne yazık ki yağmur hesaba katılmadığı için tentesizdi. Konuklar, Genel Müdür'ü, "Üzülmeyin... İlk arabalar da üstü açık yapılmıştı ve biri çıkıp arabaların üstünü kapatmayı akıl edene kadar insanlar on yıl boyunca ıslandılar" diye teselli ediyordu. Doğrusu Hasan Subaşı, eksiği yalnızca on dakika içinde keşfettiği için şanslı sayılırdı. Konuklar mı? Onlar da, ıslanmış kuzunun şanssızlığını, tenteli büfedeki öteki yiyeceklerle telafi etmişlerdi.

Mesela!

Çocuklar ağlarsa ne olur? Öcü gelir... Öğrenciler yürürse? 12 Eylül... Öcülerle rufailerin bu konudaki görüşlerini alamadık. Ama Günaydın gazetesi yazarlarından Osman Ferit'in "Diken" köşesindeki "öğrenci yürüyüşü" hakkındaki görüşlerini aktaralım istedik. Osman Ferit, öğrencileri "dirliğin, düzenin içine etmemeleri" için uyardıktan sonra diyor ki:

Evet kardeşlerim. Lütfen biraz soğukkanlı olun... Sizler delikanlısınız, deli değil... İnsan dünyaya bir defa gelir. Dövüşü bırakın, adam olup yaşamaya bakın...

MAKİNELİ KUMAR / YASAKLANACAK MI?

İlk raunt tek kollu haydutların...

Bakanlık tarafından yayınlanan yönetmelik değişikliğinde yeni otel kumarhanelerinin açılmasına engeller getirilirken, mevcut gazinolar herhangi bir sınırlamaya uğramadı. Yetkililer, henüz açıklanmayan bazı önlemler almayı düşündüklerini belirttiler

Her şey o ilk jetonu, o ışıl ışıl makineye atmasıyla başladı. Kazanmasının, kaybetmesinin ne önemi olabilirdi ki? Bir armatör oğlu için, zavallı bir kumar makinesinin bir gecede yutacağı banknot destelerinin lafını bile etmeye değmezdi. Zaten maksat birkaç hoş saat geçirmek değil miydi?

Ne var ki, jetonlar jetonları, geceler geceleri izlemekte gecikmedi. Akıp giden bu zaman içinde, ilk günlerin zevki yerini tutkuya, kazanmanın keyfi ise, onulmaz acılara bırakıverecekti. Önce aile yadigârı yükte hafif, pahada ağır birkaç parça elden çıkacak, sıra milyarlık gemilere gelecekti. Onlar da tek kollu haydutlar tarafından öğütüldüğünde, ortada tükenmiş, yitmiş ve yarınsız bir adam vardı.

Adı Latif Coşkun'du. 34 yaşındaydı. Bir zamanlar armatördü. Bugün ise, mesleğini "ayakçı" olarak tanımlıyordu. Geleceğe ilişkin planı, projesi, beklentisi yoktu! İstediği tek şeyi "kanını emen" makinelerin önünde şöyle özetliyordu: "Ben zaten artık öldüm. Tek dileğim, ışıltılı makinelerin büyüsüne kapılan binlerce insanın bu canavarların elinden kurtulması."

Dağ fare doğurunca... Latif Coşkun, Topkapı Olcay kumarhanesinde **Nokta** muhabirine, dileğini tekrarladığı günlerde, "ocak söndüren" makinelere karşı kamuoyundaki hoşnutsuzluk çığ gibi büyüyordu. Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz'ın açıklamaları, çanların artık makineli kumar için çaldığını haber veriyordu. Ve sonunda talih oyunları yönetmeliğindeki beklenen değişiklik gerçekleşti. Resmi Gazete'de yer alan yeni yönetmeliğe göre, oyun makineleri işletmeleri, en az 1000 yataklı ve 5 yıldızlı oteller ile, en az 1500 yataklı 1. sınıf tatil köylerinde kurulabilecekti. Yönetmelik, böylelikle yeni kurulacak kumarhanelere zorluk çıkartmayı, dört bir yanda mantar gibi gazinolar bitmesini engellemeyi hedefliyordu.

Kumar makineleri hâlâ kimler için ve ne pahasına çalışıyor

HAKAN AKÇAOĞLU/ NOKTA

Ya halen açık olan 26 otel kumarhanesinin durumu ne olacaktı? Halihazırda, ocaklar söndüren, aileleri parçalayan, bir gecede yüz milyonları döndüren büyük otellerin iğne atsan yere düşmeyen kumarhaneleri... Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri, daha önceden açılmış bulunan otel kumarhanelerinin izinlerini "kazanılmış hak" olarak kabul ediyordu. Yani onlar sanatlarını, sürdürüp gideceklerdi. Ancak yetkililer, söz konusu kumarhaneler içinde henüz açıklanmayan bazı önlemler düşündüklerinden söz ediyorlardı.

HAKAN AKÇAOĞLU/ NOKTA

Latif Coşkun: "Makinelere takılmadan önce armatördüm, şimdi ayakçıyım."

Bu önlemler uzun uzun düşünülüp taşınıladursun, gazinolar 1984 yılında elde ettikleri kumar sektörünün kaymağını yeme ayrıcalıklarını daha bir süre sürdüreceğe benziyorlardı.

Tatlı bir kâr alanı. 1983 yılında "turiste imkân" açısından düzenlenen Talih Oyunları Yönetmeliği'nde "Oyun Makineleri İşletmeleri" başlığı altında canalıcı bir bölüm yer almıştı.

Bu bölüm turizme hizmet veren en az 300 yatak kapasiteli ve turizm işletme belgesi olan otellerle, en az 500 yatak kapasiteli 1. sınıf tatil köyü bünyelerinde kurulup işletilecek, kumarhanelere kimlerin gireceğini düzenliyordu. Bu yeni düzenlemede Türkler konusunda hiçbir kayıt yer almayınca, kumarhaneler turistlerin değil, yalnızca yerlilerin uğrak yeri haline geliyor ve Türk halkının dev bir oyuncak görünümündeki kumar makinelerine canı gönülden sarılmasıyla, bütün gözler bu yeni sektöre çevriliyordu. Gerçi ANAP iktidarının muhafazakâr kesimi kumarın her türlüsünü haram kabul ederek bu "çirkef yuvalarının" bir an önce dağıtılmasını içlerinden is-

"Maliye bu işte acemi"

Çınar Oteli Gazinosu İşletme Müdürü Hür Saguner **Nokta***'nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Salonunuzun müdavimleri kimlerdir?

Saguner: Buraya gelenlerin yüzde 90'ı Türk ve çoğunluğu da otel dışındandır. Müdavimlerin hemen hepsi belli bir ekonomik standartın üstü insanlardır. İşçi ve memur sınıfı gelse bile bir-iki kere gelir, eğer psikopat değillerse bir daha uğramaz. Konuklarımızdan olan ev hanımları, genellikle öğleden sonraları gelir. Öğrenci ve genç konuklarımız ise zengin aile çocuklarıdır. Altlarında BMW ve Mercedes arabaları var. Gelen tüm konukların yüzde 70'ini müdavimler oluşturur.

Nokta: Müşterilerinizin makinelere bu denli rağbet etmelerini neye bağlıyorsunuz?

Saguner: Buraya gelen için kazanacağı miktar önemli değildir. Makinenin o sesini duysun yeterli! Bir servet kazanmaya gelmezler. Zaten en yüksek ikramiye 10 milyon. 10 milyon da bugün için para değil ki...

Nokta: Mali denetim nasıl yapılıyor?

Saguner: Maliye'nin gazinoların kâr kontrolünde kesilen yazarkasa fişinden başka bir kontrolü yoktur. Fiş kesilip, kesilmediğine bakarlar. Bazı işletmeler P.V.C fişi kesmez ve vergiden kaçırır. Vergi sistemi gazinolarda biraz da işletmecinin insafına bırakılmıştır. Maliyeci geldiğinde kesseniz ve daha sonra kesmeseniz kimse farkına varmaz.

Nokta: Siz kasa fişi kesiyor musunuz?

Saguner: Biz bir ara herkese yazarkasa fişi kesmeye kalktık. Bu uygulama sırasında kasanın önünde kuyruklar oluştu. Halk fişleri istemedi. Bütün çöp sepetleri fişle doldu. Müşteri fiş beklemez. Zaten kasanın yoğunluğu her müşteriye fiş kesilmesine imkân vermiyor. Zaten Maliye de bu işte acemi. Biz burda satış yapmıyoruz, para değiş tokuşu yapıyoruz. Biz her para değiş tokuşuna fiş kesersek bunların hepsi kâr gibi gözükür. Maliye bize her seferinde fiş kesin diyor, ancak bu çok olanaksız.

Nokta: Makineli kumarın kâr ortakları arasında en kazançlı hangi taraftır?

Saguner: Gazinonun yarı hissesi bile otelin tamamından fazla kazanıyor. 11 aydır otel boş. Gazino olmasa çoktan kapanmıştı. Önceleri otel yapılır, sonra gazino açılırdı, şimdi tam tersi. Ama yine de ben gazino olayını çok iyi bir olay olarak tanımlıyorum. Gazinolar, devlet için muazzam bir gelir kaynağı. Ayrıca kara para bu şekilde aklanmış oluyor. Böylece ekonomiye dahil olmayan paralar, ekonomiye dahil oluyor. Devlet çok büyük destek sağlıyor gazinolara. Bence gazinoların yaygınlaştırılmasında yarar var.

"Bitirimhanelerin suçu ne?"

Hasan Özerk. 10 yıldır Türkiye'nin dört bir köşesinde bitirimhane ve kumarhane patronu. "Makineli kumar"ın serbest bırakılmasından sonra işlerinin kesatlığından yakınan Özerk, **Nokta***'nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Sizin müşterileriniz ile "makineli kumar" müşterileri arasında ne gibi farklar gözlemliyorsunuz?

Özerk: Bizim müşterilerimiz evde oturmaktan canı sıkılan ortadirek mensubu kişilerdir. Çoğunluğunu bayanların oluşturduğu bu müşterilerimiz, burada bizim güvencemiz altında 30 bin kaybeder, 20 bin kazanır hoşça ve daha çok vakit geçirir, aynı sürede gazinoda oynasa milyonlar kaybedecektir. Makinelerde kumar oynayanlar ise bence sonsuzlukta yürüyorlar. Hem oralarda kumar oynayanlar vakit geçirmek için mi oynuyorlar, yoksa amaçları başka mı? Eğer vakit geçirmek için oynuyorlarsa bu geçirecekleri vakit onlara çok pahalıya geliyor. Ben şahsen kumar makinelerini aptal kutuları olarak yorumluyorum.

Nokta: Oyuncunun kazanma şansı makinelerde mi yoksa sizde mi daha fazla?

Özerk: Bizim müşterilerimiz mesela "çanak" oynuyorlar. Kazanma şansı 5 kişi oynadığında % 20. Makineler için deniyor ki bunlar % 80 müşteriye, % 20 müesseseye veriyor. Bunların oranını değiştirip % 10 müşteriye verecek şekilde ayarlamak da mümkün. Bir sürü teknik eleman ve teknisyen besliyorlar, tabii ki oranlarla işlerine geldiği gibi oynamak için. Geçenlerde bir müşteri makinede en yüksek ikramiyeyi çıkardı, ancak gazino yetkilileri makine bozuktu diye ikramiyeyi ödemediler. Bizde dikkatli oynayan ve tecrübeli olan para kaybetmez, ama gazinoda, ne tecrübe ne de dikkat kazanmaya yetmez. Kumarhanelerde hile olur diye müdahale ediyorlar, esas hile makinelerde oluyor. Gazinolarda gizli teleciler dolaşıyor. Çok kaybedeni gözüne kestirip yanına sokularak borç para vermeyi teklif ediyorlar. 450 bin verip ertesi gün 500 bin alıyorlar. Bu kişiler söz, çek, senet kabul etmiyorlar. Altın, saat, mücevherleri rehin olarak alıyorlar.

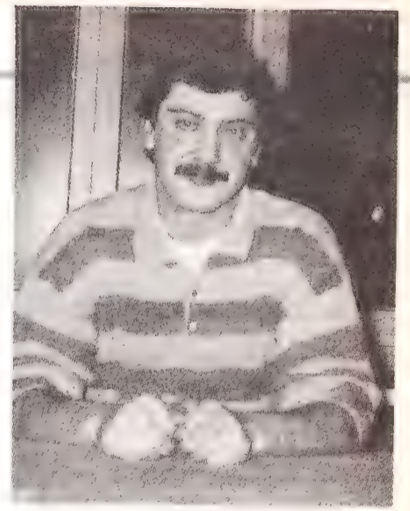

Nokta: Siz devletten ne gibi bir uygulama bekliyorsunuz?

Özerk: Biz devletin gazinolara bu kadar yol vermesini anlayamıyoruz. Gazinolar milyarlar kazanıyorlar, bizde ise bir söz vardır: "Kumarbazın kumarbaza beş kuruşu geçermiş, onu da mekân sahibi alırmış", bizim gelirimiz ise oynanan oyunlardan % 10'dur.

Devlet, onları çok vergi veriyor diye kolluyor, biz de onlar kadar kazanalım, onların iki katı vermeye hazırız. Bunların beyan ettikleri gelir doğru mu? Bunu kim kontrol edebiliyor. Makinelerin numaratörleri kontrol edilmeli ve atılan her jeton üzerinden vergi alınmalı. Devlet bizi belli bir vergiye bağlasın ve bizim gibilere izin versin. Bu izin de belli bir statüye bağlansın. Biz buna razıyız.

teseler de, kumar sektörünün ülke ekonomisine milyarı bulan katkıları nedeniyle yutkunmayı tercih ediyorlardı. Liberal kanat ise "bırakınız oynasınlar" mantığını sonuna kadar zorlayarak, bütçeye milyarlık katkısı sürdüğü sürece, neredeyse büyük şehirlerin dev bir kumarhane görüntüsü kazanmalarına aldırış etmez görünüyorlardı.

Oysa gerçekten mano'yu, yani kumarbaz argosuna göre ortada dönen parayı devlet mi topluyordu? Tüm soruların yanıtları rakamlarda gizliydi. Yasal olarak 1000 liralık kumar hasılatı üzerinden devlet, KDV, Savunma Fonu ve Kurumlar Vergisi olarak, 647 TL kazanıyordu. Geriye kalan 353 TL'nin ise, 36 TL'si personel ve diğer kesintiler çıktıktan sonra ortada kalan 317 TL'si ise otel ve işletmeci tarafından paylaşılıyordu.

Ancak devletin 647 TL'sı alabilmesi için, kumarhane müşterisine fiş kesilmesi gerekiyordu. Büyük bir otelde jetoncu olarak çalışan Nuray Tanrıkulu ise şunları söylüyordu: "Müşteri fiş falan istemez, eğer zorla verirsek de hemen çöpe atar. Çünkü herkes bir an önce makinelere koşmak derdinde." **Nokta** muhabirleri ise çeşitli gazinolarda, fiş kesilme oranını saptamak amacıyla yaptıkları gözlemlerde ilginç sonuçlara varıyorlardı. Büyük Sürmeli ve İstanbul Dedeman'da bir gece boyunca her yüz müşteriden 70'ine fiş kesilmemişti.

Kim korkar Maliye'den? Ya Maliye? Düzenli denetimlerle otel kumarhanelerinin vergi kaçırmasını engelleyebilmekte miydi? 8 otel gazinosunun işletmecisi olan NET Grubu'nun Şans Oyunları İşletmeler Müdürü Mehmet Şensılay denetim mekanizmasını kısaca özetleyiveriyordu: "Eğer evrak kayıt düzeni tutulmazsa veya göstermelik olarak tutulursa hasılat kaçırılması işten bile değildir." Yıldan yıla gelen maliyecilerin kendilerine sunulan defterleri incelemenin ötesinde bir rol oynayabilmeleri olanak dışıydı. Kısacası, Hür Saguner'in dediği gibi "Vergi denetimi işletmecinin insafına terk edilmişti."

Her şeye rağmen, devlet "makineli kumar"dan yılda 38-40 milyar vergi kazanmaktaydı. Kumarhane işletmecisine ise ortalama 60 milyarlık hasılat üzerinden 20 milyarlık kâr düşmekteydi. Elbette ki, bu rakamlar yalnızca kesilen fişler üzerinden hesaplanmıştı. Adının açıklanmasını istemeyen bir gazino yöneticisine göre, fiş verilmeden satılan jetonlar da hesaba katılacak olursa, Türkiye'nin dört bir yanına dağılmış olan 26 kumarhanede toplam 500 milyar dönmekteydi.

Kısacası, makineli kumarın sunduğu panorama hiç de iç açıcı değildi. Makinelerin içinde dönen yarım trilyonluk bir servet, kimlerin cebine gittiği belirlenemeyen milyarlar ve Bakanlık tarafından yeni yönetmelikte de icrai sanat eylemelerine göz yumulan otel kumarhanelerine getirilmesi beklenen önlemler...

Hakan AKÇAOĞLU - Seral ÖZZEYBEK

Kumarda paylaşım savaşı

HALEN ÇALIŞAN, TÜRKLERİN GİREBİLDİĞİ MAKİNELİ KUMARHANELER

Tesisin adı	Sahibi	İşletmecisi	Makine adedi	Kendi makinesi ise, birim makinenin değeri ($)	Kira ise birim makinenin yıllık kira bedeli ($)
İstanbul Çınar	Çınar Otelcilik AŞ.	Net Holding	78		1200
İstanbul Dedeman	Dedeman Tic. AŞ	Net Holding	51		1200
Ankara Dedeman	Dedeman Tic. AŞ.	Net Holding	77		1200
Bodrum Torba	Milpa	Net Holding	45		1200
Marmaris Martı	Halit Narin	Net Holding	41		1200
Adana B. Sürmeli	Sürmeli Tur. AŞ.	Net Holding	124		1200
Ankara Etap Altınel	Altınel AŞ.	Net Holding	200		1200
İstanbul Maçka	Emek İnş. AŞ.	Ulusal Gemi AŞ.	105	6000	
İstanbul Tarabya	Emek İnş. AŞ.	Ulusal Gemi AŞ.	78	6000	
Bursa Çelik Palas	Emek İnş. AŞ.	Ulusal Gemi AŞ.	80	6000	
İzmir Büyük Efes	Emek İnş. AŞ.	Ulusal Gemi AŞ.	123	6000	
Alanya Alantur	Antur Tur. AŞ.	Ertek Turizm	36		650
Uludağ Grand Yazıcı	Yazıcı Tur. AŞ.	Ertek Turizm	80		650
İstanbul Hilton	Emekli Sandığı	T.G.İ. AŞ.	100	7000	
İstanbul Marin Otel	Tim Tur. O. Gündoğdu	Sudi Özkan	85	7000	
İstanbul Olcay Otel	Mazhar Olcay	Sudi Özkan	100	7000	
İstanbul Sürmeli	Sürmeli Ailesi	Sürmeli Ailesi	100	7000	
İstanbul Etap Marmara	Etap AŞ.	Teras Turizm	200		1700
Uludağ Turistik Otel	Bursa Otelcilik AŞ.	Bursa Otelcilik AŞ.	50	7000	
Çeşme Altınyunus	Yaşar Holding	Yaşar Holding AŞ.	105	7000	
Antalya İncekum Motel	Tititaş AŞ.	Tititaş AŞ.	30	6000	
Antalya Sera	Altur AŞ. Saraçoğlu	Altur AŞ.	35		1600
Antalya Talya	Tataş (Koç Holding)	Tataş	73		1700
Marmaris Lidya	Mustafa Deliveli	Mustafa Deliveli	50	6000	
Büyük Ankara Oteli	Emek İnş. AŞ.	Tek-Trans (M.Ali Yılmaz)	115		1700
Kuşadası Kuştur	Haluk Dişlioğlu	Haluk Dişlioğlu	30	7000	
		Toplam:	2191		

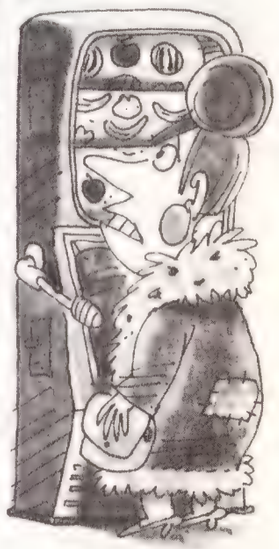

Satın alınan makinelere ödenen toplam: 6.786.000 dolar 5.428.800.000 TL.

Her yıl yabancı aracı firmalara ödenen kira 1.530.200 dolar 1.224.160.000 TL.

Uzmanlar ne diyor?

Prof. Dr. Çetin Özek

HUKUKÇU GÖZÜYLE

Kumar kanunda suç

Siyasal iktidar, yoksullaştırdığı halkın şans oyunlarıyla yoksulluktan kurtulmak eğilimlerini istismar etmektedir. Milli Piyango'nun "ekstra çekilişleri" bu istismarın en belirgin örneğidir. Aynı istismar çerçevesinde, hukuka aykırı bir fiil, ayrıcalıklı kişiler ve ayrıcalıklı yerler açısından hukuka uygun sayılmıştır. Belirtilen durumda, bir eşitsizlik de doğmaktadır. Siyasal iktidarın belirtilen şansa bağlı kazanç sağlamak umudunu istismara yönelik tutumuyla, kumar makinelerinin oynatılmasına izin vermesi kendi içinde uyumlu bir davranıştır. Anlamsız kalan, Ceza Kanunu'nda kumar fiilinin suç olarak varlığını sürdürmesidir.

Dr. Emre Konuk

PSİKOLOG GÖZÜYLE

Makineler aptal kutusu

Klasik kumara göre makinelerde durum çok daha basit. Yalnızca şansa dayanıyor. Yani 10 yaşındaki çocuk bile oynayabilir. Jetonu atar, kolu da aşağı çekersiniz. Hepsi bu kadar. Bir bakıma aptal kutusu diyebiliriz. Heyecan yönünden de klasik kumar ile makinede oynayan kişinin arasında entelektüel bir fark vardır. Klasik kumarda müdahale etme şansı vardır oyuncunun. Oysa makinelerde attığınız her jetonda ya kazanırsınız ya kaybedersiniz. Oynayan kişi her jetonda bu duyguyu yeni baştan yaşıyor. Bu yönüyle günlük monoton hayatın sorunlarından uzaklaşan kişiler için daha da çekici makineler. Ayrıca yasal olmaları nedeniyle de kişi kendini güvenli hissediyor oynarken.

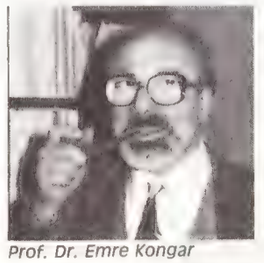

Prof. Dr. Emre Kongar

SOSYOLOG GÖZÜYLE

Zengin olmak kolaymış gibi..

Kumarın iki nedeni var. Birincisi köşeyi dönmek. İkincisi de kumarın heyacanını yaşamak. Bu iki nedeni de bir arada bulabiliriz. Kumar Türkiye'de devlet eliyle oynatılıyor. Böylece toplumda sınıfsal açıdan yukarıya doğru bir hareketlilik varmış gibi görünüyor. Sanıyorum ki devletin kumar oynatmasının nedenlerinden biri de zengin olmak kolaymış izlenimi yaratmak.

Nasıl seversiniz?

Geçen yirmi yıl içinde, cinsellik alanında sınırlı hazlardan orgazm hakkına doğru hayli yol alındı. Bugün cinsel tercihler, kadınların ve erkeklerin neden, nasıl daha çok hoşlandıklarının üzerinde duruyor.

"Mutfakta sevişmeye bayılıyoruz", "Sevişirken benimle konuşmasını istiyorum", "İlişki sırasında aynaya bakmaktan çok hoşlanıyorum." Böyle sayısız istek, dilek, tercih art arda sıralanabilirdi. Ama sevişme, nice akan suları durduran bu "gizemli" eylem, yeryüzündeki birçok insan için alabildiğine sıradan bir "organ faaliyeti" niteliğini sürdürüyordu. Oysa yaşam acı çekmeyi olduğu kadar haz duymayı da öğretiyordu. Tatsızlığın kol gezdiği bir dünyada evliliğin duygusal zenginlikleri yanında cinsel tatları da ciddiye almanın tuhaf bir yanı yoktu. Sorun o tadı çıkarabilecek cinsel olgunluğu elde edebilmekteydi.

"Neden hoşlandığımı kocama söyleyecek cesareti otuz yıl sonra kendimde bulabildim. Tam otuz yıl boşa geçti." Cinsel tercihler alanındaki bir araştırmaya katılan kadınların büyük bölümü, hazlarıyla yaşamları arasında yıllar içinde derinleşen uçurumu vurguluyorlardı. Orta yaşlı bir başka kadın anket formuna şunları yazmıştı: "Katlanılmaz bir düşkırıklığı içersindeyim. Kocama hoşlanıp, hoşlanmadıklarımı bir türlü anlatamadım. Artık iş işten geçti. Kocam sekse olan ilgisini yitirdi." Erkeklerin de yakınmaları vardı. Çoğu "karıma cinsel organlarımızın pis, iğrenç olmadıklarını kabul ettiremedim, gitti" diyordu. Tabii, bütün bunlar sevişmenin belki de en renkli yanı olan tercihleri de doğrudan etkiliyordu.

Nasıl zevkten dört köşe oluyorlar? 1960'lardan bu yana çok yol alan Batılılar, orgazm olmayı öğrenmiş ama orgazmın yolu konusundaki kafa karışıklıklarını aşamamışlardı. Cinsel tercihler üzerine bilimsel anket ve araştırmaların artışı bu bakımdan dikkat çekiciydi. "Tüm hekimler, hastalarının çoğunun bedenlerinde aşk ısırıklarının izleri bulunduğunu bilirler. Bu yüzden sonuçlar karşısında biraz şaşırdım. Kadınların % 72'si hiç ısırmadıklarını ve ısırılmadıklarını söylemişler. Üstelik ısırılanların yarısı da bundan hoşlanmamış." Bu sözler Dr. Delvin'indi. Ünlü kadın dergisi SHE'nin Dr. Delvin ve ekibine yorumlattığı geniş anket çalışması,1987'nin İngiliz kadınının cinsel seçimlerini ortaya koymuştu. Her şeyden önce dergi okuru kadınların hayli seksi oldukları görülmüştü. Kendi istedikleri gibi sevişmeye önem veriyorlar ama azıcık tutucu olmaya da özen gösteriyorlardı. "Eşinizle aynı anda orgazma ulaşmak için çaba göstermek önemli mi?" sorusunun yanıtları ilginçti. Her dört kadından biri "Evet, önemli" demişti. Dr. Delvin bunun pek gerçekçi bir sonuç olmadığını belirtiyordu. Çünkü çoğu "aynı anda orgazm"ı zaten hiç yaşamamışlardı. Bilmedikleri bir şeyi önemsemeleri beklenemezdi. Sonuçlar kadınların sevişme sırasında konuşmayı, erkeğin kulağına "hınzırca" sözler fısıldamayı istediklerini gösteriyordu. Ama uygunsuz bulunacağı korkusuyla yatakta sağır-dilsiz rolüne katlanıyorlardı. Açık saçık resimlere bakmayı seviyorlardı. Ama onları yatakta tahrik eden çıplak erkek değil, kadın fotoğraflarıydı. Çıplak erkek görüntülerini tercih edenlerin oranı sadece % 14'tü.

Bugünlerde masaj yağları, bebek kremleri kullanmak modaydı ve anket kadınların üçte ikisinin bu modaya gönülden ayak uydurduklarını ortaya koyuyordu. Şimdi dikkat! SHE'nin her 10 okuyucusundan 6'sı sevişirken başka bir erkekle aşk yaptığını düşlüyordu. Kadınların "olsa iyi olur" dedikleri bir şey de ayna önünde sevişmekti. Sonuçların tümü gözden geçirildiğinde oral seks, yani cinsel organa ağız temasına dayalı aşk oyunlarının en gözde cinsel tercih olduğu anlaşılıyordu.

Ne yapmalı? "Üzerindeki açık renkte, kolsuz yaz giysileriyle genç kadın geniş bir kanepede sereserpe oturuyordu. Uzun sarı saçları yakınındaki lambanın ışığında parıldıyordu. Adam kadının yanına oturdu. Bacaklarında dolaşmaya başlayan eller yukarılara ulaştığında kadın derin bir nefes aldı. Bir an sonra, hafifçe yukarı kaldırdığı bacaklarından siyah yüksek topuklu ayakkabılarına doğru renkli, küçücük bir kumaş parçası kayıverdi." Nasıl buldunuz? Bu soruyu, yukarıdaki gibi yazı ve görüntülerle sunulan benzeri birçok sahneyi değerlendiren gönüllülere, Chicagolu araştırmacı Sandra S. Kahn sormuştu. Bugün, Kinsey ve Hite raporlarından sonra en önemli cinsellik araştırması olan Kahn raporu cinsel tercihlerin genel bir haritası için vazgeçilmez bir kaynak sayılıyordu. 1981 yılında sonuçlanan araştırma "yatakta ne yapmalı?" diye kara kara düşünenlerin içini rahatlatmıştı.

EMRE ULAŞ/ NOKTA

Kadınlar için çıplak erkeğin tek başına heyecanlandırıcı bir yanı yok

EMRE ULAŞ/ NOKTA

Erkekler, tamam, ama kadınlar da erotik kadın fotoğraflarına bayılıyorlar

Sandra S.Kahn: "Ben uyarı zillerini çaldım."

Ağızseverler. Kahn raporunun da ortaya koyduğu gerçek, hem kadınların hem de erkeklerin oral seksi birinci sıraya yerleştirmeleriydi. Malum sevişme biçimi daha sonra geliyordu. Ama erkekler kadınların en önce "erkek üstte kadın altta birleşme"yi tercih ettiklerini sanıyorlardı. Kadınlar birleşme olmaksızın çıplak halde yapılan aşk oyunlarını da çok uyarıcı ve keyifli buluyorlardı. Orada öyle durup, orasını burasını gösteren çıplak bir erkek ise pek çekici gelmiyordu kadınlara. Oysa erkeklerde oral seksin hemen ardından çıplak kadının uyarıcılığı geliyordu. Kadınlar kendilerinin üstte olduğu birleşme pozisyonunun karşı cinslerince sevilmediğini düşünürlerdi ama yanılıyorlardı. Erkekler için üçüncü sıradaki tercih bu pozisyondu.

Tercih mi, tedbir mi? "Cinsel duygularımız karşısında daha açık olmaya ihtiyacımız var," diyordu, Sandra Kahn. "Erkekler, kültürün onlara öğrettiği cinselliğin en zevklisi olmayabileceğini bilmeliler. Kadınlar ise doğal bir cinsel yaşamı önleyen, yalan yanlış cinsel bilgilerden kafalarını kurtarmalılar." Kahn'ı böyle bir araştırmaya sevk eden şeylerden biri, kadın hastalarının zengin hayal dünyalarına karşın, yoksul bir yatak yaşamları olmalarıydı.

Asıl isteklerini pratiğe dökerlerse "günah duygusunun ateşiyle yanacaklarından" korkuyorlardı. Ya erkekleri onları "orospu" gibi görürse! Erkeklerin durumu da çok farklı değildi. "Sevilir" ve "sevişilir" kadınlar ayrımıyla yetişmeleri cinsel dünyalarını cehenneme çevirmeye yetiyordu. Sonunda yatak odasında tercihlerin yerini tedbirler alıyordu. "Düzgün düzgün" sevişilip, ortalama bir zevkle idare ediliyor, istekler, hayallere bırakılıyordu. Kahn "toplum olarak cinselliğimiz tam anlamıyla arafta duruyor" görüşündeydi. "İki dünya arasında kaldık. Biri ölmüş, diğeriyse doğması beklenen bir dünya." Sevişme de bir dilse, sevişmeden önce de dilimizi kullanıp, kıyısından köşesinden beklentilerimizi, tercihlerimizi birbirimize aktaralım diyordu uzmanlar. Bu, cinselliğin her yeri işgal ettiği günümüzde, havaya uyup yatağa hareket getirelim derken, her şeyi yerle bir edecek bir depreme yol açmamanın tek yoluydu ●

Herkes birbirini ısırıyor ama kimse ısırılmayı sevmiyor

Hürriyet'le
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
dünyayı
yaşayın...
Devlet Baba'nın
4 milyon "üvey"i
'Aynur Aydan, Ağca yı evinde
sakladı.
Türk-İş, 20
KALENDER

TARTIŞMA / KEMAL TAHİR

"Hâlâ Araf'ta"

60'lı yıllarda aykırı tarih tezleriyle tartışmalara yol açan Kemal Tahir, klasik sağ-sol ayrımına girmeyen düşünceleriyle hâlâ gündemde.

Kemal Tahir Türk düşün yaşamının en coşkulu, renkli ve özgü simalarından biriydi

"Tüm edebiyat tarihinde büyüklüğü Kemal Tahir'le kıyaslanabilecek tek kişi Shakespeare'dir." **Halit Refiğ**

"Bilinen tarihi gerçekleri çarpıtıp içine soğan doğrar..." **İlhan Selçuk**

"Türkiye'deki sağ'da olsun sol'da olsun bütün ezberci ve cahillerin ipliğini pazara çıkarmıştır." **Metin Erksan**

"Marksist tarih görüşüne azımsanması mümkün olmayan katkılarda bulunmuş ilk Türk düşünürüdür." **Hilmi Yavuz**

"Klasik anlamda bir çeşit ruh hastası..." **Refik Erduran**

Birbirine taban tabana zıt bu alıntıları, alabildiğine uzatmak mümkündü. 21 Nisan 1973'te ölen Kemal Tahir'in, neredeyse bütün 60'lı yıllar boyunca gündemde olmasının ve hakkında bu denli farklı yargıların oluşmasının sebebi neydi? Neler yazmış ve söylemişti ki böylesine ilginç bir yelpazenin odağı olabilmişti? Ölümünden 14 yıl sonra bildik tarih ve siyaset ölçütlerini karıştırmayı sürdürüyordu, Kemal Tahir.

Aykırı tarih tezleri. Gerek Metin Erksan, gerek Taha Akyol **Nokta**'ya yaptıkları açıklamada 60'lardaki Kemal Tahir olayını iki nedene bağlıyorlardı. İlki, Tahir'in, Kemalist tarih teziyle çelişmesiydi. Altı yüz yıllık Osmanlıyı ve ondan önceki Türk toplumunu, silip atamayacağımızı, bu geçmişten gelen ve bugüne yansıyan toplumsal özelliklerimiz olduğunu, bunları bilmeden bugünümüzü sağlıklı bir biçimde oluşturamayacağımızı söylüyordu Tahir.İkincisi ise bununla bağıntılı olarak Marksist tarih tezini Türk toplumuna bire bir uygulamaya çalışan solculara getirdiği eleştiriydi. Her ülkenin ve toplumun kendi, özgün koşulları vardı. Türk toplumu, Batı'da olduğu gibi klasik toplumsal akış sürecini yaşamamıştı. Farklı bir yapısı vardı. Batı'nın sınıflı toplum yapısının aksine, Doğu toplumunda sınıflar yoktu.

Bu açıklamalar, kuramları doğrudan uygulamaya çalışan sol kesim arasında büyük tartışmalara yol açmıştı. Bir kısım insan Kemal Tahir'in yanında yer alıp, en azından ortaya attığı meselelerin tartışılması gerektiğini söylerlerken, bir başka bölüm kendisini dinlememeyi görev biliyor ve onu "tarihi gerçeklere soğan doğramak", "insan sevmemek", "Osmanlıcı", hatta "tekkeci olmak"la suçluyordu.

Taha Akyol'a göre solun bu tepkisinin kökeninde, Kemal Tahir'in solun içinden gelmiş biri olmasının önemi büyüktü. Solcular kendilerini arkadan bıçaklanmış hissine kapılmışlardı. Ancak Kemal Tahir'e karşı çıkanlar salt solcular mıydı? Metin Erksan'a göre Kemal Tahir, Türkiye'de bütün milliyetçi, sağcı, ümmetçi, muhafazakâr denen takımın da ipliğini pazara çıkartmıştı. Özetle bugün olduğunun aksine sağ cenahtan da genel kabul gördüğü söylenemezdi o sıralar.

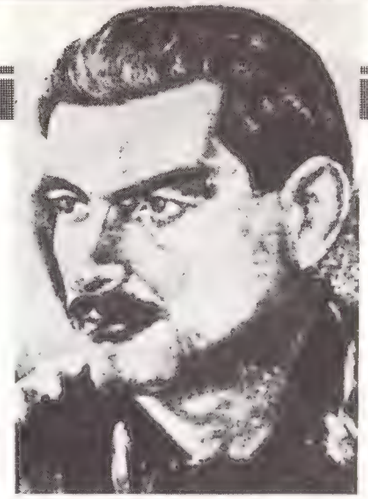

Nazım Hikmet'in fırçasından Kemal Tahir... Yıl 1939 İstanbul tutukevi.

Coşkulu, farklı bir birey. Kemal Tahir 1938 yılında Yavuz zırhlısında isyan çıkarma iddiası ile yargılanmış ve 15 yıla hüküm giymişti. Birlikte yargılandığı kişiler arasında Nazım Hikmet de vardı. Nazım daha o zamanlarda popüler bir isimdi solcular arasında ve onun Kemal Tahir'e olan sevgisi ve inancı biliniyordu. Oktay Akbal şöyle anlatıyor o günleri: "Kemal Tahir'in işte Nazım'ın arkadaşı diye bir havası vardı. Gençliğe seslenen, onları etkileyen bir isimdi."

1950'de hapishaneden çıktıktan sonra da doğal olarak bu misyonu sürdürmesi bekleniyordu. Oysa Kemal Tahir o sulara yanaşmamakta direnmiş ve kendi bildiği çizgide yürümeyi yeğlemişti. En önemli kişilik özelliklerinin heyecan, coşku ve her şeyi bir kere daha düşünmeye meyilli, kuşkucu bir kafa yapısı ol-

"Moskova'da okumamışları hep böyledir"

Kemal Tahir gibi Osmanlıyla yakından ilgilenen ve bu yüzden sık sık tartışmalara konu olan şair, yazar ve araştırmacı Attilâ İlhan*Nokta*'nın sorularını şöyle yanıtladı.

Nokta: Kemal Tahir nasıl biriydi?

İlhan: Kemal ağabey çok hoş sohbet, hatta biraz lafın ucunu kaçıran, heyecanlandı mı da ağzına geleni söyleyen bir adamdı. Yani pek ölçüyü tutturamazdı. Bilgisi -ben Avrupa'ya gidip, bazı şeyleri bilimsel yöntemle öğrenmeye başladıktan sonra fark ettiğim üzere- bütün ötekilerde de olduğu gibi dağınık ve sistemsiz görünürdü bana.

Nokta: Gördüğü ilgiyi neye bağlıyorsunuz?

İlhan: İlki, İsmet Paşa cumhuriyeti zamanının geçerli resmi ideolojisi halkçılık, köylücülükle gelen ve bizde sonradan ilericilik zannedilen roman türünden farklı bir roman tarzı vardı. Ama asıl ağır basan ikincisi, yani bir romancıda tarih perspektifinin olmasıydı. Ancak burada şu saptamayı yapmalıyım, bizim solda (burada sosyalist solu kastediyorum, sonradan sosyalist iddiası taşıyan eski CHP'lileri içermez) tarih perspektifi hep olmuştur. Fakat CHP'den gelenlerde hiç olmamıştır, onun için bu çok büyük bir yenilik olarak gözüktü ve meseleye saldırdılar. Kemal Tahir böyle bir alakayla karşılaşınca entelektüel ve bilimsel hazırlığının taşıyamayacağı bir yükün altına girdi. Kemal ağabeyin gerek doktrin, gerek metodoloji bilgisi ve gerekse metot uygulama kapasitesi sınırlıdır. Tarihimizle ilgili bildikleri de bilimsel sayılabilecek bir metotla olayları irdelemekten çok, edebiyatımızın ya da tarihimizin geçmişinde kalmış, yahut unutulmuş bazı kitapları okuyup, bunlardan kafasında tasarladığı bazı şemalara göre sonuç çıkarmak şeklinde oluyordu. Kemal Tahir şanssızdı. Hem yaşı ilerlemişti, hem Fransızcası ve hem de doktrin hazırlığı yetersizdi. O neslin Moskova'da okumamışları hep böyledir dikkat ederseniz.

Nokta: Peki bu denli saldırılması ve Osmanlılıkla suçlanması neden?

İlhan: Saldıranlar Tanzimat'tan bu yana Türkiye'de gelişmiş olan Batı misyonerliğinin oluşturduğu kişilerdir. Referansları Türk değildir. Karşılarına referansları Türk birisi geldiği zaman yadırgarlar. En kısa yoldan dışlamak için de böyle yakıştırmalara girişirler. Kemal ağabeyin gördüğü tepkinin kökeninde bu vardır, benim gördüğüm tepkinin kökeninde de bu var. Ancak hemen söyleyeyim Kemal ağabeyle ortak tek noktamız ikimizin de Marksist olmasıdır, o kadar. Başkaları ne derse desin ben Kemal Tahir'i Marksist bulurum.

"Sol kendini arkadan hançerlenmiş hissetti"

Kemal Tahir solu olduğu kadar sağı da ilgilendiren bir isimdi. Hatta bugünlerde sağın daha da çok sahiplendiği bir isim görünümünde. Bu konuda görüşlerini aldığımız Tercüman gazetesi Genel Yayın Müdürü Taha Akyol, Nokta'*ya şunları söyledi.*

Nokta: Kemal Tahir'in hem sağ, hem de soldan bu denli büyük ilgi ve tepki görmesini neye bağlıyorsunuz?

Akyol: Bunun temelinde bilinen tarih tezlerine karşı çıkması yatar. Türkiye'de aydınlar arasında yaygın iki tarih tezi vardır. Birincisi Kemalist tarih tezi ki, buna göre Osmanlı'nın incelemeye değer hiçbir yanı yoktur. İkincisi ise bu resmi tezin dışında bir tez arayan Marksist görüşün tezidir. Tahir bu iki tezi de reddedince bütün çevrelerin ilgisini çekmeye başladı.

Kemal Tahir Osmanlı'nın kendine özgü bir toplum yapısı olduğunu, kendi dışındaki toplum yapılarıyla özdeşleştirilemeyeceğini ileri sürerek, Marksizm'in evrensel tarih görüşüne meydan okudu. Kemal Tahir'in kendisi soldan geldiği için de sol kesim kendini arkadan hançerlenmiş hissetti. Öte yandan resmi tarih tezlerinin dışına çıkması, tarihe yeni bir boyut getirmesi sonucu, Türkiye'deki Jakoben ilericiliğe karşı çıkmış olan sağın ilgisini çekti ve sağda alaka gördü.

Nokta: Marksizm'in evrensel görüşlerine meydan okudu diyorsunuz ama bunu yaparken Marksist yöntemlerden yararlanıyordu.

Akyol: Marksizm'i ikiye ayırmak gerekir. Metodoloji olarak ve ideoloji olarak. Kanaatimce Kemal Tahir ideolog Marx'a karşı çıkarken, sosyolog Marx'ın bazı yöntemlerini kullanmıştır.

Nokta: Sizce Kerim devlet, ATÜT tartışmaları bugün hâlâ geçerli mi?

Akyol: Bu söylediklerinizi preendüstriyel toplumla ilgilidir, oysa Türkiye büyük ölçüde sanayileşmiştir. Dolayısıyla ekonomik yapı açısından önemini kaybetmiştir. Ama bir kültür problemi olarak önemini koruyor.

M. Erksan: "60 sonrası herkes yararlandı."

duğu biliniyordu.

Özgün ve herkesçe benimsenen karşıt görüşleri vardı ve bunları açıkça söylemekten kaçınmıyordu. Örneğin hemen herkesin "biz azgelişmişiz" edebiyatı yaptığı bir ortamda "Bunlar Batı'nın kavramlarıdır, hiç de azgelişmiş falan değiliz" diyerek ortalığı karıştırabiliyordu. Bir başka durumda, kimsenin hümanizmaya toz kondurmadığı yıllarda "Hümanizma dünyanın en namussuz sömürüsü olan burjuva sömürüsünü örtbas etmek için ileri sürülmüş duman perdesidir" diyebiliyordu.

İlginç yorumlar. Ancak Attilâ İlhan **Nokta**'nın sorularını yanıtlarken, örneğin hümanizma üzerine söylediklerinin hiç de önemli olmadığını, çünkü eski solcuların aynı gerekçeyle hümanizmaya başından beri karşı çıktıklarını söylüyordu. Ve şöyle devam ediyordu: "Kemal Tahir hümanizmaya karşı çıkarken hâlâ eski solcu tavrı içindedir. Batı'dan gelen diğer olaylara karşı tavrını ise, geçmişine bakarak daha rahat anlayabiliriz. Bildiğimiz gibi Türk komünistleri ekseriyetle Türkocağı'nda yetişmişlerdir. Türkocağı da Türkçü, hatta turancı bir örgüttü. Yanlış bilmiyorsam Kemal Ağabey'de oradandı." Oktay Akbal ise şöyle diyordu: "Biraz Abdülhamit padişahçılığına benzer şeyleri vardır. 1908'de hürriyet ilan edilince bütün bol keseden verilen rütbeler geri alınmıştır. Bu arada babasının rütbesi de teğmenliğe inmiştir. Bunun için bir tepkisi vardır hürriyetçilere. Doğal olarak Kemal Tahir'i de bu olaylar etkilemiş sanıyorum."

Bitmeyen tartışma. Kemal Tahir ismi bugün de ilginç birtakım tezleri ve tartışmaları beraberinde getiriyordu. Ancak ne olursa olsun, "Sabah kalktığımızda evinizin kapı numarasına bakın değişmiş mi?" diye soran Tahir yine de Osmanlıcılıkla, tekkecilikle suçlanmaktan kurtulamıyordu. Oktay Akbal bu konuda şöyle diyordu: "Batılı bir tarafını görmüyorum. Olayları eşeliyor, kendi istediği istikamette bir şeyler çıkarmak için. Yansız, bilim adamı kafasıyla eşelemiyordu."

Peki, solun bir bölümünün Kemal Tahir'i bütünüyle dıştalama çabasına ne demeliydi? Aynı şey yıllarca Ahmet Hamdi Tanpınar için de söz konusu olmamış mıydı? Akbal, "Sağ, öldükten sonra herkesi benimsiyor kardeşim. Ben de ölsem beni de benimser. Bir Sabahattin Ali'yi benimseyemediler, o da öldürüldü falan diye... Yani sağda adam yok ki, sağda işe yarar bir adam çıkaramıyorlar, mecburen benimsiyorlar," diyordu.

Taha Akyol'un bu suçlamalara yanıtı ise sertti: "Bir entelektüelin meseleyi yarış gibi koyup, böyle yorum yapmasını son derece sekter bir yaklaşım olarak görüyorum. Önemli olan tezlerdir. Sağın soldan, solun da sağdan birtakım görüşler alması, yeni sentezlere varmak için gerekmektedir. Bu tür sözleri çok seviyesiz buluyorum."

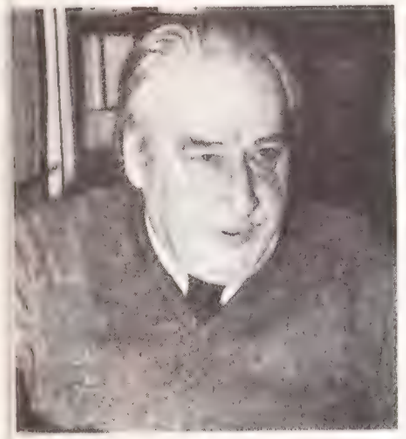

O.Akbal:"Ölsem, sağ beni de benimser"

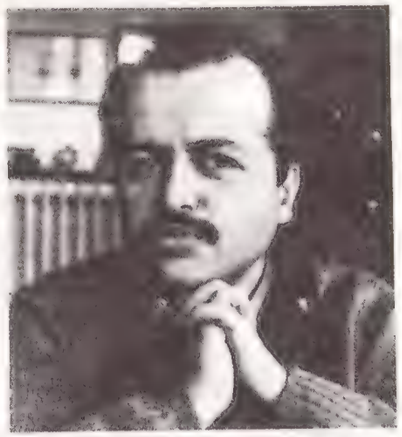

S. İleri: "Sonra daha iyi anlaşılacak."

Şu gizemli tarih notları. Kemal Tahir'le ilgili eski tartışmaların yeniden alevlenmesi için ufak bir kıvılcım yetecek gibi görünüyordu. Üstelik askıda kalmış bir sürü soruyu bir sonuca bağlamak için geçerliydi de bu. Yıllardır Kemal Tahir'in görüşleri hep romanlarından alınan yarım yamalak parçalarla savunulmuş ve eleştirilmişti. Üstelik Selim İleri'ye göre bu da edebiyat tarihimiz açısından yapılmamıştı. Şöyle diyordu İleri: "Kemal Tahir'i geçen zamanın sağladığı sağduyuyla incelemekten yanayım. Üzerinde durmak gerekir. Kemal Tahir'in köylülük konusunda söyledikleri hemen hiç değerlendirilmedi. Giderek güncel politikanın dar kalıplarından sıyrılırsak Kemal Tahir'deki başka dünyaları da keşfedebileceğiz."

Bir başka noktayı da yazarın bir türlü ortaya çıkmayan "gizemli" tarih notları oluşturuyordu. Notları elinde bulunduran Cengiz Yazoğlu **Nokta**'ya yayın çalışmasının son aşamaya geldiğini söylüyordu. İki ay sonra yayımlanacak ilk kitap, belki de Kemal Tahir üzerindeki yarı gizemli havayı bir ölçüde dağıtabilecekti.

"Doğu insanlarının, Batı insanlarının gerekçeleriyle yetinmeye hakları yoktur" diyen Kemal Tahir, bakalım notları yayımlandıktan sonra bir yere oturtulabilecek miydi? Yoksa Metin Erksan'ın yerinde bir tespitle belirttiği bugünkü durum mu sürecekti:

"...Şimdi, Kemal Tahir iki arada bir derede kaldı. Solcular, sağcılıkla, faşistlikle suçladılar onu, sağcılar da komünistlikle. Ne oldu böylece, Kemal Tahir ne cennette ne cehennemde, Araf'ta böyle oturuyor hâlâ. Kemal Tahir'i bu Araf'tan bir yere almak lazım."

Serhat ÖZTÜRK

MENKUL KIYMETLER REHBER SAYFASI

Yüksek kazanç yine İktisat'ta

İktisat Bankası Menkul Değerler Merkezi ve şubelerinde satışa sunulan özel sektör tahvilleri yüksek kazanç sağlamaya devam ediyor

Ayrıca, Hazine Bonosu, Devlet Tahvili, Hisse Senedi veya Gelir Ortaklığı Senedi almak için **Menkul Değerler Merkezi**'ni ve **İktisat** şubelerini arayabilirsiniz.

İKTİSAT MENKUL DEĞERLER MERKEZİ

İktisat Menkul Değerler Merkezi
Esentepe: Büyükdere Caddesi 165, Esentepe İstanbul Telefon: 172 7000 - 166 2731
Osmanbey: Halaskargazi Caddesi 180, Osmanbey Telefon: 146 0410

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- **Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,**
- **Portföy danışmanlığı hizmetini,**
- **Borsa işlemlerinde en uygun şartları,**
- **Her hafta devlet ihalelerine katılma imkânını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.**

Adres: Büyükdere Cad. Alba İş Hanı 67/71 Kat 5
Mecidiyeköy/İstanbul
Telefon: 172 16 01 - 172 51 42 - 172 50 69
Telex: 27170 esgttr.

PAN AM'DAN DAHA FAZLASINI BEKLİYORSUNUZ. HAKLISINIZ.

Günümüzde hâlâ birkaç isim kaldı, kendisinden en iyiyi vermesi beklenen. İşte bunlardan biridir Pan Am. Ve Pan Am bu isimden bekleneni vermekten yanadır.

Günümüzde havayolu şirketleri fiyatlarını yüksek perdeden ilan edip, hizmete gelince sözü üstü kapalı geçiştirirken, Pan Am, müşterilerine ucuz fiyatlarının yanı sıra süratli, özenli, güvenilir hizmet sunmakta kararlıdır.

Yeni rezervasyon sistemimiz sayesinde bilet işlemleri büyük hız kazanıyor, havaalanında uzun kuyruklar oluşmuyor.

Bakım personelimiz şimdi Coach, Clipper ve First Class kabinlerini yeniden dekore ediyor, döşemeleri, halıları yeniliyor, herşeyi tek tek temizleyip, cilalayıp parlatıyor.

Mühendislerimiz daha geniş raflar, yeni ışıklandırma düzenleri, yeni elektronik kulaklıklar, yeni video cihazları takıyorlar.

Ve siz rahatça koltuğunuza yerleştiğinizde bizler de uçağınızı piste çıkarıp, sizi gideceğiniz yere tam zamanında ulaştırmak için daha gayretle çalışıyoruz. Bugün Pan Am bütün havayolları içinde en dakik iniş - kalkış performansı gösteren şirkettir.

Usta aşçılarımız yepyeni, leziz menüler hazırladılar sizin için. Bu yıl Pan Am'ın yolcu başına tahsis ettiği yiyecek harcaması öteki Amerikan havayolu şirketlerinden kat kat fazla.

Bugünden itibaren Pan Am'dan daha da fazlasını bekleyebilirsiniz. Çünkü biz kendimizden çok şey bekliyoruz.

PAN AM'DA DAHA FAZLASINI BULACAKSINIZ.

45 × 45

Ali Candaş '87

RESİM SERGİSİ
17 Nisan-30 Nisan

RAMKO SANAT MERKEZİ
Atiye Sokak No: 8/2 Yuva Apt. Teşvikiye/İstanbul Tel: 141 77 09

Britanya imparatorluğu şeker şirketinin "ajan provokatörü" Sir William Walker rolü, vaktiyle Oscar ödülünü reddetmiş olan Brando'ya meslek yaşamının en önemli ve başarılı kompozisyonlarından birini gerçekleştirmek fırsatını vermişti.

TV / EKRANDA SON DÖNEMİN EN ÖNEMLİ FİLMİ

Görkemli bir siyasal sinema örneği

20. yüzyılın başlarının Küba'sı, günümüzün Afrika ulusları ya da yakın geçmişin Vietnam'ı gibi tarihin kanlı, şiddetli savaşlara ve kıyımlara sahne olmuş sömürgecilik örneklerini çağrıştıran konusuyla ilgi çekecek "Queimada" filmi ekrana geliyor.

Son günlerde TRT TV'sinde yapılan keyfi değişikliklerin, film ve program ertelemelerinin bir hayli çoğaldığı gözleniyor. Bu konuda sıralanabilecek yığınla örneğe en son geçen hafta sessiz sedasız yayından kaldırılan Ken Russell'ın D.H. Lawrence uyarlaması **Women in Love**-Âşık Kadınlar'ı eklendi. Bu hafta da TV-2 programında, sakıncalı görülüp tümden sansür edilebilecek bir siyasal sinema başyapıtı yer alıyor. TRT "zihniyetine" oldukça aykırı kaçacak ve içeriği bakımından hayli "muzır" bulunabilecek bu film, 1919 doğumlu İtalyan yönetmeni Gillo (Gilberto) Pontecorvo'nun ünlü **Queimada-İsyan**'ı. Ne yapıp ne yapmayacağı pek belli olmayan TRT'mizin iyi tarafına gelirse izleyebileceğimiz **İsyan** kuşkusuz Sinema Günleri fırtınasını geride bırakan tüm sinemaseverleri 24 Nisan Cuma gecesi mıknatıs gibi ekran başına çekecek önemde, kuraldışı, görkemli bir yapıt.

"Yanmış" bir adada olanın bitenin öyküsüdür. Cezayirlilerin 1956-62 arasında Fransızlara karşı verdiği bağımsızlık savaşımını beyaz perdeye yansıtan, unutulmaz **Cezayir Savaşı**'yla ünlenen İtalyan sinemacı Gillo Pontecorvo'nun, kamerasını yine sömürülen ulusların özgürlük ve kurtuluş savaşlarına yönelttiği **Queimada,** nedendir bilinmez 1971'lerde sinemalarımızda gösterilirken apar topar vizyondan kaldırılıvermişti. Ama 2 yıl sonra yeniden gösterilme olanağı bulunduğunda kimi keskin "sol" çevrelerde bile değişik tepkilerle karşılanmış, epeyi tartışma konusu edilmişti. Portekizlilerce yakılıp yıkılarak sömürülen ve "yanmış" anlamına gelen Queimada Adası'na Sir William Walker adlı bir İngilizin (Marlon Brando) gelişiyle başlayan film, zenci ada halkını Portekizlilere karşı kışkırtan ve İngilizlerin kucağına "oturtan" Sir Walker'la zenci lider Jose Dolores'in (Evaristo Marquez) kişisel ilişkileri düzeyinde sürüp sonuçlanıyor. **Cezayir Savaşı**'nda kitleyi ön plana çıkaran Pontecorvo, karaderili ada halkının bilinçlenişini yansıttığı **Queimada**'da bu kez tüm emperyalizmin "prototipi" sayılacak İngilizle zenci Dolores'in ilişkisini odak noktası olarak alıyor.

"Kurtuluşa kadar omuz omuza". Afrika uluslarının durumu, 20. yüzyıl başlarının Küba'sı ya da yakın geçmişin "taze" Vietnam'ı gibi, tarihin kanlı, şiddetli savaşlara ve kıyımlara sahne olmuş sömürgecilik örneklerini çağrıştıran konusuyla **İsyan** ezilen ulusların kurtuluş savaşımlarını görüntülemekle dikkati çeken Avrupalı marksist bir yönetmenin, uluslararası egemen sinema piyasasında, şematizme düşmeden de, Marlon Brando gibi "star" bir oyuncu kullanarak, gösterişli, "spektaküler" üstün yapım kalıpları içinde amaçladığını anlatabilme çabasının coşkulu ve başarılı bir ürünü. Queimada Adası'nın 10 yıllık öyküsüne sığdırdığı ajan provokatörleri, hainleri, işbirlikçileri, paralı askerleri ve başkaldıran yerlileriyle özgürlüğün ezilen, sömürülen ulusların uyanışıyla elde edileceğini vurgulayan Pontecorvo'nun dünya görüşünün, siyasal tavrının sağlamlığı, Hollywood'un alışılmış cilalı ve göz boyayıcı üstün yapımlarının klişelerinden arındırılmış bu filmde baştan sona kendini duyuruyor. Yerli halkı köleleştirilmiş Queimada'yı Portekiz'in elinden alıp topraklarında güneşin batmadığı Büyük Britanya İmparatorluğu'nun sömürgesi yapmak misyonuyla adaya ayak basan Sir Walker'in yönlendirmeleriyle hamallıktan kitlelerdeki kıvılcımı ateşleyen devrim kahramanlığına soyunan Dolores'in yenilen Portekizlilerin yerine bu kez İngilizlerin geldiğini "fark etmesiyle", ulusal bağımsızlık hareketlerinin ne gibi politikalarla yozlaştırılarak yeni-sömürge tipine dönüştüğünü yansıtıyor film. İngiliz kuklası Vali Sanchez'in (filmin ikinci starı Renato Salvatori) öldürülmesi ve Walker'in yeniden Queimada'ya gelmesiyle **Cezayir Savaşı**'nın Ali le Pointe'i gibi "bilinçleniyor" Dolores. Giderek adamlarıyla İngiliz bağımlılığına başkaldıran bir gerilla savaşına giriştiği filmin ikinci bölümünde yakalanan kahramanımız bu kez İngilizin "kaçma önerisi" tuzağına düşmüyor. Ve finalde Dolores "Uygarlık beyazlara ait diyordun İngiliz, hangisi ve ne zamana kadar?" sorusuyla ölümü kabullenerek filmin mesajını vurguluyor, her türlü baskı ve sömürüyü ergeç altedecek bir efsaneye dönüşüyor. **Queimada**'nın finali, baştaki gibi Walker'in bavullarını taşımak isteyen bir başka "Dolores"in "aristokrat kalıntısı" İngilizi bıçakladığı sahneyle "bağlanıyor."

Bir kaç kez izlenebilecek bir film. Siyasal içerikli başka başarılı filmlerden hatırlanan senarist Franco Solinas'ın Norman Grant'ın "Queimada'da İsyan" adıyla dilimize de çevrilmiş romanından uyarladığı senaryo, özellikle kalabalık sahnelerde ve kitle çekimlerinde 1966 Venedik Festivali galibi **Cezayir Savaşı**'ndan hiç de geri kalmayan bir başarı düzeyini tutturan yönetmen Pontecorvo'ya **Cezayir Savaşı**'ndaki belgesel gerçekçiliğini de aşma fırsatı getiriyor. **İsyan**'da didaktizmden kurtulup görsel bir heyecan yaratan kalabalık çekimleri, ada halkının matem dansları, Portekizlileri altettikten sonra düzenlenen zafer şenlikleri, Portekiz valisinin öldürülüşünü izleyen eğlentiler, vb. coşkulu sahneler kolay kolay unutulur gibi değil. Marcello Gatti-Giuseppe Ruzzolini'nin başarılı görüntülerinin yanı sıra Ennio Morricone'nin müziği de sahnelerin karakteri bakımından başarılı bir uyum ve çarpıcı bir etki sağlıyor. Tabii günümüzün 175 kiloya varan şişman Marlon'u da **İsyan**'ın başarısında söz sahibi. Başta Brando olmak üzere tüm amatör oyuncu kadrosunun da çabasıyla sonuçta siyasal sinemanın görkemli bir başyapıtı nitelemesini gerçekten hak ediyor **İsyan.** Pontecorvo ve ekibinin, United Artists'in dağıtımını üstlendiği, 1968 İtalyan yapımı, 132 dakikalık bu etkileyici ve özgün yapıtı gösterildiğinde mutlaka ekran başında olunmasını gerektiren, kaçırılmayacak türden bir film kısacası ●

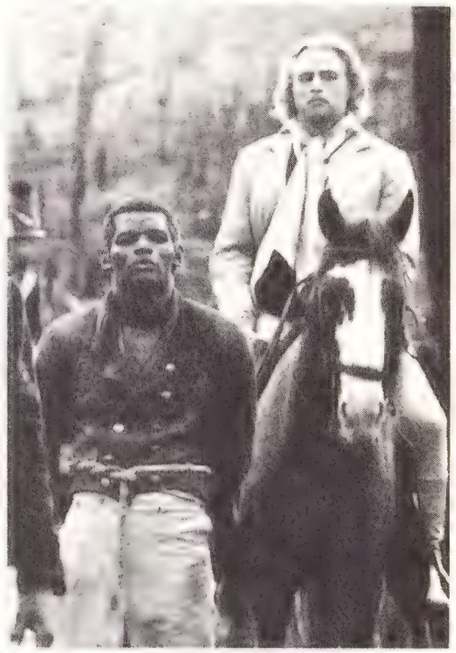

Daha önce hiç sinema deneyimi olmayan ama yüzüyle Pontecorvo'nun ilgisiniçeken Evaristo Marquez'le Brando, "İsyan"da çok başarılılar

Bach müziği Brando'nun imdadına yetişmişti...

"Dolores'in Sir Walker'ın yüzüne tükürdüğü sahnenin çekiminde epeyi zorlandık. Nedeni Brando'ydu. Belki tuhaf gelebilir ama Brando duygululuğu nedeniyle olsa gerek, bunca yıllık çalışmadan ve başarıdan sonra bile zor sahnelerden son derece korkuyordu. Böyle durumlarda oldukça heyecanlanıyor ve sinirleniyordu. Söylediğim sahnede de çalışamaz durumdaydı. Çekime ara vermemiz giderek uzayınca, bu sahneye uygun hareketi verdiğini bildiğim için Bach'ın 156 numaralı kantatını çaldırdım ve bütün konuşmaları çıkarıp attım. Brando'ya da hiçbir şey açıklamadan artık çekime başlayacağımızı, çok beklediğimizi, bir şey yapmayı deneyeceğimizi söyledim. Müziği, kollarını açıp boşluk duygusunu belirtmesini istediğim ana koydum. Ona haber vermeden müziği başlattım. Yalnız 'konuşmanın son bölümünü söyleme' diye uyardım. Kabul etti. Buna memnun oldu, bu kadar uzun konuşma kullanmanın saçma olduğunu söyledi. Bu dakikadan sonra müzik onu öylesine etkiledi ki şaşılacak bir oyun çıkardı. Bitirdiğinde bütün ekip alkışladı. Bu bölüm orada sonradan perdede olduğundan daha etkiliydi. Elde ettiğimiz beklenmedik gerilim şaşırtıcıydı. Brando iki sayfalık konuşmanın müzikle değiştirildiğini ilk kez görmüştü. Ama çok memnundu."

(Yönetmen **Gillo Pontecorvo**'yla 'Film Quarterly' dergisinde yayınlanmış bir söyleşiden alıntı)

Hanımlar!
Leğenlerinize Çiçek Ekin!
Rowenta Geldi...

Rowenta, geliştirilmiş bir otomatik çamaşır makinesidir.
Dört gözlü deterjan kabini vardır. Birinci ve ikinci gözlere deterjanları, üçüncü göze yumuşatıcıyı ve dördüncü göze çamaşır suyunu koyarsınız. Beyaz çamaşırlarınızı leğende çamaşır suyuna basmazsınız...

Geliştirilmiş bir otomatik çamaşır makinesi alın. Rowenta alın. Leğenlerinize de çiçek ekin, çiçek...

- Sessiz ve sarsıntısız çalışır.
- Enerjiden, zamandan, deterjandan ve sudan tasarruf etmeniz için: Sıcak ve soğuk su kabul edecek çağdaş bir sistemle donatılmıştır.
- Son derece kolaylık ve tasarruf sağlayan, 18 ayrı program imkânı vardır Az kirli, çok kirli, yünlü, sentetik, v.s. akla gelen her çeşit çamaşırı özenle yıkar, durular
- Dış etkenlere dayanıklı, uzun ömürlü, özel dizaynlı, paslanmaz çelik kazanına 5 kg. kuru çamaşır alır
- Rowenta, Geliştirilmiş Otomatik Çamaşır Makinesi'nin bütün Türkiye'de yaygın servis ağı vardır

Dört Gözlü Deterjan Kabini

Ön yıkama ve temel yıkama için deterjan, yumuşatıcı ve çamaşır suyu konmaya elverişli biçimde, dört gözlü olarak hazırlanmıştır. Seçilen programa göre, en uygun zaman ve miktarı otomatik olarak ayarlar.

Rowenta

"geliştirilmiş otomatik çamaşır makinesi"

Üretim: * **Elektropak A.Ş.**
Türkiye Genel Dağıtımı: * **İleri Elektrik, İhracat Ticaret A.Ş.**
Bankalar Cad. Şark Han No: 50 Kat: 2, Karaköy - İstanbul
Tel.: 143 81 60 (4 hat)
Ankara: 19 65 03 - 19 28 86, İzmir: 25 75 15 - 25 75 18, Adana: 309 13 / 14

* Bir Cankurtaran Holding kuruluşudur.

KÜÇÜK İLANLAR

Apartmanlarda, gecekondularda yakıt masrafını azaltmak, duvardan-çatıdan gelen soğuğu önlemek için

FEPOR®-Styropor

FEPOR ISI YALITIM VE AMBALAJ SANAYİ A.Ş.
Merkez: 2. Taşocağı Cad. Oğuz Sok. Barbaros Han Kat 1 Tel: 172 39 00
Telex: 26455 A/U (80300) Mecidiyeköy/ISTANBUL
Ankara Bürosu: G. Mustafa Kemal Bulvarı 139/A Maltepe Tel: 30 40 82 / 30 74 09 Telex: 44050 Fenis

ZEKİ KIRAL
Resim Sergisi
16 Nisan - 9 Mayıs 1987

SOYAK
SANAT GALERİSİ
Büyükdere Cad. 38
(Adabank-İş Bankası Arası)
Mecidiyeköy-İST
Tel: 166 72 35-166 70 37

DOST KİTABEVİ

"YENİ YAYIN ve MÜZİK KASETİ BÜLTENİ"

Kitabevimiz, okurların ve müzikseverlerin yeni yayınlanmış kitap ve müzik kasetlerinden haberdar olması amacıyla her ay bir bülten yayınlamaya başlamıştır. Ücretsiz olarak abone olmak için bize adresinizi bildirmeniz yeterlidir.

Kitap ve kaset istekleriniz ödemeli servisimizce karşılanacaktır.

DOST KİTABEVİ
Merkez: Konur Sk. No:4, Kızılay/ANKARA
Tel: 118 83 27
Şube : Zafer Çarşısı, No: 13, Yenişehir/ANKARA
Tel: 132 12 81

VE REKLAM: 125 68 95 - 118 56 74

KÜÇÜK İLAN... BÜYÜK ETKİ...

Karar vermek yetkisinde olanlar, meslek sahipleri ve "küçük ilan"ın önemini bilenler için NOKTA Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle NOKTA'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak.

- Nitelikli eleman arayanlar
- Doktorlar, klinikler
- Lokanta, bar ve Cafe'ler
- Seminerler, sempozyumlar
- Özel haftalar, fuarlar, sergiler
- Yayınlar ve her türlü duyurularınız

Nokta'da değerini bulacak.

Küçük ilanda da artık NOKTA var

YAYIN /"ELVEDA BAŞKALDIRI" TARTIŞILIYOR

"Rüya bitti" mi?

Ertuğrul Özkök'ün "Elveda Başkaldırı" kitabı Sol'da büyük tartışmalara yol açtı

20 yıl boyunca dillere pelesenk olmuş pek çok kavram: Yabancılaşma, diyalektik, milli burjuvazi, A.T.Ü.T., çokuluslu şirket, MDD vs., vs., bu kavramlar artık yok. İşin garibi hayatımızın hiçbir anında artık bu kavramlara gereksinim de duymuyoruz. Durum böyleyse, geçmişimizle ilgili köklü bir trajedinin de farkında olmalıyız. İnsanların uğruna ölümü dahi göze aldığı kavramlar hayatımızdan ve sözlüğümüzden bu kadar kolay çıkıyorsa, yaşadığımız bütün bu 15-20 yıllık dönem bir yanılsama mıydı? Ya da acı bir şaka mı?

Ertuğrul Özkök, bu soruyla yetinmiyor, geçtiğimiz günlerde yayınlanan ve çok büyük tartışmalara yol açan **Elveda Başkaldırı** isimli kitabında, Türk okuruna ürpertici gelen pek çok sorunun cevabını arıyordu. 68 olaylarıyla simgeleştirebileceğimiz başkaldırı ruhu öldü mü? Marksizm teorik olarak iflas yıllarını mı yaşıyor? Siyasal pratikte sosyalizm birkaç geri kalmış ülkeye mi sığındı? Ya "Elveda"lar? Sendikalar, öğrenci örgütlenmeleri, büyük önderler, ideolojiler, inançlar... hepsine, ilelebet, elveda mı?

Ne Marks, ne de İsa... Ertuğrul Özkök 68 kuşağının nostaljisine hem sosyolojik, hem de tam anlamıyla kişisel bir açıdan bakıyor ve bu nostaljinin odağında yer alan "başkaldırı duygusu"na elveda diyordu. Özkök, bu elvedaya gelene kadar birçok tartışılmaz düşünceyi sorgulamaya çağırıyordu. "Marksizm denilen ve şu güneşin altında olup biten her şeyi açıklayabildiğini 100 yıldır pek çok insana kabul ettiren bir ideolojinin tüm cephelerdeki iflasıyla yıkılmaya başlayan dayanışma efsanesi," Ertuğrul Özkök'e göre toplumsal sistemi altüst edecek toplu eylemler mitosunun da yıkılışının bir göstergesiydi. "Radikalizmi parola yapmış bir çağın insanları için devrim gereksinimi hayati bir ihtiyaç haline dönüşür" diyordu Özkök. Başkaldırı ise devrimlerin arkasında gezinen, adeta insanları devrime iten halet-i ruhiyeden başka bir şey değildi. Ama "Başkaldırı"cılar ısıtılıp ısıtılıp önlerine sürülen, temcit pilavına dönen devrim efsaneleriyle yetinemiyorlardı. Tam, her şey düzelecekken, tam kitleler barikatlara koşarken, bir yerde bir yanlış yapılıyor, ya ayaklananların "bacakları kırılıyor", ya da kitleler aldatılıyor, yepyeni bir cenderenin içinde buluyorlardı kendilerini. 68 Prag'ı da, 1917 sonrasında Stalinizme sürüklenen Rus İhtilali de bu sürecin üzücü örnekleriydi Özkök için.

Gücünü yüzyıllardır koruduğu avareliğinden, aykırılığından, uzlaşmazlığından alan "başkaldırı ruhu", tüm bozgunlara, ihanetlere karşın 1968 baharında bir kez daha kitleleri sarıyor; dudaklardan bir çığlık olarak dökülüyordu. Ama bu kez işin rengi değişmiş, gençler imkânsızı istemişlerdi. Özkök, 68'in kahramanları için "Hiç olmazsa denediler" diyordu. Evet denemişler ve "bastırılmışlar"dı. "Bugün, 21. yüzyıla artık böyle bir duygudan yoksun olarak girmenin hazırlığı içindeyiz. Başkaldırı duygusu bütün cephelerde bastırıldı" diyordu Ertuğrul Özkök. Ve 'kızılca kıyamet' de tam bu noktada başlıyordu.

"Çukurdakiler ve hüsran muhabbeti." "Çukurdaki, kendi göremediği dünyayı yok ilan eder. Mücadele gerilediğinde, dönmüş aydınlara dönmelerinin normal olduğunu kanıtlamak için yazılar yazmak yeni bir meslek oluyor" diyordu 68'li Hasan Yalçın. Yalçın eleştirilerini şu sözcüklerle sürdürüyordu: "Eski başkaldırıcılar artık kaleyi içerden fethetmeye karar ver-

Ahmet Altan

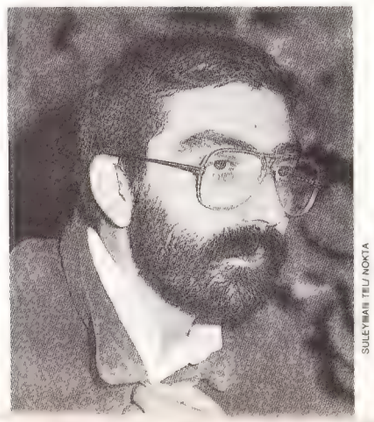

SÜLEYMAN TELİ/ NOKTA

Enis Batur

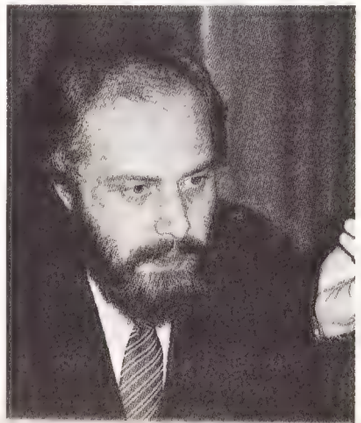

BATUHAN KIRANI/ NOKTA

ADEM ALTAN/ NOKTA

E. Özkök: "Her toplantıda, her mitingte 5 posta tekrarlanan Enternasyonal duası çoktan öldü. Gençlerin yeni Enternasyonal'i pop müziği."

'Bireyin yeniden keşfedilmesi'

"Elveda Başkaldırı" isimli kitabıyla önemli tartışmalar açan Ertuğrul Özkök* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: 68 kuşağı sizin için ne anlama geliyor?

Özkök: 68 kuşağı Batı'da, öğrenci hareketlerinin birden alevlendiği yılların gençliğine tekabül eder. Türkiye için de büyük ölçüde Batı'dan esinlenme söz konusudur. 1968'de 21 yaşındaydım, bütün doğru ve yanlışları ile ben de bu kuşağın bir üyesiyim. Bu fikirlerden etkilenen, hem siyasal hareketlerle ilgili, hem de diskoteklere giden, sabahlara kadar pop müzik dinleyen bir kuşağın tipik bir örneğiyim.

Nokta: "Toplumsal değişim başkaldırı olmaksızın da gerçekleşebilir" sözüne bazı eleştirmenler örneklerinizin apolitikliğinden dem vurarak karşı çıkıyor.

Özkök: Bu soruyu hiç anlamıyorum. Bahsettiğim olguların hangisi apolitik? Afrika'ya yardım konserleri mi? Pop müziğin akılalmaz gücü mü? Modadaki gelişmeler mi? Bir şeyin politik olması için ille de siyasi parti, dernek, sendika, grev gibi klasik terimlerle mi ifade edilmesi gerekiyor? Ben diyorum ki, dünya kitlesel nitelikli bir siyasi iklimden, bireyin yeniden keşfedildiği bir başka siyaset iklimine giriyor.

Nokta: Kitabınızda "Türkiye geçmişi unutmak istiyor" diyorsunuz? Bu "geçmişimizi unutmalıyız" şeklinde de anlaşılabiliyor.

Özkök: Ben hiçbir zaman geçmişi unutmaktan söz etmedim. Geçmişle iç içe, bütün dünyayı ona göre tasarlayarak yaşamaktan bahsettim. Türkiye ilginç bir ülkedir. Her kuşağının "gerçeği kendi kendine ve yeniden keşfetmek" gibi bir alışkanlığı vardır. Bu yüzden ne 27 Mayıs'dan ne de 12 Mart'tan ders alamadığımız gibi, her defasında olayları yanlış değerlendirerek sonunda 12 Eylül öncesi dejenerasyonuna girdik. Bütün bunlardan uzaklara, hem de çok uzaklara bakabilecek insanlara ihtiyacımız var dedim. Bunlar çıkmaya da başladı. Elinde çantası Singapur'da iş aramaya giden yeni iş adamı kimliği bunun bir örneği. Hayalperest insanlara 60-80 arasında karalanan, aşağılanan bir kavram olan ütopyaya ihtiyacımız var. Geçmişin muzaffer günleri ile oyalanmayı vakit kaybı sayan insanlara, **yeni** insanlara ihtiyacımız var.

Nokta: Son günlerde dillerden düşmeyen bir sözcük "Elveda", "Merhaba" diyebildiğimiz şeyler de var mı?

Özkök: Geçen her yıl bir şeylere elveda demektir. Ben sadece mensubu olduğum bir kuşağın dünyayı değiştirme konusundaki azim ve davranışının, bu kuşağın kimliğinin ortadan kalkışının bende uyandırdığı hüznü dile getirmeye çalıştım. Yaptığım biraz da bu hüznün tahlilidir. Ne bir furyaya katılmak, ne de çarpıcı bir başlık arama kaygım oldu. Bana hüzün veren garlardan kalkan bir trenden geride kalanlara bakmaya çalıştım.

Nokta: Sadece, Batılı olgulara ve düşüncelere dayanarak Türkiye'ye yönelik yanlış çıkarsamalar yaptığınızı ileri sürenlere ne diyorsunuz?

Özkök: Bakın, kitabımdaki bazı eleştirilerin ne kadar haklı olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Ben Türkiye'de artık böyle soruların sorulmaktan vazgeçildiğini sanıyordum. Bana, Türkiye üzerine üretilen hangi tezde Batılı sosyologların, siyaset bilimcilerin izi olmadığını açıklasınlar önce! Batı, Türkiye'den bu kadar uzak mı? Benim 14 yaşında bir kızım var ve odasının duvarları Duran Duran, Dire Straist resimleriyle dolu. Bir Fransız okulunda okuyor ve akşamları yatağa girince dua ediyor. Saç biçiminin New York ve Paris'te gördüğüm yaşıtlarından farkı da yok.

mişler. Başkaldırı ruhu artık girişimcilik ruhu haline dönüşmüş. Hem de satılmış duruma düşmeden.''

Evet herkes aynı kanıda değildi. 1980 sonrasında yeni bir sosyalizm arayışı içinde yayın hayatına başlayan **Zemin** dergisi yöneticilerinden Orhan Dilber de bu kitabı ''Bir hüsranın dile getirilme çabası'' olarak nitelendiriyordu. Ayrıca ''Başkaldırı'' sözcüğünün tanımlanışı hakkında da derin kuşkuları olduğunu belirtiyordu. Dilber'e göre bir psikoloji değil, toplumsal bir olguydu başkaldırı. Ertuğrul Özkök'ün kullandığı şekliyle ''tarihsel ve kolektif bir kavram olmaktan çıkıyordu. Tabii ki bir insanın tercihleri kendi hayatına ilişkin şeyler'' olacaktı. Böylece herkesin ''hüsrana uğrayacağı, üzüleceği, nostalji duyacağı, beklentilerini karşılayamayacağı'' dönemler olacak, ancak bu ''özlemler ve duygular artık toplumsal ya da siyasal boyutta tartışılamayacak kadar bireyselleşecekler''di.

''Somut mücadeleden geçtin mi?'' Tartışma, konunun Türkiye'ye yaklaştığı noktalarda daha da hırçınlaşıyordu. Ertuğrul Özkök evrensel bir düzlemde kalmayı tercih etmiş, ama örneğin ODTÜ'lü Devrimci Ahlak Zabıtaları'nın kız erkek ilişkisini denetleyen tavırlarına da sırası geldiğinde değinmişti. Söz, Türk Solu'nun geçmişine geldiğinde ufukta bir ''Dur'' işareti gözüküyordu. Dilber, kesinlikle aynı bakış açısını paylaşmadıkları insanların, özellikle de Özkök gibi 70'li yılların somut mücadelesi içinde yer almamış olduğunu 'düşündüğü' insanların geçmişle hesaplaşmada bir rolü olamayacağını ileri sürüyordu.

Elveda Başkaldırı'yı son yıllarda yazılmış en önemli bilimsel kitap olarak değerlendirdiğini söyleyen Enis Batur ise, ''Kim kime, hangi eleştiri hakkını verecekmiş! Film seti mi burası,rol dağıtımı mı yapılıyor?'' diye soruyor ve Özkök'ün denemelerinin önemini şu sözlerle açıklıyordu: ''Katılalım ya da katılmayalım, tartışma açacak bir perspektif kurması önemli. Eğer içindeki düşünceleri paylaşmıyorsak ve bu tepkimizi dile getirirsek, o zaman bu kitaba çok şey borçlu olduğumuz ortaya çıkacak.''

''Marksizm yaşıyor.'' Ertuğrul Özkök'ün kitabının ister istemez yol açtığı en ilginç tartışma ise ''Batıcılık'' ve ''Elveda Marksizm'' konularındaydı. Halil Berktay, ''Türkiye'nin olgularına bakışındaki seçmecilik ve kitabının tüm canlı imajları, simgeleri, Paris, John Lennon, Pink Floyd vs. sadece liberal Batı iletişim literatürünün aktarmacılığını kitabına esas aldığını göstermekle kalmıyor; ayrıca yazarın ruhen büyük ölçüde Batı'da yaşamaya devam ettiğini düşündürüyor'' diyordu. Ahmet Altan bu eleştirinin son derece yersiz olduğunu, ''Türk toplumunun homojen olmadığını ve bu kitabı okuyacak insanların da hayatlarında 'O Batılı' ölçütlerin bol bol var olduğunu'' söylüyordu. Enis Batur ise bu eleştiriye çok daha sert bir cevap vermekten yanaydı: ''Türk aydını zaten Batılı kaynakları kullanıyor. Kim Doğulu düşünürlerden yararlanıp özgün düşünceler üretmiş ki? Özkök'le hemen hemen aynı kaynaklardan okuma yapan kişiler, bu kaynakları kullandığı için onu hor görüyorlar. Bir kıskançlık mı? Bu, bana komik geliyor.''

Ya devrimler çağının kapanışı? Bu konudaki eleştiriler de bir hayli yoğundu. Halil Berktay 70'lerdeki 'maceracı solculuğun', tüm hatalarını devrim ve başkaldırı kavramlarına yüklemek bir reddiye düzmektir, diyordu. Berktay'a göre bu reddiyeden artakalan ''toplumun ideolojisiz ve sınıflarüstü uzlaşmalar yoluyla tedrici evrimi'' olacaktı. Berktay şu saptamayla sözlerine devam ediyordu: ''Bu kitap bir karikatürdür. Hippylik artı Gueveracılık indirgemesi, özellikle üçüncü dünyada çok daha sağlıklı bir anlayış doğrultusunda mücadele eden kitlelerin varlığını inkâr etmektir. Ertuğrul Özkök ise insana intihardan ve uyuşturucu kullanmaktan, ya da inançsızlığı bir yaşam felsefesi haline getirmekten başka bir alternatif bırakmıyor.''

Yeni bir eylem, yeni bir politika. Başkaldırı ruhuna elveda diyen Ertuğrul Özkök ise, eylemliliğe ve toplumsal hareketlere kesinlikle aynı gözle bakmıyordu. Özellikle 1980 sonrasında giderek artan sınırlı amaçlı hareketler Özkök'ün en büyük dayanağıydı. E. Özkök'e göre, Band-Aid, Sport-Aid, SOS Racism, Greenpeace, Uluslararası Af Örgütü, Afrika'ya Yardım Konserleri 80'li yılların en önemli siyasal hareketleriydiler. Bunların geçmiş siyasi hareketlerle en ayırt edici yönünün ise, ''somut bir talep etrafında görkemli bir örgütlenme gerçekleştirip, isteklerin elde edilmesinden sonra hemen dağılmaları'' olduğunu söylüyordu Ertuğrul Özkök.

Özkök'ün karşılaştığı tüm eleştiriler göz önüne alındığında Ahmet Altan ve kitabın yayımevinin yöneticisi Atıl Ant kitaba tuhaf bir panikle yaklaşıldığını ve ''Bir ömür boyu fikirsel tutarlılık içinde olmanın çok matah bir şey olmadığını'' söylüyorlardı. AFA Yayınları yöneticisi Atıl Ant açısından süregiden tartışmalar yanlış bir platforma çekilmişti. ''Biz başkaldırıya 'elveda' demiyoruz. Aksine tabuları tartışmaya açarak kültürel tek yanlılığa başkaldırıyoruz. Biz devrimi çok sevmiştik ve Elveda Tarzan'ı da bu nedenle yayınlayacağız'' diyordu Atıl Ant.

Zaten, Ertuğrul Ozkök de o kadar kesin konuşmuyordu: Ne John Lennon gibi ''Rüya bitti'' diyor, ne de umutsuz ve mutlak bir 'elveda' ile yetiniyor, son sözü de bu tavrını perçinliyordu: ''Elveda başkaldırı, belki bir gün daha mutlu bir randevuda buluşmak umuduyla...''

Ali BORATAV Sinan HINCAL

Hasan Yalçın

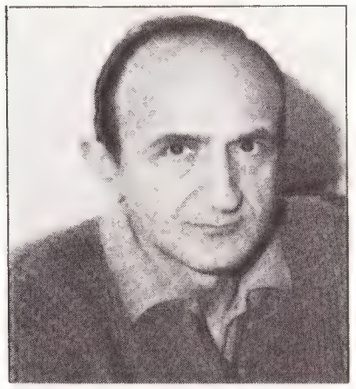

Halil Berktay

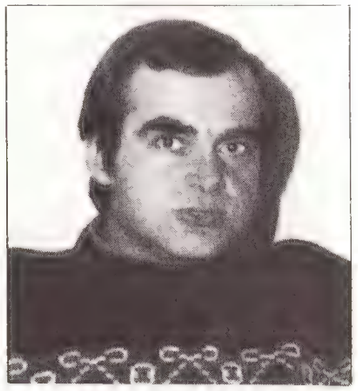

Dalan az kalsın bunları yıkayazdı!

TARİH VE TURİZM

Bu Soğukçeşme Sokağı, ki bî misl-ü bahadır...

Çelik Gülersoy yönetiminde Turing Kurumu, İstanbul'un mezbelelik deryası içinde yeni bir "vaha" yarattı...

Merhum Ahmed Han'ın ihtilalden önce yaptırdığı büyük çeşmenin yanından dolandım. Bab-ı Hümayun önünden geçtim. Sokağın başında seyis seğirtip yetişti. İnip atımın dizginlerini verdim. Kavuğumun tülbendi gevşemiş, düzelttim. Kaftanımı şöyle bir çekiştirdim. At ve seyis ossaat yok oldular. Çedik pabuçlarım düzgün kesme taşların üzerinde kayıyor. Sokağa girdim.

Sübhanallah! Şu baştaki, fakirhanenin hemen yanındaki, eski Nazikî Dergâhı değil mi? Hani şu hicri 1225, ''efrenci'' 1809 yılında, Sultan Selim-i Salis zamanında vakfedilen üç katlı koca bina... Yanında benim, Soğukçeşmeli İsmail Ağa'nın, hangi mezarlıkta hangi taşın altında yattığını kimseciklerin bilemediği, belki de çoktan yola gitmiş, kemiklerinin kırıntısı bile kalmamış, 1782 ölümlü bir Osmanlı çelebisinin iki katlı, aşı boyalı, nohut oda bakla sofa hanesi...

Buralara ne olmuş? Varla yok arası, yokuştan aşağı ağır ağır yürüyorum. Yanım sıra sırtları çantalı, uzun saçlı oğlanlar. Lepiska kızlar. Kırmızı burunlu frenk tüccarı. Süpürge sopası misali refikaları. Kanlı canlı yumurcaklar... Yahu, şu Derviş Mustafa Efendi'nin yirmi ikinci göbekten torunu esmer uzun delikanlıya sarılmış giden sarı Alaman kızının otuz dördüncu göbek dedesini bizim peder Petervaradin savaşında doğramamış mıydı? Şu falanca İspanyol şirketinin satış müdürü olacak şen şakrak, çakırkeyif keferenin atası, benim dedemin dedesinin dedesinin İnebahtı'da kestiği kalyon kaptanı değil miydi? Eski düşmanlıklar bizimle birlikte un ufak olmuş, Türk Alaman'a İngiliz'e, İspanyol'a, Felemenkli'ye sarılmış.

Buralar bir hoş olmuş. Her yangında, her zelzelede yıkıp yeniden yaptığımız, Cumhuriyet devr-i saadetinde harap olan, Lütfü Kırdar oğlumuzun elinden nasılsa kurtulan, ama son on yılda -benim üç yüz yıllık ömrüme göre küçük bir an- enkaz haline gelen Soğukçeşme'miz, her biri ayrı bir çiçeğin, yaseminlerin, hanımellerinin, güllerin, ıtırların, mor salkımların rengine bürünmüş pırıl pırıl evlerle süslenmiş...

Yokuş aşağı iniyorum. Rahmetli Pembeveş Kalfa'nın hanesinin hemen yanında, cumbası ileri fırlak, önünde benim bilemediğim, çok sonraki bir döneme ait alafranga beyaz boyalı sokak feneri, bir başka ev. Kapısında bir levha: Türkiye'nin Altıncı Cumhurbaşkanı Sayın Fahri Korutürk bu evde doğmuştur! Yahu, bu da dahil olmak üzere cümle sokağı, Şehremini Bedreddin, "Bunlar saray duvarına yaslandıklarından olsa gerek gecekondu cümlesindendir ve de yıkılsalar icabeder" diyerekten hak ile yeksan etmeye kalkmamış mıydı?

Aşağıda, gene Selim devrinden kalma, hicri 1216, miladi tam 1800 tarihli soğuk çeşme... Sağında İstanbul Kitaplığı, solunda Roma Tavernası, sokağım, yakında inşallah ortadan kaybolacak bir izbenin, toprak altından çıkarılıp damıtılan bir sıvının havayla karışıp patlamasıyla kendi kendine giden garip arabaların sıra sıra dizili olduğu çirkin bir alanın yanından iniyor, sarayın Alay Köşkü kapısına -şimdi galiba Gülhane Parkı diyorlar- bir vakit düpedüz morg, bir vakit de Devlet Güvenlik Mahkemesi yapılan eski Rüşdiye'nin önüne kadar...

Evliya Çelebi misali, "kimsenin haber ve agâhı olmadan gâh gâh" evlere giriyorum, evlerden çıkıyorum. Odalarda geziniyorum. Bunlar dokuz ev. Yüz otuz adet gezgin barındırıyor. Baç, bizim keselere göre az biraz maliyetli: Şu dünyanın öbür ucunda haşmetlü İngiliz Kralı'na başkaldırıp istiklalini ilan eden, sonradan da dünyanın altını üstüne getiren sömürge ahalisinin kurduğu devletin parasıyla adam başı otuz beş ile elli beş dolar arasında değişiyor... Lâkin, içerisi cennetten köşe. İçerisi, kimisi sarı, kimisi pembe, kimisi mavi, kimisi yeşil renge bürünmüş, uçuk kırmızı, uçuk erguvan perdeler, koltuklar, sehpalar, fanuslar, pirinç karyolalar diyarı. Pencereler kafesli. Cumbadan kafanı uzatınca karşında dağ gibi Ayasofya...

Sabah ezanı, odanın içinde okunuyor! Uzak yakın camilerden ezan sesleri birbiriyle örtüşüyor. Üstelik köftehorlar iyi de okuyorlar, gitgide yeteneksiz müezzinlerin makamsız sesleriyle çoğu zaman katlettikleri üzre değil!

Odalarda, evlerimizin alafranga mobilyayla tanıştığı, bizden hayli sonraki bir devir canlandırılmış. "On dokuncu yüzyıl ortaları" diyorlar. Ponpon saçaklı koltuklar. Kadife perdeler. Konsollar. Aynalar. Eh, yetmiş iki milletin çeşit çeşit taifesini köşe minderinde, mangal başında oturtacak değillerdi ya... Gelgelelim, konfor aliyülâlâ. Mükemmel banyo. Şarıl şarıl sıcak su. Uzaktan uzağa insan sesi duymayı sağlayan, icadı akıllara seza, "telefon" derler bir alet.

Sokağım soylu ve sakin. Evler tatlı. Sokağın bir ucunda, Bab-ı Hümayun tarafında, meydanı da ahşap evlerle dolu Ayasofya'nın bizim zamanımızdaki cümle kapısı saçaklı, kubbeli, alemli, üzeri işlemeli, öylece durup duruyor... Öbür ucunda, rahmetli Derviş Abdullah'ın iki göz hanesi elden geçirilmiş, "resepsiyon" derler frenkçe bir yer ki, elinde bohçasıyla gelen evvela buraya kaydını yaptırıp defterli oluyor ve yanına katılan bir içoğlanı nezaretinde evin ve odasının anahtarını alıp seğirtiyor... Odalarda asılı Ayvazovski, Preziosi nam küffarın-tövbe ıstağfirullah- benim ölümümden çok sonra resmetmiş oldukları Asitane tasvirleri, elhak parmak ısırtıyor. Aşkolsun gâvurlara, aşkolsun bunları buraya asmayı akıl edenlere!

Odaların cilalı, aynalı dolaplarında da usul usul kendimi seyrediyorum. Aşağıda küffar kahvaltıda. Gene bir frenk icadı olan ve "müzik seti" tesmiye edilen araçtan, Franz Liszt nam bestekârın sihirli nağmeleri dökülüyor... Yahu şu gravür, Abdülmecid Han'ın Ayasofya'nın tamiratı için getirttiği Fossati'nin eseri değil mi? Bizim eve bak, ne güzel çizmiş herifçioğlu... Abdülaziz Han'ın fotoğrafçısı Gülmezoğlu, Abdülhamid'in adamları Abdullah Biraderler ve Sébah-Joaillier imzalı soluk mukavva parçaları sokağımın tarihini yazıyor...

Tatlı, şirin, sıcak bir "vaha" yaratmış Gülersoy

Geçmiş görüntüler olur ki hayali cihan değmeyebilir...

Buraları çöplük olmuştu. Ara sıra ete kemiğe bürünür, dolaşırdım. Yanık kalaslar, boyasız kaplamalar, arsız arsız taş aralarında bitmiş incir fidanları, iki ev arasına sıkıştırılmış çingene pembesi, köylü moru badanalı, kapısı kaynak demirli ve buzlu camlı barakalar, on metre toprak dolmuş, araba tamirhanesi olarak kullanılan Bizans sarnıcı, Safranbolu'dan mı, Kula'dan mı kalkıp geldiğini şimdi pek çıkaramadığım Hacı Mehmet Emin Efendi'nin ferah cumbalı kocaman konak yavrusunun çatlamış sıvaları yüreğimi burkuyordu...

Bre nabekârlar, atın önüne et, itin önüne ot koymak, üç imparatorluğa başkentlik etmiş bu beldede Binbirdirek'ten, Yerebatan'dan hiç aşağı kalmayan sarnıca tamirhane kurmak hanginizin aklına geldi?

Şimdi sokağım ışıl ışıl gülümsüyor. Hava serin, hatta basbayağı soğuk... Kaftanıma sarındım. Bahar gelir gibi olmuştu, kış geri döndü. Böyledir bu İslambol havaları... Sokağın alt ucundan, paltosuna bürünmüş, yüzünün bir yanı karşılaştığı engellemeler, hokkabazlıklar, soysuzluklar, aptallıklarla uğraşa boğuşa ikide bir seyrer olmuş, kibar ve çelebiden bir zat, yanında gözlüklü, esmer, okuryazar kılıklı bir genç adam, uzun boylu, boynunda tasvir almaya yarar frenk icadı bir makineyle ikinci bir genç adam sökün ediyor... Onlar soruyorlar, efendiden zat keyifle, gözlerinde ışıltılar, anlatıyor.

Çelik Gülersoy ile Ardıç kuşu kitaplıkta

Üçü birlikte kitaplığa dalıyorlar. Ben de arkalarından. Eyvah! Beni görebilirler. Ben öyle herkese görünmem gerçi, güzelim şehrimi katleden hödüklere, kıymet bilmez diplomalı cahillere, frenk uşağı çokbilmişlere, kerametleri kendilerinden menkul kapıkullarına... Ama belli ki bu üç ademoğlunun gönül gözleri açık. Onlar görür.

Neyse ki, bir kenardan süzüldüm. Bir dolabın arkasına saklandım. Beyaz saçlı adam anlatıyor, ötekiler dinliyorlar. Beyaz saçlı zat, dünyada ilk defa, bir şehre hasredilmiş bir kitaplık kurduğunu söylüyor. Otuz küsur yılda altı bine yakın kitap toplamış. Konstantinopolis'in ilk basılı tasviri, miladi 1492 tarihli bir Weltchronik sayfası duvarda cam çerçeve içinde. Anvers 1555 baskısı frenk seyyahı Pierre du Mans'ın eseri burada. Choiseul, d'Ohsson, Thévenot, du Loir, Pardoe, Lamartine, Nerval, Gautier, Loti, Farrère, sayması akla ziyan, son zamanlarda pek ilgi çeker olmuş cümle seyyahın kitabı burada. Rehberler, tarihler, dergiler, seyahatnameler, sefaretnameler, anılar, monografiler, biyografiler diye ayrı ayrı ayırmış. Bu kitaplığı kurmuş ve vakfetmiş. Bir köşede piyano, bir köşede evinden getirdiği Art Nouveau ayaklı lamba, bir köşe tam benim usulüm minder, ciddi buldukları her araştırmacıya kapısı ardına kadar açık buranın.

Duvarda tasvirler. Abdülhak Şinasi Bey'in, Reşat Ekrem'in, şehrimiz üzerine yazmış herkesin tek tek portresi.

Bir sokakta üç tabaka kültür harman oluyor: Roma Tavernası, Osmanlı evleri, Cumhuriyet kitaplığı... Gençlere böyle diyor. İşte, az ileride, harıl harıl 22Nisan günü yapacakları açılışa yetiştirmeye çalıştıkları Roma Tavernası tabir edilen batna şifa, topuğa derman, göze fer, zihne küşayiş verir meyhane... Frenk ortaçağı tarzı masif tahta masalar, siyah demir avizeler, kalın sarı mumlu şamdanlar, dökme demir bölmeler, şarap fıçıları, şömine, bir kenarında bizim usul koltuk meyhanesi... Beyaz saçlı, efendiden zat tutmuş eski Roma mutfağını araştırmış. Burada yetmiş iki milletin gezginine Roma yemekleri verecek.

Hoppala! Jambonlu kavun... Sezar'ın en çok sevdiği yemekmiş... Bak bu benim de ilgimi çeker. Kimbilir, ara sıra kimselere görünmeden gelip atıştırabilirim. Çünkü ben aslında ölmedim. Çünkü her kadirbilirlik, her incelik, her karınca kararınca kurtarma, koruma gayreti beni biraz daha canlandırıyor. Ben atanızım, ben tarihinizim.

Ben ki: Soğukçeşmeli, 1782 ölümlü, ara sıra aranıza katılıp duran İsmail Ağa. Ne büsbütün vazgeçebildiğiniz, ne silebildiğiniz, ne diriltebildiğiniz, ne yok edebildiğiniz Osmanlı.

Sen ki: Alafranga usul 1930 tevellütlü, memur çocuğu, hukuk mezunu, Sait Bey Duhani'den, Reşit Saffet'ten el almış, Turing'in yirmi iki yıllık reisi Çelik Bey Efendi oğlum...

Senin gözlerinden sevgiyle öperim.

Bize yakışır bir evlat olduğunu gösterdin. Sağol.

Engin ARDIÇ

ŞEHİRDE SPORA YER YOK!

Sıra statlara geldi

Emlakçılar, inşaatçılar, petrodolar sahipleri ve spekülatörler şimdi de spor sahalarına ve stadyumlara göz diktiler.

Çocuklukları kentlerde geçenlerin ortak hüznüdür: Bir sabah cepte misketler her gün oyunlar oyanan o mahalle arasındaki arsaya gidilir ve evet işte onun da etrafı tahta perdelerle çevrilmiştir. Bir ucundan greyderin girdiği o küçük arsa çok katlı bir binanın altında kaybolmaya başlarken çocuk evreninin "büyük" bir parçası da bir daha kurtarılmamak üzere işgal edilmiştir artık.

İnşaatçıların, spekülatörlerin ve petrodolarlarını cebine koyup şirket yatırım hisse senedi arayanların gözünde, 'değerlendirilmemiş hazinelerdir' yeşil alanlar. "Üç beş çocuğun koşturduğu ya da birkaç amatör takımın maç yaptığı bu geniş alanlar üzerine ne muazzam işhanları, gökdelenler, otoparklar, ticaret merkezleri dikilir." Şirketler aslında bu hayallerini gerçekleştirmeye başladılar bile. Londra'nın Fulham ve Walsall adlı ekipleri arasındaki futbol maçının yarısında sahaya inen 1500 kişi futbol sahasını tam yarım saat işgal ederek maçı durdurmuşlardı. Üstelik sahayı işgal edenler "hooligan"lar değil, çoluklu çocuklu, kadınlı erkekli, kelli felli seçkin zevattı ve polis de işgalciler ile işbirliği yapıyordu. Amaç bir sahayı kurtarmaktı.

Bilindiği gibi İngiliz spor kulüpleri şirket yapısında ve hisse senetleri kişiler ve başka şirketler tarafından satın alınabiliyor. 108 senelik Fulham takımı da David Bulstrode adlı bir emlak komisyoncusuna ait olan Marles Estates adlı inşaat şirketi tarafından 15 milyar Türk Lirasına yakın bir bedel ödenerek satın alınmış. Şirket, maçlarına birkaç binden fazla seyirci gelmeyen Fulham'ın sahasını yerle bir edip, yerine binalar dikmeyi planlıyor. İşler iyi giderse inşaatçı firma bu işten 25 milyar liralık bir hasılat ile çıkacak ve 10 milyar TL kâr etmiş olacak.

108 yıllık Fulham takımının stadı artık bir inşaat şirketinin eline geçti. Çok yakında burada koca binalar yükselecek.

Aslında konunun arkasında iki faktör gizli. Bunlardan birincisi, son on beş senede petrodolarlarını sırtlayıp Londra'da emlak kapışan Arap şeyhlerinin Londra'daki bina ve arazi fiyatlarını korkunç derecede yükseltmiş olmaları. İkinci neden de yedisi birinci ligde olmak üzere on iki futbol takımı olan Londra'da, 10 milyon nüfusa rağmen maçlara pek seyirci gelmemesi. Tottenham, Arsenal ve Westham gibi çok taraftarı ve kendine ait tesisleri olan takımlar dışındaki tüm kulüpleri Fulham'ın akibeti beklemekte. Marles Estates aslında Fulham'dan başka Chelsea ve Queens Park Rangers kulüplerini de (ve sahalarını) satın almış durumda. Bu gidişle Londra'da pek stat ve takım kalmayacak gibi gözüküyor.

ERİK MOLBERG HANSEN/ NOKTA

Ali Sami Yen Stadı ve öteki statlar da bir süre sonra kentleşmeye kurban gidebilir.

Aslında şehrin göbeğindeki spor tesislerinin başına böyle bir akibetin gelmesi metropolitan bölgelerde olağan sayılıyor. Spor tesisleri karşısında iştahları kabaranlar, sadece emlak komisyoncuları ve inşaat taşeronları da değil. İstanbul'da Spor Yazarları Derneği'ne ait ve İstanbul'un yegâne Olimpik ölçülerdeki yüzme havuzu da İstanbul Belediyesi'nin "Turistik" emellerine kurban gidivermişti.

Ama bundan daha güzel bir öykü de Toronto'nun çok sevilen Hokey takımı Maple Leafs'in başına gelenler. Takımın sahibi 83 yaşındaki inatçı ihtiyar Harold Ballard. İhtiyar Ballard ölmek bilmediği gibi, yüzde yetmiş dokuz hissesine sahip olduğu takımı satmaya da yanaşmıyormuş. Takımın esas kıymetli varlığı tabii ki Toronto'nun iş bölgesinin göbeğinde bulunan buz hokeyi salonu. Eğer bu salon yıkılır ve yerine modern bir iş kompleksi yapılırsa değer yüz elli milyon dolara kadar varabilirmiş. 1986 Aralık ayında Maple Leafs takımının hisse senetleri borsada birden 82 dolardan 156 dolara fırlamış. Senetleri kimin kaptığı araştırıldığında bu kişinin Doktor Morton Shulman olduğu ortaya çıkmış. Yani salonun şimdiki sahibi Harold Ballard'ın doktoru ve hastasının son günlerde aşırı şeker hastalığı nedeni ile çukurun kenarına yaklaştığını ve kendisine tavsiye edilen perhize de 83 yaşın inadıyla hiç uymadığını bilen tek insan. Borsa spekülatörleri ihtiyar öldüğü zaman hisse senetlerinin 200-300 dolar arasında, yani iki misli bir değere çıkacağını ve bunun nedeninin de mirasçıların hokey salonunu iş merkezi yapma arzusuna boyun eğeceklerinin kesin gibi görülmesi olduğunu vurguluyorlar.

Bunlardan bir ders de İstanbul için çıkarılabilir. Nasıl Spor ve Sergi Sarayı önce itfaiye, sonra sergiler ve sonra da Şişli Belediyesi tarafından işgal edilerek yavaş yavaş spordan uzaklaşıyorsa şehrin göbeğinde bulunan İnönü, Fenerbahçe ve Ali Sami Yen statları da topun ağzında sayılabilir. Hiçbir genişleme alanı olmayan, oto parkı bulunmayan ve maç dağıldığında şehir halkının ülserini iki misline çıkaracak trafik sıkışıklıkları yaratan bu statlar eninde sonunda şehirleşmeye kurban gidecek gibi.

Bu işler Türkiye'de olamaz diyenlere verilebilecek güzel bir cevap da var. Seneler önce İzmirspor'un enerjik başkanı Cavit Bey Hatay semtindeki futbol sahasından, şehir dışında bir stat, şehir içinde de Türkiye'nin en komple özel spor tesisleri ile gelir kaynağı düğün salonları bile çıkarıvermişti. Hem de arsanın sadece yarısını satarak! ●

Öner'in bitişi!.

Bir futbolcu için bundan daha acı bir bitiş, bundan daha acı bir tükeniş olabilir miydi acaba?..

Bab-ı Ali'yi bilmem.. Taraftarı bilmem.. Camiayı bilmem.. Ama benim en çok sevdiğim Galatasaraylılardan biri Öner, koca arap Öner, küçüldü, küçüldü, yok oldu gitti..

Geçmişi hatırlıyorum.. Neler yazmıştım onun için.. Nasıl örnek göstermiştim tüm yeni gelenlere.. İşte o Öner'in böylesine ucuz tükenişine yanıyorum şimdi..

Futbolu bitmişti Öner'in.. Ama Galatasaray'ın onun için büyük planları vardı.. Antrenör kursuna yollayacaklar, altyapıda görev verecekler, üstyapıya hazırlayacaklardı.. Bu arada dillere destan da bir jübile yapacaklardı..

Ucuz bir öfke uğruna hepsini tepti.. O çok sevdiği Galatasaray'a da, kendisine de en büyük ihaneti etti ve gitti.. Galatasaray için Öner diye birisi yok artık.. Benim için de..

★★★

Bu ülkede Öner'i en çok övenlerin başındaydım.. Derwall'i de en çok yerenlerin.. Ama bu, bir gerçeği değiştirmiyor.. Derwall, tüm kusurlarına rağmen dünya çapında bir dev.. Gelişi Galatasaray'a çok şey kazandırdı. Galatasaray Avrupa'da ünlü bir takım oldu.. Avrupa çapında top oynamaya başladı. Özellikle bu sezon, uzun bir dönem, Türkiye'nin tarihinde görmediği topu oynadı.. Bu futbolun yaratıcısı Derwall'di..

Öner ne yaptı bu sırada?.

★★★

Çok değil, daha bir ay önce konuşmuştum onunla.. "Öner" demiştim.. "Sana sıra gelecek.. Sıra geldiğinde hazır olmalı, çıkmalı ve vurmalısın.. Vurmalısın ki, seni unutanlar biraz utansınlar.." "Hazırım ağbi" demişti, kendi de inanmadan.. Nasıl hazır olabilirdi ki?. Aylardır tek maç oynamadan nasıl hazır olurdu.. "Olmaz Öner, sadece idman yaparak, Maradona olsan oynayamazsın.. Yılmaz Yücetürk, Ümitler Ligi'ni bunun için kurdu.. Türkiye'deki gerzeklerin hiçbiri anlamadı, amaç yedeğin maç noksanlığını gidermekti.. Git Ümit takımında oyna.. Çocuklara kaptanlık yap.. Canının istediği gibi, koş, vur, ortala.. Git üçüncü küme takımında kıran kırana boğuş.. Her hafta birinde, hatta ikisinde birden oyna.. Herkes seni görsün.. Sen kendini gör.. Moralin yükselsin.. Birinci takıma 'Gel' dedikleri zaman da, zımba gibi çık sahaya.."

Ama Öner büyük futbolcuydu. Büyük futbolcu hiç gider de Ümit takımında oynar mıydı?.. Üçüncü ligde top koşturur muydu?.. Büyük futbolcu kendisini besiye çeker, beklerdi. Öner futbolu unutarak bekledi..

Bolu maçında Derwall ona, belki de hayatının son fırsatını verip, 'Gel' dediğinde, iflasını sahada kanıtladı.. Topa bile vuramadı ve bitti.. Artık antrenmanlara gelmesinin de anlamı yoktu.. Futbolu tümüyle unutmuş bu adam, ligin en kızgın döneminde, idmanlarda niçin kalabalık yapacak, başkasının vaktinden çalacaktı ki..

Öner, hatasını anlayıp, susup oturacağına, kendi yanlışını, Derwall'e kustu.. Okuyanların "Derwall kim, Öner kim?" diyeceklerini düşünmedi.. Öner'i oynattığı maçlarda Derwall'in nasıl yuhalandığını hatırlamadı. Saldırdığı Derwall'i biraz daha yüceltirken, kendi adını Galatasaray tarihinden kazıdı..

★★★

Kulüpler bir ailedir.. Tıpkı aileler gibi kulüplerin de sırları vardır. Aile bireyleri "Kol kırılır yen içinde" derler ve aile sırlarını, öfke ya da ticaret konusu yapmazlar..

Öner yaptı..

Öner yok oldu..

İnsan insanın kurdudur demiştik, Derwall için.. Derwall kendisini kemiriyordu. Öner yedi bitirdi..

Zavallı Öner..

Önercik!.

Hıncal ULUÇ

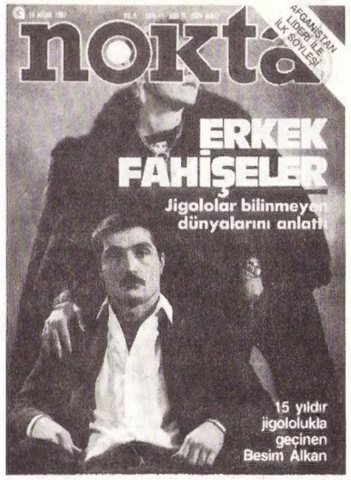

Jigololuk: Sosyal bir fenomen

"Jigololar" kapağını sonuna kadar derin bir tiksinti ile okudum. Ta ki, son paragrafa kadar: "Ama jigololuk göze batıyordu. Çünkü erkek toplumlarda erkeğin çıkar ya da para karşılığı bir kadının egemenliği altına girmesi hoş karşılanmaz, dahası küçümsenirken, varsıl orta yaşlı erkeğe bu ilişkiler bir hak olarak tanınıyordu."

Son paragraf tamı tamına böyleydi. Okuduğum zaman, bir kadın olmama rağmen basbayağı erkek ideolojisinin egemenliği altında olduğumu hissettim aniden. Daha önceki tele-kızlar kapağınızı okurken, hiç böyle bir iğrenme duymamıştım örneğin. Ama ne olursa olsun, para karşılığı insanın vücudunu satması korkunç bir şey. Bir arkadaşımla da **Nokta**'nın "magazinleşmesi" üzerine tartıştım. Ben doğrusu hiç bu kanıda değilim. Önemli olan ele alış tarzıdır böyle konularda ve **Nokta** jigololuğu basbayağı sosyal bir fenomen olarak işlemişti.

Serap Durgun-ANKARA

"Jigoloların reklamını yaptınız"

Evet, jigololuk ilgi çekici bir konu. Sizin de değindiğiniz gibi "erkek egemen" bir Türkiye'de, kadınların paraları sayesinde de olsa erkeklere istediklerini yaptırmaları çok hoş doğrusu. Ama kazın başka ayağı da var. Bir kere jigololuğun doğal olmasından öte, olumlanabilir mi bunu tartışmalı. Bence jigololuk kesinlikle olumlanamaz. İşte bu görüşümden dolayıdır ki, **Nokta** bu konuya o kadar yer ayırmakla jigololuğun reklamını yapmıştır. Anadolu'dan birçok genç erkeğin, kendilerini yakışıklı bulup İstanbul'da jigolo olma hayaline kapılmalarına olanak sağlamıştır. Öte yandan adları verilen, resimleri basılan tecrübeli jigoloların da reklamını yapmış, piyasalarını yükseltmiştir. Resimlerinden ve ettikleri laflardan kalkarak çoğunun böylesi bir reklama gerçekten ihtiyacı olduğu belli oluyor doğrusu.

Demir Denizci-İSTANBUL

Yıkıcı değil yapıcı olmak

Yurt-Kur'a bağlı yurtlarda öğrenci arkadaşların yasak talimatları neticesinde sokakta kaldıklarını okuduk **Nokta**'da. Bu arkadaşların öğrenim hayatlarını tehlikeye sokabilecek böylesi kararları alıp, uygulayan Sayın idarecilerimiz onları ve ailelerini hiç düşünmüyorlar mı acaba? Belli umutlarla çoğu kırsal kesimden gelmekte olan bu arkadaşlarımız zaten zor şartlar altında okuma mücadelesi vermekte. Bunun üzerine bir de "yeme, gülme, eğlenme" mantığı ile hareket eden idarecilerimiz, zaten YÖK uygulamaları ile kararmış olan yaşantılarını daha da karartmakta. İdarecilerimizin yıkıcı değil yapıcı bir tutum takınması dileğiyle...

Yalçın Mihal-İSTANBUL

"Ben Kastel köyünden gelmedim"

Nokta'daki "Adalet/Kastelli-İpar" başlıklı yazıda Kastelli denilen adam hakkımda çok çirkin ve yalan ithamlarda bulunmuş. Bu müflis banker benim için "Bütün ailenin servetini yıllar boyu yemiş", arkasından da utanmadan köşkü kastederek "çalamadığı bir paranın hâlâ peşinden koşuyor" demeye cesaret etmiştir.

Ben ailemin servetini yemek şöyle dursun, senelerdir hepsine yardım elimi uzattım. Aksine de babamdan kalan mirası bile kardeşlerim ve yeğenlerimden kurtarabilmek için seneler sonra açtığım dava nihayet İstanbul 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde karar safhasındadır.

Köşkün satılmasını önlemeye çalışan ben, nasıl olur da gelmeyecek bir paraya göz dikebilirim? Bunu söyleyebilmek için ne kadar dengesiz olmak lazım!

Kastelli'nin kendine mahsus terbiyesiz üslubuyla yaptığı ikinci iftiraya gelince: Annemin benim için kendisine "Onun bana ölüsünü göstersin Allah'ım" dediğini söylüyor.

İlişikte, sözde ölüsünü görmek istediği oğlu, yani benim için annemin vesayet davasına bakan İstanbul 13. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin dosyasında mevcut dilekçeyi gönderiyorum. Yazıda "Muhterem Hâkim Beyefendi, oğlum Ali Muvaffak İpar'ı vasi tayin edin, bütün bu olan biten ve bundan sonra olacaklardan oğlumun yardımına sığınmak istiyorum. İmza: Tevhide İpar" yazıyor.

Nitekim Türkiye'ye döndüğümden beri annemin her zamanki hayat standardında rahatça yaşamasını ben temin etmişimdir.

İşte annemin hakiki sözleri ve duyguları bu iğrenç iftirayı yalanlamaya yeterli değil mi?

Kastelli beni adam yerine koymuyormuş, arkasından da "Ha, ha, ha" diye kahkahayı basıyormuş.

Son gülen iyi güler derler. Yakında güleceğine ağladığında da benim ne derecede adam olup olmadığımı anlayacaktır.

İnsanda azıcık haya, utanma olur. Ben onun gibi Kastel köyünden gelmedim.

Ali İpar-İSTANBUL

Ali İpar; "Son gülen iyi güler"

Olur ama bu kadar da olmaz ki!

Semra Özal, kadar popüler yok ama, onun kadar da antipatik bir başbakan eşi kanımca şimdiye kadar hiç gelmedi. Elbette ki bir başbakan eşi olarak daima eşinin en yakın destekleyicisi olma durumunda. Fakat bu derece aşırıya kaçma, özellikle politika içine girme bence bir başbakan eşine yakışmaz. Zaten bir başbakan eşinin görevi de bu değildir. Seçimlerde eğer Özal oy kaybederse bunun başlıca sebeplerinden biri de Semra Özal ve çocuklarının olduğu gözden kaçmamalıdır.

Seha Gül-İSTANBUL

"Başbakan eşine yakışmaz"

Tanrısızların dertlerine çare

Madem tanrısızlar öldükten sonra İslam örf ve âdetlerine göre dini merasimlerinin yapılmasını istemiyorlar, o halde tanrıtanımazlık prensiplerinde ölülerin cenaze merasimleri nasıl yapılıyorsa, bunun imkânları hazırlanmalı, defin kurallarını bilen insanlara yakma usülünü öğretmeli. Böylece hem din adamları da müşkül durumdan kurtulurlar. Çünkü İslam akidelerine göre cenazesinin kaldırılmasını istemeyen bir insanın arzularına saygı duyulması gereklidir kanısındayım.

Şükrü Demir-ÇANAKKALE

Açıklama

Bir süre önce derginizde yer alan TRT haberinde Kemal Akın tarafından rüşvet ve yolsuzluk iddiaları ile suçlanmıştım. Bu suçlamalar üzerine İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nca hakkımda açılan soruşturma tamamlandı. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı suç unsuru görülmediği için hakkımda kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verdi.

TRT İstanbul Haber Müdür Yardımcısı ve Spor Sorumlusu Mustafa YENER

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 14.000 TL.
1 yıllık: 26.000 TL.
Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 74 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 900 TL.

Olympic ile
Sidney, Singapur, Cidde, Londra, Montreal, Newyork.. iki adım. Her yer iki adım.

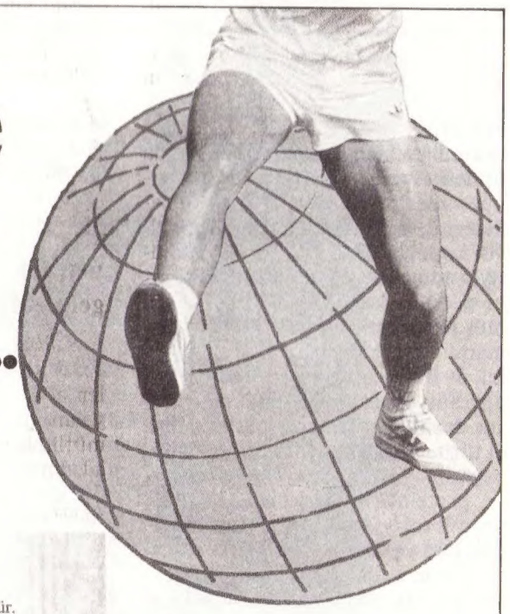

Yalnız Olympic uzun uçuş süresini "iki adım"a dönüştürür... zevke dönüştürür.
Avrupa, Kuzey Amerika, Orta Doğu, Afrika ve Avustralya'nın önemli kentlerine ulaşırsınız Olympic ile.
Dilediğiniz zaman.
Hemen.
Olympic, dünyanın 39 noktasına uçar. Bekletmeden. Çağdaş uçaklarla.
Geniş ve rahat koltuklarında geleneksel Olympic misafirperverliğini yaşatarak.
Olympic ile... 30 yıllık tecrübe ile uçmak akıllı bir seçimdir.

OLYMPIC AIRWAYS
The International Airline of Greece

İstanbul: Cumhuriyet Caddesi 171/A, Harbiye, Tel.: 147 37 01
İzmir : KEYTOUR Atatürk Caddesi 212 Tel.: 21 78 40/41

BULMACA

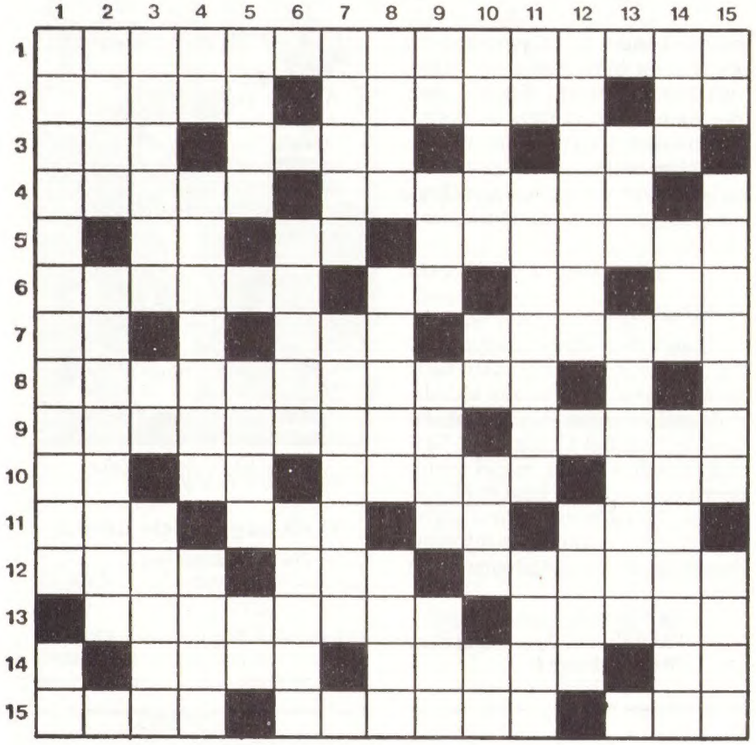

SOLDAN SAĞA: **1-**Akıl ve sinir hekimliğinin bilimsel temellerde gelişmesine ve toplum içinde etkili olmasına çalışmış, beynin yapı özellikleri ile akıl hastalıklarının tedavisi konularındaki bilimsel yayınlarıyla adını tüm dünyaya duyurmuş ve geçenlerde 87 yaşında iken ölmüş ünlü Türk hekimi. **2-** Fin hamamı - Afrika'da bir ülke - Tüy, kıl. **3-** Bir oyuncunun herhangi bir davranış ya da duyguyu yüz ve vücut devinimleriyle anlattığı komedi türü - Hıristiyanlar'ın en büyük bayramı - Hücre yapısında bulunan ve proteinlerin oluşturulmasında önemli rol oynayan bir asit grubunun kısa yazılışı. **4-** Gemilerde türlü işlerde kullanılan bir tür demir halka - Sakızla tatlandırılmış rakı. **5-** Lantanın simgesi - Bir nota - Bıkkınlık, usanç. **6-** Angola'nın başkenti - Boru sesi - İran'ın plaka işareti - Bir nota. **7-** Bir spor kulübümüzün kısa yazılışı - Güreşte bir oyun - Başarısızlık. **8-** Bir işin doğru olup olmadığını o işteki yarar ile ölçen ahlak sistemi. **9-** 1915'te bir Alman denizaltısı tarafından batırılan ve ABD'nin I. Dünya Savaşı'na girmesine neden olan İngiliz yolcu gemisi - Yıkıntı. **10-** Yunanistan'ın plaka işareti - Sodyumun simgesi - Görülen bir şeyi ya da benzerini edinme isteği - Ağı. **11-** Bir göz rengi - Yenilginin kabul edildiğini belirten söz - Bir gıda maddesi - Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri. **12-** Sürekli çalışma - Madencilikle ilgili kuruluşumuzun kısa yazılışı - Maranta adlı kamıştan elde edilen ve çocuk maması yapmaya yarayan un. **13-** Genel görünüm - Afrika'da yaşayan bir antilop. **14- Henrik İbsen**'in **"Bir Bebek Evi"** adlı dramının baş kişisi - Türlü renklerde kareli olan kumaş - Kalın bükülmüş sicim. **15-** Serbest bırakma - Büyük tencere - Yankı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: **1-** 1947'de doğmuş, çeşitli gazetelerde çalıştıktan sonra 1980'den itibaren Cumhuriyet gazetesinde çizmeye başlamış, **İnsanlar** ve **Hayvanlar** adlarını taşıyan dizilerinde güncel ve toplumsal olayları değişik bir bakışla yansıtmış karikatürcümüz - Eski Mısır'da güneş tanrısı. **2-** İhanet eden kimse - Gökcisimlerinin yükseltisini ölçmekte kullanılan araç. **3- "Meryemana Manastırı"** da denilen, Trabzon'daki tarihi yapı - Duman lekesi - Kastamonu'nun bir ilçesi. **4-** Tarla sınırı - Yapağıdan elde edilerek eczacılıkta ve parfümeride kullanılan bir yağ - Artıuç. **5-** Itırlı bir bitki - Paylama, azarlama - Müstahkem yer. **6-** Gazel ve kasidenin son beytine verilen ad - Biri **Erzurumlu** diğeri **Ercişli** adıyla anılan iki halk ozanımızın ortak adı. **7-** Ürenin kanda birikmesi sonucu ortaya çıkan hastalık - Eski Roma'da dövüşler için gladyatör yetiştiren, satan ya da kiraya veren kimse. **8-** Al ile kır arası bir at donu - Bir bilim ya da sanat dalında kullanılan özel anlamlı sözcük - Türlü bitki yaprak ve kabukları ile kokulandırılmış acımtırak bir içki. **9-** Radyumun simgesi - Kayak - Ödünç verme - İran Türklerince "ağa" yerine kullanılan sözcük. **10-** Birim - Kâfi gelmeyen - Derebeylik Japonyası'nda paryalar kastına verilen ad - Bir sayı. **11-** Dilbilgisindeki sözcük türlerinden biri - İdare lambası - Hindistan'dan Filipinler'e kadar yaygın olan geyik. **12-** Bataklık bölgelerde yaşayan başı sorguçlu turna - Murabba. **13-** Kimileri uğur sayar - Bir evin yabancıların girmesine izin verilmeyen bölümü. **14-** Eski dilde bağırsaklar - Zeybek - Müzik eşliğinde yapılan bir çeşit jimnastik. **15-** Lüksemburg'un plaka işareti - Devletçilik - Bir basım tekniği.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	H	A	L	U	K	T	E	Z	O	N	A	R	■	S	U
2	U	S	A	R	E	■	D	A	R	■	V	A	T	O	Z
3	A	P	R	A	K	S	i	■	i	S	A	B	E	T	■
4	R	A	■	N	i	T	R	O	J	E	N	■	P	E	R
5	i	R	i	■	K	A	N	D	i	N	S	K	i	■	A
6	B	A	S	E	■	L	E	O	N	E	■	A	R	i	F
7	U	G	A	N	D	A	■	M	A	K	A	R	■	R	■
8	M	A	L	■	A	K	Y	E	L	■	Ş	A	L	A	K
9	E	S	■	A	N	T	E	T	■	A	i	K	i	D	O
10	D	■	O	K	■	i	R	R	A	S	Y	O	N	E	L
11	Y	A	■	S	E	K	M	E	N	■	A	L	O	■	O
12	E	S	T	E	T	■	A	■	A	Y	N	■	L	Ö	K
13	N	A	R	D	i	N	■	G	R	i	■	A	Y	■	Y
14	■	L	■	i	■	A	T	A	Ş	■	U	H	U	R	U
15	M	A	K	R	A	M	E	■	i	H	T	i	M	A	M

TEST

"Homongoloslar" için kadınlar dünyası...

Test sayfamızda genellikle kapak öykülerinden yola çıkarak soru derliyoruz. Ama bu hafta bambaşka bir konuya takılmak istedik: Kadınlar. Neden mi? Amerika ile ortak savunma anlaşması, öğrenci yürüyüşü, enflasyonun fena halde gidişleri gibi sorunların arasında, hafta boyunca Semra Özal'ın ne yapıp yapıp tüm gazetelere haber konusu olmayı başarması ilk neden. Bir başbakan eşinin kendisini, eşinden bile fazla gündemde tutması ilginç değil mi sizce de? Tabii bu gündem değişik tepkilere yol açıyor. Kimisi "bravo kadına" diyor, kimisi "kadınlığını bilip gölgeye çekilmesini" istiyor. "Bravo" diyenlerin nedenleri farklı farklı... Kızanlarınki gibi... Kızanların kimisi "politika icabı" doğru bulmazken, kimisinin gerekçesi Semra Özal'ın "kadın" oluşundan ibaret. Bu tip "homongolos"ların kızgınlığının yalnızca Semra Özal'a yönelik olmadığı açık herhalde! Nereden nereye diyorsunuz değil mi? Eh işte, fikirler oradan oraya uçtu uçtu "homongolos"ların başına kondu...

1. İlk sorumuzu "homongolos"u tanımayanlara ayırdık. "Homongolos" Reşat Nuri Güntekin'in bir kahramanı. Akıllı, yetenekli ama çirkin bir gencin, bir kadına umutsuz aşkı ve bu aşk yüzünden intiharı anlatılır romanda. Romanın adını biliyor musunuz?

a) Çirkinler de Sever
b) Bir Kadın Düşmanı
c) Tutunamayanlar
d) Dudaktan Kalbe

2. "Kadınlar sade bal değil, zehir tesiri de yaparlar." Bu sözler "Homongolos"a ait değil. Bir yazarımıza ait. Kim dersiniz?

a) Bekir Yıldız
b) Aziz Nesin
c) Ahmet Hamdi Tanpınar
d) Halide Edip Adıvar

3. Galiba kavga, kadınlar düşünmeye, okumaya başladığı zaman çıktı. Dünyanın ilk kadın dergisi "Ladies Mercury"nin de bu kavgada payı olmalı.. Derginin ilk sayısında "Bakireler, evliler ya da dul hanımlar bilmek istedikleri her şeyi sorabilirler" deniyordu. Buna giyimden cinselliğe kadar her şey dahildi. Derginin çıktığı yılı tahmin edebilecek misiniz?

a) 1693 c) 1814
b) 1798 d) 1922

4. Düşünmeye başlayan kadınlar sonunda oy hakkı da istediler. Ve dünyada ilk kez 1893'te bir ülkede kadınlara oy hakkı tanındı. Hangi ülkeydi bu?

a) İsviçre
b) Yeni Zelanda
c) Amerika Birleşik Devletleri
d) Hollanda

5. Bir ilk daha.. 1934 yılında Ursula Patzchke, Alman Televizyonu'nun ve tüm dünyanın ilk TV sunucusu olarak tarihe geçti. Patzchke ne yapıyordu TV'de?

a) Hava raporunu okuyordu
b) Bir programın adını söylüyordu
c) Çocuklara masal anlatıyordu
d) Hiç konuşmadan spikere haberleri veriyordu

6. William Lynch.. "Linç" sözcüğüne adını vermişti. Joseph Guillotin.. "Giyotin" sözcüğüne adını vermişti. Tarihte pek çok erkek pek çok kavrama,aygıta adını vermiştir. Bu kervana katılan az sayıdaki kadınlardan biri Amelia Jenks Bloomer. Aşağıdakilerden hangisine adını "Bloomers" olarak verdi?

a) Pantolon etek
b) Patates kızartma tenceresi
c) Omuzdan askılı çanta
d) Saça meç

7. "Saçı uzun, aklı kısa"... Bu deyim kadınlar için sıkça kullanılır. Oysa, istatistik meraklısı Amerikalıların bir araştırmasına göre, ünlü bir kadının beyni, örneğin milyarder Howard Hughes'dan, şair Walt Whitman'dan, yazar Anatole France'dan "daha ağır"mış. Kim bu kadın?

a) Madam Curie
b) Agatha Christie
c) Marilyn Monroe
d) Josephine Baker

Yanıtlar: **1)** b, **2)** d, **3)** a, **4)** b, **5)** b, **6)** a, **7)** c.

EMRE ULAŞ/ NOKTA

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

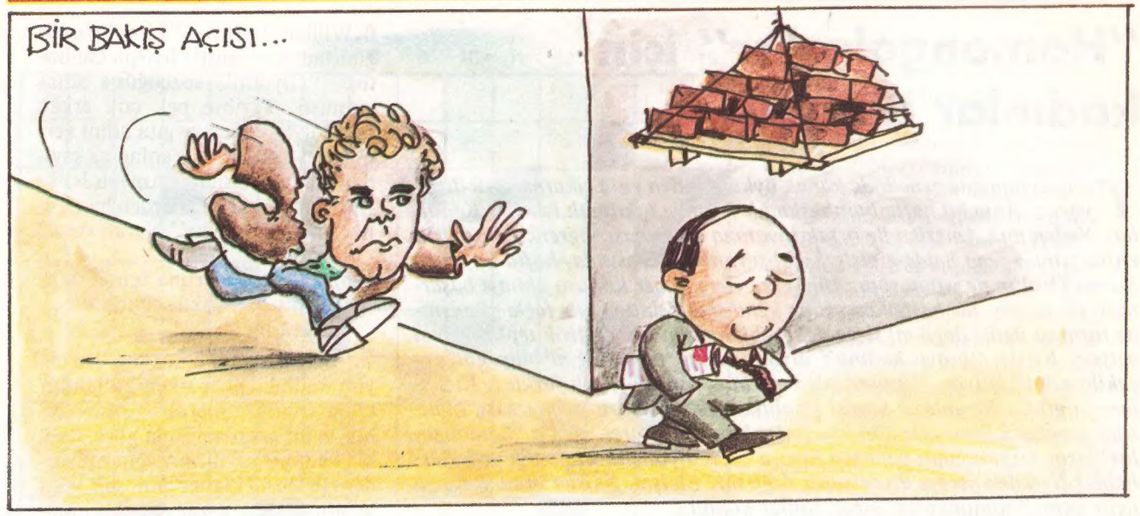

BİR TABAK BESLEN, BİR TABAK LEZZET... Üstelik vitamin* katkılı.

Beslen Makarna, Türkiye'nin en üstün kaliteli makarnasıdır. Doğal lezzetine ek olarak pişerken çok su kaldırır, yapışmaz ve piştikten sonra uzun süre tadını yitirmez.

Yetkili satıcı
OKAN PAZARLAMA SAN. ve TİC. A.Ş.

Merkez: 2. Taşocağı Cad. Maya Sok. Beşyol Apt. Kat: 4 D: 9 Mecidiyeköy-İstanbul Tel: 173 06 02 - 03
İstanbul/Topkapı: 577 22 40
İstanbul/Kadıköy: 352 01 60
Ankara: 22 25 76
İzmir: 27 99 98
Gaziantep: 15275-22809

Beslen A.Ş. ve Okan Pazarlama A.Ş. Okan Holding Kuruluşlarıdır.

*Bir paket Beslen makarnada 2,5-3,5 mg B_2; 3,5-6 mg B_2; 17,5-23,5 mg demir ve 15-35 mg. PP faktörü bulunmaktadır.

GRİFON